532

[illegible]

19/3 59.

Johannes Daniel
Freinshemius
2432

PRÆLECTIONES ACADEMICÆ MEDICÆ,

SIVE

SPECIMEN NOVÆ PATHOLOGIÆ THEORETICO-PRACTICÆ,

SECUNDUM RECENTISSIMAM MEDENDI METHODUM STAHLIANAM BREVITER CONCINNATUM,

NUNC VERO *IN GRATIAM TIRONUM PRACTICORUM IN LUCEM EDITUM*

A

D. A. J. F.

FRANCOFURTI ET LIPSIÆ,
Apud GEORGIUM CHRISTOPHORUM FELEHNERUM,
MDCCXV.

QVi huncce librum pandis, Lector benevole, fortaſſe putabis, Autorem ejus id ipſum etiam egiſſe, quod plerique in Compendiis ſuis Practicis, qui poſt morborum definitiones, nec illas interdum accuratas, ordine quidem therapeutico ſic ſatis eleganti, ſed nullo prorſus habito ſelectu, innumera fere remedia ſub uno titulo recenſent, imo augent, & nova excogitant, aut ad minimum commendant, adeoque ex aliorum ore fabulam narrant; Aſt manum de noſtris Tabulis, ſi tantum fabulas quæris,

quas conſcribendi, & formulas artificioſe componendi Autoris noſtri non fuit animus, ſed ille potius, ut in his Prælectionibus ſuis Academicis veritatem ſine coloribus nudam oſtenderet, atque auditoribus ſuis brevem quidem, ſed rectam, & ad felicem Praxin ferentem, viam monſtraret. Unde ſecutus eſt etiam Celeberrimum hujus ævi Practicum, Excellentiſſimum Stahlium, cujus fundamenta Medicinæ novæ firmiſſima, & Methodum medendi prorſus fere infallibilem, ingenue tradidit, inque Compendii formam & Tabularum ordinem, tam accurate tamque breviter redegit, ut uno quaſi intuitu omnia ſimul compareant & perſpecta eſſe poſſint. Hinc, quum modo laudati Viri Methodus curandi huc usq; penitus fere latuiſſet, ideoque à multis

anxie

anxie deſideraretur, hoc egregium MStum, cum ad noſtras etiam manus perveniret, tanto magis, ut prelo ſubjiceretur, dignum judicavimus. Haud multas quidem L. B. in hoc Specimine Practico invenies formulas, ſed, quod Anima Praxeos Medicæ eſt, fidelem & accuratam morborum Hiſtoriam, Methodum & Medicamenta, quibus ſemper tuto fidere licebit. Tu modo aggredere hoc iter jucundiſſimum, ante oculos Tibi jam eſt via regia à qua non poteris in devia deflectere, cum Ducem habeas Naturam, & comitem ipſam Experientiam, quæ te certe in Praxi nunquam deſerent, ſed ſemper ad exoptatum finem perducent. Vale & fave.

INDEX TABULARUM.

Tab. XIX.
De Fluxu Hæmorrhoidali suppresso.

Tab. XX.
De Hæmorrhoidibus cœcis.

Tab. XXI.
De Fluxu Mensium nimio.

Tab. XXII.
De Suppressione Mensium.

Tab. XXIII.
De Hæmorrhagia Uteri nimia.

Tab. XXIV.
De Lochiorum Fluxu suppresso.

Tab. XXV.
De Malo Hypochondriaco-Hysterico.

Tab. XXVI.
De Asthmate convulsivo.

PATHO-

PATHOLOGIÆ THEORETICO-PRACTICÆ

TAB. I.
DE
MORBIS IN GENERE.

I. *Morbus* est status præternaturalis hominis vivi.

II. *Signa* sunt:

1.) Recessus aut defectus quicunque à reliquo, quem alias in actionibus suis *Principium vitale* observat, more, ordine, vigore, deflectens.

2.) Motus extraordinarii & insoliti, aut præter consuetum gradum & ordinem agendi intensi, ut plurimum tamen ad læsiones præoccupandas, aut reparandas, directi.

3.) Actionum reliquarum, non solum vitalium & animalium, sed & ipsarum rationalium perturbatio, cessatio & aliqualis neglectio.

4.) Dolor, aut certe intimior δυσφορίας, molestiæ aut anxietatis velut inexplicabilis perceptio.

III. *Subjectum* solet esse

1.) Homo vivus,

2.) præ brutis,

3.) Fœminæ præ viris,

4.) Otio, intemperantiæ, aut certe lautiori diætæ dediti, molliter educati,

5.) Iracundi, meticulosi, speculabundi sive suspicaces.

IV. *Differentia* desumitur

1.) A causis: alii enim morbi oriuntur & foventur à vitiis humorum & partium solidarum, adeoque à causis materialibus; alii innituntur causis magis immaterialibus, motibus nimirum erroneis aut perversis.

2.) Ab impetu & duratione: alii sunt chronici, alii acuti, imo peracuti.

3.) Ab eventu: alii sunt lethales, alii non lethales.

4.) Ab habitudine ad curationem: alii sunt curabiles, alii incurabiles.

5.) A prægressa medicatione: alii sunt corrupti, alii non corrupti.

6.) Ab inducta assuetudine: alii sunt habituales, alii nondum obfirmati.

7.) A Recursu plus minus stato: alii sunt periodici, alii vagi.

8.) Ab invadendi & grassandi modo: alii sunt contagiosi, alii non contagiosi; alii sunt sporadici, alii epidemici, alii endemii.

9.) A more & indole: alii sunt maligni, alii minus maligni.

10.) A symptomatibus: alii sunt legitimi, alii spurii sive nothi.

11.) A circumstantiis ætatis & temporis: alii sunt congrui, alii incongrui.

12.) Ab origine: alii sunt hæreditarii, alii adventitii.

13.) A sede causæ morbificæ: alii sunt idiopathici, alii sympathici.

V. *Prognosis.*

1.) Multi morbi curantur sine concursu Medici, seu medicatione artificiali, nulli vero citra συνεργείαν Naturæ.

2.) Morbi sine omni medicatione sibi relicti, & sponte decurrentes longe evidentius indolem suam manifestant, longe certius statas periodos & dies criticos observant, longe securius & constantius conquiescunt, aut longe tranquillius ad mortem properant, quam qui variis medicamentis & medicationibus, præsertim manifestius operantibus, tractantur.

3.) Morbi hæreditarii à crebriori recursu in habitum & assuetudinem deducti, raro perfecte rursus tolli atque exstirpari, sed saltem mitigari possunt.

4.) Plenariam alicujus visceris, aut partis organicæ destructionem resarcire ac reparare, nec *Arti*, nec *Naturæ* concessum est.

5.) Morbi certis ætatibus, aut certis anni temporibus & tempestatibus familiares, si hi ipsis circumstantiis respondeant, & congruant, minus periculosi sunt, quàm qui multum inde deflectunt.

6.) Viscerum, aliarumque partium, etiam nobiliorum læsiones pedetentim invalescentes, longe facilius tolerantur, quàm qui repentina violentia inferuntur.

7.) Morbi, qui ab initio quidem causas materiales pro fundamento & fomento habuerunt, demum vero in consuetudinem degenerarunt, ita plerumque insolescunt, ut etiam, sublatis istis causis materialibus, pertinaciter tamen perdurent, aut recurrant.

VI. *Remedia* seu auxilia sunt vel

α) *Diætetica*, h.e. prudens regimen non solum circa cibum & potum, sed & calorem & refrigerationem per vestimenta & stragula, aut concalefactiones conclavium, moderandum, item admonitiones & consilia pro refrænandis, aut evitandis Animi commotionibus patheticis.

β) *Chirurgica*, v. g. VSio, Scarificatio, Hirudines, Setacea, Fonticuli, Vesicatoria, Frictiones, Pediluvia, quin omnes actiones manuales, Deligationes, Repositiones artuum, Incisiones, Trepanatio, Cataractæ depositio, Paracentesis.

γ) *Pharmaceutica* seu stricte sic dicta Medicamenta, quæ respiciunt

α) Materiam morbificam, ejusque

1.) Correctionem, ut Alterantia,

2.) Eliminationem, ut Evacuantia, Diuretica, Diaphoretica, Salivantia, Emmenagoga.

β) Motus quoslibet

a) exstimulant pleraque jam enumerata Evacuantia, item Analeptica & Confortantia, ut & Aphrodisiaca, &c.

b) Corrigunt & sedant Specifica, Anodyna, Paregorica.

VII. *Methodus* medendi cum cautelis Practicis.

1.) Medicus esto Naturæ minister non magister: motus & intentiones Naturæ imitetur & juvet; raro maturare aut corrigere audeat.

2.) Nunquam moveat, seu etiam motum exstimulet, nisi materia sit mobilis, & viæ expeditæ.

3.) Si Natura materiæ morbificæ emotionem jam intendit, aut plane suscepit, caveat, ne superaddito stimulo fiat nimium.

4.) Facilius est motus in solidum supprimere, quam moderare.

5.) Specifica, ut & Evacuationes particulares non adhibeat, nisi præmissis universalibus, h. e. instituta antea, ubi opus, Venæsectione, Catharsi, Sudatione, &c. non vero his omnibus simul in omnibus individuis adhibitis.

TAB. II.

DE

PLETHORA.

Plethoræ notanda sunt

I. *Signa diagnostica*; quæ sunt

1.) Reliqua sanitas satis illibata.

2.) Appetitus bonus & tolerantia quoque ciborum assumptorum optima; bonæ concoctionis & digestionis index.

3.) Somnus bonus & profundus, quietus etiam valde, nisi quod calidiore loco & tempore inquietus, seu jectigabundus evadat.

4.) Insomnia anxia, sive præfigurationes onerum portandorum, incendiorum, effusionum sanguinis.

5.) Segnities ad paulo laboriosiores motus, aut sub his repentina fatigatio, præcipue vero inter ambulandum, currendum, aut scandendum per loca acclivia, respirationis velox difficultas.

6.) Aspectus in paulo habitioribus, valde rubicundus, in macilentioribus vero, aut strenuo labori assuetis, qui utrique valde amplas venas habere solent, insignis harum plenitudo & distensio.

7.) Sub levi sudatione obtingens sensus in cute levissime punctorius, quasi hic illic seta leviter compungerentur.

II. *Subjectum*. Plethoræ communiter obnoxii sunt homines

1.) ætate juniores,

2.) otio dediti,

3.) Diæta plena ac lauta utentes,

4.) antea evacuationibus sanguinis, sive spontaneis, sive artificialibus largioribus assueti, aut vitæ generi laborioso addicti, qui labores deposuerunt, & tamen lautis utuntur cibis.

III. *Differentia.* Plethora est
α) vel 1) abundantiæ, ubi ſanguis ſimpliciter abundat,
2) exundantiæ, ubi jam congeſtiones & reſtagnationes minatur, aut eruptiones molitur.
β) vel 1.) Simplex, ubi ſanguis in ſe bonus, ſed ſuperfluus Naturam onerat,
2.) cum Cacochymia, i. e., dyſcraſia ſanguinis, inprimis ſpiſſitudine ſanguinis conjuncta.

IV. *Prognoſis.*
Plethorici non ſolum variis morbis, v. g. Hæmorrhagiis, Febribus continuis, Inflammationibus &c. propter plethoram ſunt expoſiti; ſed &, ſi alias ob cauſas morbos incurrant, v. g. Vulnera, Fracturas, Luxationes, Febres intermittentes, Variolas, &c. his ipſis gravius & periculoſius decumbunt.

V. *Remedia.*
1.) Victus parcior & diæta tenuior.
2.) Motus corporis laborioſior, non impetuoſus quidem, interim tamen diutius continuandus, frequentius repetendus, quæ phyſice quidem ſatis efficacia, ſed ob mollitiem & deſidiam plerorumque ſubjectorum, moraliter fere inutilia ſunt. Reſtat itaque
3.) Sincera ſanguinis eductio per Venæ ſectiones & ſcarificationes.

VI. *Methodus* medendi.
1.) Libertas alvi promoveatur & expediatur ante ſanguinis miſſionem.
2.) VSio in junioribus in brachio, in provectioribus in pede adornetur circa Æquinoctia, Luna decreſcente
3.) In fœminis prægnantibus Venæ ſectio in brachio inſtituatur circa medium geſtationis tempus, quo alias ſane hunc fluxum expertæ ſunt.

4.) Poſt

4.) Poſt ventilationem ſanguinis ſubjungi poſſunt Analeptica & lenia Diaphoretica ad æqualem ſanguinis diſtributionem promovendam.

VII. *Cautelæ* Practicæ
1.) Plethorici per ſcarificationem inſufficientem, aut Venæſectionem parciorem, facile in febres acutas, affectus arthriticos aliaque mala præcipitantur, ita, ut ſanguinis miſſione plane abſtinuiſſe, quam eandem non ſufficiente quantitate adornaſſe præſtiterit.
2.) Plethoricis Alexipharmaca calidiora, præſertim cum regimine ſudorifico data, Diuretica violentiora, præſertim cum regimine, ☍ ſpta acriora, & quælibet ſanguinem fortiter commoventia, item Balnea & Pediluvia fervidiora aut frequentiora, repentini & violenti corporis motus, vini generoſioris immodeſtior ingurgitatio, ſumme noxia, quin fere venena ſunt.
3.) Venæ ſectio generalius omnis generis habitus, ſexus & ætatis hominibus convenit; ſcarificatio vero nonniſi corporis habitui ſpongioſiori, affectibus magis ſurſum ad caput, collum, ſcapulas, humeros &c. vergentibus, & chronicam pertinaciam ac repullulationem minitantibus, ætati etiam adhuc vegetiori debetur, & frequentiores repetitiones, ad minimum ſingulis anni quadrantibus, poſcit.
4.) Evacuationes ſanguinis aſſuetæ, licet interdum nullum poſitivum uſum habere videantur; neglectæ tamen & omiſſæ poſitivum damnum afferunt.

TAB. III.

TAB. III.

DE

HÆMORRHAGIIS IN GENERE.

Hæmorrhagiarum notanda eſt

I. *Differentia.*

1.) Aliæ ſunt Activæ, aliæ magis Paſſivæ,
2.) Criticæ, Chronicæ,
3.) Period. & ſtatæ, Vagæ,
4.) Tolerabiles & innoxiæ, aliæ nimiæ, h. e. nimis frequenter repullulantes, aut nimis impetuoſe invaleſcentes, quæ proprie hujus loci ſunt.

II. *Subjectum.* Hæmorrhagiis facilius & frequentius obnoxii ſunt homines

a) ætate juniores,
b) temperamento Sanguineo, vel Cholerico, aut Melancholico cum his mixto, præditi,
c) Indole animi activiores, iracundi,
d) Statu corporis plethorici, evacuationibus ſanguinis aſſueti,
e) Diætæ lautiori, inprimis vinoſæ dediti.

III. *Prognoſis.*

1.) Incredibilem ferè ſanguinis jacturam homo tolerare poteſt ſine lethali exitu.
2.) Hæmorrhagiæ, ut ut enormes, ſibi vero relictæ, donec illarum impetus ſponte recedat, non tam facile tabidos affectus, hydropicos, aut œdematoſos tumores poſt ſe trahunt, quàm quæ variis artificiis, inprimis vero adſtringentibus fortioribus tractatæ & oppreſſæ fuerunt.

3.) Hæ-

3.) Hæmorrhagias impetuoſiores, imprimis vero criticas, repente cohibitas, mox graviſſimæ anxietates, imò Lipothymiæ, motus ſpaſmodici, aut ſtupor, imò Paralyſis partium conſentientium excipiunt.

IV. *Remedia.*

1.) VSio extra paroxyſmum præſervationis gratia, in paroxyſmo revellendi intentione, adminiſtrata.
2.) Ligaturæ, Frictiones, aut quæcunque ſenſibiles alterationes repentinæ partium remotiorum, aut oppoſitarum.
3.) Nimiam ſanguinis tenuitatem & agilitatem, temperantia, abſorbentia, Emulſiones, ✠da lenia.
4.) Turgeſcentiam ejusdem moderantia: ⦶ depuratum, Lap. Prunellæ &c.
5.) Antiſpaſtica: ♁ina, Spec. & Confect. de Hyacinth. Smaragd. præparata.
6.) Tonico-Nervina: ⊖ia Volat. Urinoſa, præſertim cum Tinct. Alcalica: v. g. Tinct. 🜿ri, vel ♁ii · 🜿ſata ſociata.
7.) Sedativa, Anodyna: Semen Hyoſciami, MP. de Cynogloſſa &c.
8.) Adſtringentia: Lapis Hæmatites, Corallia, cum ✠do exhibita, Crocus ♂tis ſubtilior, Solutio ⊕li ♂is ex minera Haſſiaca zu Allmanrotha.
9.) Amuletica & Sympathetica: Bufo exſiccatus, Pulvis ſympatheticus Dygbæi, Lignum ſympatheticum h. e. lignum fraxini circa ſolſtitium æſtivum ante ſolis ortum cæſum, Rad. papav. rhoead. ipſo Feſto D. Johannis inſtrumento aureo effoſſa, Sanguis proprius toſtus & exhibitus.

V. *Formulæ* Remediorum ex. gr.

Pulvis Temperans D. D. Stahlii.

℞. Ocul. 69. Corall. rubr. præparat. aa. ℈ß.

B Matr.

Matr. perl. præparat. Arcan. duplicat. f. ♀ri ⊖lat. aa. ℈i.
⊕ri depurat. vel Lap. prunell. ℈ij.
♁is ℥ii vel nativ. ℈i.
M. div. in 6. partes æquales, quarum una singulis vel binis horis exhibeatur vid. Dissertat. de Hæmopt. §. 30.

Pulvis antispasmodicus.

℞. ♀ri ⊖lati, ⊕ depurat. aa. ʒij.
Conch. præparat. ʒi.
♁is optim. ʒß.
M. F. pulv. Dos. ℈i.

Pulvis moderatè sistens.

℞. Pulv. Antispasmod. ʒi.
Spec. Hyacinth. gr. xvi.
MP. de Cynogloss. gr. iv.
M. Div. in 4. part. æqual.
D. S. Anhaltendes Pulver gegen die Nacht eins oder zwey zu geben.

Mixtura Tonico-Nervina, sive Diuretico-Discutiens.

℞. Tinct. ⊖is ♀ri. vel Tinct. ⊕ri c. Regul. ℥ii ♂li fixati.
∽ C. C. mediocriter dephlegmati, probe tamen rectificati aa.
M. Dos. gutt. à 30 - 40. bis vel 3. de die, tàm in ipso paroxysmo, quàm extra eundem præservationis gratia.

VI. *Methodus* medendi.

In omni hæmorrhagia attendere decet
1.) sanguinis quantitatem,
2.) crasin & motum ejusdem,
3.) Intentionem Moventis.

α) Sau.

α) *Sanguinis quantitati* consulitur, partim etiam intentioni Moventis satisfit per VS. præservatoriam extra paroxysmum, aut fienti jam eruptioni sanguinis in paroxysmo aliquatenus indulgendo.

β) *Crasin* sanguinis
1) tenuiorem corrigunt, Absorbentia, emulsiva, acidula.
2) Spissiorem emendant, potus dilutior & simul motus corporis proportionatus, ⊖ia media digestiva, Antiscorbutica temperata.

Motum ejusdem
a) turgefactorium cumpescunt, ⊕, Acida lenia.
b) congestorium præoccupant & revellunt, Hirudines, Pediluvia, Frictiones & Ligaturæ extremorum, Cucurbitulæ non scarificatæ, tandem Tonico-Diuretico-Discutientia, ⊖ia △lia cum Tinct. Alcalica sociata.

γ) *Exacerbationem* ipsius *Agentis* seu principii vitalis demulcent Anodyna, Sedativa è gemmis, Analeptica, Amuletica. Externa vi quasi reprimit terror tàm moralis quàm physicus.

1.) Extra paroxysmum itaque ejusdem recursus præoccupandus VSne præservatoria, Temperantibus ⊕osis, Tonico-Nervinis & Diuretico-Discutientibus, v.g. Mixtura è ∽ CC. & Tinct. ♀ri; it. Diæta tenuiore, motibus corporis moderatis, evitatione causarum occasionalium, sanguinem fortiter & repente commoventium, imprimis Iræ & potus vini immoderatioris.

2.) In paroxysmo Temperantibus, Divertentibus, Demulcentibus, Tonicis res gerenda, & non nisi summa urgente necessitate ad Adstringentium usum confugiendum.

 3.) Post

3.) Post paroxysmum Analeptica, Tonica, Discutientia subjungenda.

VII. *Cautelæ* Practicæ.

1.) Hæmorrhagiæ non immodicæ, non nimium frequentes, in ætate adhuc juniore, præsente sensibili plethora, causarum quoque occasionalium incitamentis, demum ad eruptionem pertingentes, nullam sensibilem fatigationem, sed sublevationem potius post se trahentes, nequaquam supprimendæ, imo ne quidem curandæ sunt.

2.) Alterantia in hæmorrhagiis, sensibili plethora, aut assuefactione subnixis, absque prægressa aut subjuncta imminutione sanguinis ventilatoria, nihil unquam solidi aut constantis efficiunt, licet in præsens paroxysmum compescant.

3.) Anodyna minus locum habent, ubi ab immateriali potius causa v. g. periodo temporis, Animi pathematibus, hæreditaria dispositione, consuetudine, quàm materiali aliquo incitamento, v. g. plethora evidente, potu æstuosiore, motu vehementiore, &c. Hæmorrhagiæ concitantur & exacerbantur.

4.) Fatiscentibus jam propter prægressam sanguinis enormem profusionem viribus, præstat anodynis abstinere, ne major inde virium dejectio sequatur, & solis Analepticis atq; Nervinis non nimium acribus insistere.

5.) Amuletica & sympathetica, vel sub his plane initiis, vel sub declinatione, non in ἀκμῇ seu summa exacerbatione adhibenda sunt.

6.) Amuletica ejusmodi præsentiorem effectum præstant in subjectis sensibilioribus, & animi magis pensitabundi, qui vix expectandus est in iis, qui indolis torpidioris, aut turbulentioris, & impatientis sunt.

7.) ⊖ia

7.) ⊖ia Alia, præsertim largioribus dosibus exhibita, in subjectis habitu spongiosiore præditis, seu Sanguineis, ubi Plethora concurrens per VSnem, aut ipsum fluxum sanguinis, nondum aliquatenus imminuta, aut quando febris complicata est, præter alia incommoda, tumores œdematosos plerumqeu inducunt.

8.) Adstringentibus extra paroxysmum, ejusque recursum his ipsis intercipere & præoccupare velle, plerumque conamen irritum, quin periculosum est. Imo ne in ipso quidem paroxysmo ad ea confugiendum est, nisi summa demum & urgente necessitate. Per sola adstringentia τὸ nimium fluxus compescere, plerumque vanus conatus est.

9.) Exiguæ adstringentium doses fluxum sæpe augent, largiores verò, aut subjectis sensibilioribus exhibitæ, fluxum plane supprimunt, & facile aliorum viscerum constipationes, & graviores læsiones inducunt.

10.) Nullibi verò minus efficiunt, quàm in Hæmorrhagiis narium internè exhibita, extrinsecus verò naribus injecta, aut insufflata paulò præsentiorem efficaciam exerunt.

11.) Circa Hæmorrhagiam Criticam notandum, quod paucum nihil sit criticum: paucitas enim hic indicat, ægrum esse debilem & enervatum, Naturam movere quid, sed parum promovere.

12.) Talis hæmorrhagia sæpius à spumescentia sanguinis oritur, unde ægroti plethorici die 3. vel 5. refrigerantibus tractandi sunt, ut nimiæ spumescentiæ occurratur. Cavendum vero sibi est ab usu Spiritus ⊖is in febribus, inprimis si pectus male se habeat, tussim enim exasperat, Urinam nimis stimular, & facile obstructionem hepatis parit.

 13.) Si

13.) Si vero Critica hæc hæmorrhagia nimis vehemens sit, internè leviter Adstringentia simulque Confortantia v. g. Corall. præparat. Spec. de Hyacinth. Smaragd. præparata, & si summa urgeat necessitas, Anodyna in refracta Dosi usurpari possunt.

14.) Externè verò nihil est tentandum, aliàs anxietates repentinæ cooriuntur, præter ligaturas & frictiones, it. ♈ camphoratum leniter crocatum, vertici & temporibus illitum.

COROLLARIUM.

Circa *Hæmorrhagias* Vulnerum, sive à læsione externa oriundas, adeoque passivas magis, notanda sunt:

I. *Differentia*

α) Aliæ enim magis immediate è vasis capacioribus inprimis arteriosis dissectis; aliæ mediatè magis è partibus porosis prorumpunt.

β) Aliæ nudo passivo effluxui ortum debent; aliæ cum activo simul appulsu & affluxu conjunctæ sunt: Illæ in vulnere recentiore, hæ in progressu demum circa quartum diem eveniunt.

II. *Prognosis.*

1.) Hæmorrhagiæ, quæ vulneribus corpori plethorico, aut homini, in ipso ebrietatis, vel excandescentiæ actu constituto, inflictis superveniunt, si repentè & violenter per adstringentia & sanguinem coagulantia reprimantur, plerumque tumores & inflammationes partis læsæ, imò febres vulnerarias, interdum satis æstuosas, post se trahunt, aut majori cum impetu circa statum recrudescunt.

2.) Post immodicas plane sanguinis per partes vulneratas & vasa discissa profusiones, universo corpori cachectica dispositio, vulneratæ verò parti insignis debilitas, tumor œdematosus, aut contra aridura imminet.

3.) Homines plethorici, vinosi, iracundi, hæmorrhagias largas à vulneribus passi, plerumque anniversario tempore, vel circa ipsa loca affecta, vel circa loca hæmorrhagiis aliis dicata, spasticos, tumescentes, inflammatorios, quin febriles affectus, qui alias evacuationes sanguinis consuetas suppressas subsequi solent, incurrunt, nisi vel actuali evacuatione artificiali, vel matura talium commotionum præoccupatione pharmacevtica iis occurratur.

III. *Remedia.*

1.) VS. revulsoria, Compressiones & stricturæ partium vulneratarum, aut ipsorum vasorum discissorum Ligaturæ interceptoriæ, vel materiales obturationes;

2.) Vasorum discissorum majorum Cauterisatio:

3.) Partis vulneratæ, in recens mactati animalis adhuc calentis corpus, immersio:

4.) Sanguinem erumpentem coagulantia, partesque porosas constringentia & obturantia: ♈ Rtissimus, ⚇, Terebinth. æthereum, ♁da concentrata, Solutio ☉, ⊕li, Colcothar ejusdem, Medulla crepitus lupi, (vulgò Bofist) Farina volatilis, Pulvis ranarum exsiccatarum, & Albumen ovi siccatum & pulverisatum, Telæ aranearum &c.

Ex compositis celebris est liquor stypticus Boudeti, cujus mentio fit in Act. Hafn. V. II. 41. it. 133. nec non Vol. III. Obs. 45. it. Liquor stypticus Soc. Regis Anglicæ in Officina Chymica Staphorstii descriptus, porro Liquor stypticus Weberi peculiari tractatulo, An-

Anchora Sauciatorum inſcripto, commendatus, tandem Pulvis Iſchæmus Hildani & Barbette.

IV. *Methodus* medendi cum cautelis practicis.

1.) Hæmorrhagiæ, ni præſentiſſimi periculi metus contrarium ſuadeat, quin urgeat, ab initio aliquatenus indulgeatur.

2.) Quodſi vero vas capacius arterioſum læſum, adeoque periculum in mora fuerit, quantocyus & quibuscunque remediis eadem reprimatur, ſive interceptione & ligatura, ſive cauteriſatione, ſive ſanguinis erumpentis coagulatione.

3.) Quodſi hæmorrhagia ex arteria non plane diſciſſa erumpens, pertinaciter quoque ſæpius recrudeſcens alia ſubſidia eludat, transverſim penitus diſſecetur, & extremitas ſuperior cauterio tangatur.

4.) Tumor partis vulneratæ, aut Febris vulneraria, ſi repentinæ ſanguinis reſtrictioni ſuperveniat, aut ipſa hæmorrhagia circa ſtatum cum violentia inſigni recrudeſcat: VSone revulſoria in parte oppoſita, internis antifebrilibus, & externis camphoratis opus eſt.

5.) Factæ nimiæ profuſionis damnis per analeptica, diætam reſtaurantem, vini generoſioris uſum medicum, partisque læſæ, per nervino-balſamica externa roborationem, ſuccurritur.

6.) In vulneribus circa juncturas & partes tendinoſas, ✠da pro ſanguine ſiſtendo non conveniunt; rectius officio ſuo tum fungetur ℴ︎ Terebinth. æthereum &c.

TAB. IV.

TAB. IV.

DE

CONGESTIONE.

Congeſtionum notanda ſunt

I. *Definitio:* Congeſtiones ſunt compreſſiones (convulſiones) activæ partium, mediante motu tonico, quibus ſanguis, & cum hoc reliqui humores verſus & in certa loca reſtringuntur & recipiuntur, copioſioris ſecretionis, vel hæmorrhagicæ perruptionis gratia. Vel adhuc brevius: Sunt reſtrictiones & detentiones ſanguinis, verſus & in illa loca, hæmorrhagiis deſtinata. Accidunt circa caput, nares, fauces, pectus, ventriculum, renes, inteſtinum rectum, & occurrunt circa ventriculum, ſive circa venam portæ.

II. *Signa.*

a) In parte affecta, occurrit hujus 1.) infarctus, 2.) inflammatio & diſtenſio vaſorum, ita ut exiliſſima viſumque alias fugientia vaſcula, in conſpectum prodeant, 3.) augmentum caloris & coloris naturalis, 4.) dolor quandoque gravativus, quandoque tenſivus & pungitivus, arteriarum pulſui reſpondens, 5.) partis ita laborantis ad motum ineptitudo.

b) In partibus remotioribus vero aut oppoſitis, occurrit ſpaſtica quædam ſtrictura & aſpectus quaſi exſanguis & exſuccus, major etiam frigoris ſenſibilitas, aut actualis harum partium refrigeratio.

III. *Effectus.*

1.) Generales: Congeſtionibus ejusmodi complicantur facile & ſuccedunt tumores, dolores, inflammatio-

 nes,

nes, ulcerationes manantes, ſtupores & debilitates paralytodes partium.

2.) Speciales & quidem

α) Congeſtionum ad caput: Cephalalgiæ cum rubore faciei, & inflatione vaſorum circa tempora, Ophthalmiæ & dolores compunctorii quaſi in intimo meditullio bulbi oculi, cum inflatione exiliſſimorum vaſculorum ſanguiferorum, imò actuali bulbi protuberantia, Otalgiæ, & Anginæ, Aphthæ, affectus delirioſi & comatoſi (quo in caſu jam Antiquiores raptum humorum ad caput accuſarunt,) circa dies criticos, cum Urina tenui & pauca, Epilepſiæ juniorum cum vehementibus oculorum torſionibus, Apoplexia ſanguinea, Vertigo, profundiori capitis ad terram inclinationi, aut pedum vel præcordiorum refrigerationi ſuperveniens, memoriæ debilitas.

β) Ad pectus: Anguſtiæ, reſpirationes oppletivæ, Aſthmata convulſiva periodica.

γ) Circa hypochondria: dolores cardialgici, tenſorii, lancinantes, vomibundæ torſiones ventriculi, quin univerſa pathematum hypochondriaco-hæmorrhoidalium ſcena, inprimis alvi non tàm ſimplex ſiccitas, quàm actualis ſtrictura, ſenſibiliores tales exacerbationes vel antecedens, vel concomitans.

δ) Ad renes & hæmorrhoides: Varices crurum, variaque nephritica, iſchiadica & podagrica præludia.

IV. *Prognoſis.*

Quo magis hujus generis affectus aſſuefiunt, eò promptius etiam, citra materialis, aut occaſionalis cauſæ veram proportionem, facile recrudeſcunt, crebrius

brius inſultant, diutius continuant; imò veluti in jugem habitum transmigrant. Idque tantò certius, ſi diæta præpoſtera, animi turbulentis commotionibus, medicamentis & regiminibus calidioribus, intempeſtivo narcoticorum uſu exacerbentur, aut perturbentur. Sanguinis ventilationes in ipſo paroxyſmo adminiſtratæ, non raro in præſens ſenſibile quidem levamen afferunt, ſed, reſtituta eadem ſanguinis abundantia, tanto promptius affectus hi repullulant, tantoque pertinacius idem ſubſidium denuo expoſcunt.

V. *Remedia.*

1.) Cauſam antecedentem, ſanguinis nempe abundantiam, tollunt VS. & Scarificationes præſervatoriæ, it. hirudinum applicatio congrua.

2.) Motus congeſtorios avocant, revellunt, divertunt pediluvia, frictiones, cucurbitulæ non ſcarificatæ, fonticuli, rubefacientia ſive Sinapiſmi Veterum, Veſicatoria, Setacea, tandem alvi quoque cum aliquo ſtimulo expeditio per Clyſteres vel Infuſa laxantia.

3.) Æqualem univerſæ maſſæ humorum diſtributionem promovent blanda diaphoretica, diluentia, paulo largius calide hauſta, v. g. Infuſa Thée, Coffée, Veronic. Salv. fl. Lauendulæ, &c. ipſa quoque Alexipharmaca moderatis doſibus, & juſtis temporum opportunitatibus data.

4.) Nimiam ſanguinis expanſionem compeſcunt abſorbentia, ⊕ſa.

5.) Spaſticam fibrarum ſtricturam demulcent ♁ina, v. g. Pulvis Antiſpaſmodicus &c.

6.) Ipſius moventis exacerbationem demulcent anodyna, emulſiva, gratiora analeptica, Specifica.

 7.) San-

7.) Sanguinis congesti & restagnantis discussionem promovent externa Topica, v. g. ∀ camphoratus, Epithema ex sem. carvi, bacc. juniperi, ⊖e communi & mica panis fermentati &c. his subordinata lenia repellentia ex ⦶o, Saccharo ♄ni, ✠to rosaceo.

8.) Tonum partium roborant succinata, ⊖ia △lia Urinosa, v. g. Ess. Succini cum Ess. lignorum, sassafras, mixtura tonico-nervina ex ∼ CC. & ♂ii Tinct. vel ⊖is ☐ri.

VI. *Methodus* medendi.

1.) In paroxysmo ante omnia alvus expediatur per Clysterem, aut blandum aliquod laxans, subjungantur absorbentia, ⦶osa, Cinnabarina cum diaphoreticis fixis, imo, si dolorum atrocia, aut affectus vehementia postulat, potest his lene anodynum versus tempus somni adjungi. Subjungantur denique & interponantur Alexipharmaca temperata, adhibitis simul in subsidium externis topicis.

2.) Extra paroxysmum Ventilationes sanguinis præservatoriæ, circa Æquinoctia instituantur, assuefactæ jam constanter repetantur, neque temere negligantur, præmissis, interpositis, subordinatis pediluviis, laxantibus cum epicrasi, succinatis, ⊖ibus △ibus, concurrente simul conveniente rerum non naturalium usu, inprimis circa motum & potum sufficientem.

VII. *Cautelæ* Practicæ.

1.) Ventilationes in ipsa affectus exacerbatione administratæ, non nisi præsenti paroxysmo subveniunt, rebus autem tranquillioribus adornatæ, magis in futurum quoque suam extendunt efficaciam.

2.) Anodyna, ut & Diaphoretica positiva, sive Alexipharmaca non facile exhibeantur, nisi alvo prius expedita.

3.) Si copiosior subsit congestio, & corpus insuper spongiosius, vel suspicio obstructionis viscerum, abstinendum est in incremento & ἀκμῇ affectus, à ⊖ibus △ibus, præsertim sæpius datis.

4.) In notabili vero declinatione, à paucis inprimis Dosibus incipientibus non male se gerunt.

5.) Durante adhuc restrictione reliquarum partium, adeoque nondum patente reditu è loco suæ restagnationis & libera distributione sanguinis, ad externa Topica discutientia, vel repellentia non est properandum: exacerbantur enim inde tensiones & dolores potius, quam leniuntur.

6.) In omnibus congestionibus sanguinis ad superiores partes, ubi æstus febrilis abest, multum levaminis afferunt pediluvia, multum quoque confert in tali constitutione, pedes & præcordia densioribus integumentis à frigore præmunire.

7.) Pediluvia calidiora, præsertim, si altius pedes immergantur, aut nimis diu immersi detineantur, in corporibus valde plethoricis, alvi concurrente obstipatione, facile commotiones febriles exsuscitant.

8.) Vesicatoria magis in acutis, Fonticuli & setacea in chronicis humorum ad certas partes restrictionibus & decubitibus locum habent.

9.) In pertinacibus Hypochondriaco-Ischiadico-Podagrico-Hæmorrhoidalibus congestionibus, peculiaris efficaciæ sunt hirudines orificio ani applicatæ, vel spontaneus & sufficiens hæmorrhoidum fluxus.

TAB. V.

DE

AFFECTIBVS SPASTICO-ARTHRITICIS.

Affectuum Spastico-Arthriticorum notanda veniunt

I. *Differentia* à congestionibus & commotionibus sanguinis hæmorrhagicis simplicioribus:

1.) Hæ propius adhuc, illæ vero eminus magis excretiones sanguinis respiciunt & intendunt.

2.) Hæ magis ad interiores, illæ vero ad exteriores musculosas partes vergunt.

3.) Hæ breviori, illæ vero longiori duratione utplurimum circumscribuntur.

4.) Hæ magis poros partis vel vasa sanguifera ipsa; illæ vero fibras potius musculares sigillatim tendere & affligere videntur.

5.) Hæ magis in inflammationes vel ulcerationes; illæ potius in rigores, contracturas, vel tabidas extenuationes partium pronæ sunt.

II. *Species* diversæ.

1.) Alii affectus sunt leviores, adeoque Arthritidis nomen nondum promereri vulgo crediti, sed sola Rheumatum, Derer Flüsse / compellatione larvari soliti;

2.) Alii sunt graviores vel generalem Arthritidis denominationem jam apertius profitentes, vel pro locorum affectorum diversitate, diversis quoque nominibus insigniti. Sic in capite audiunt dolores Odontalgico-hemicranici; in thorace Pleuritis spuria; in lumbis Nephritis spuria; in coxis Ischiadicum malum; in pedibus Podagra; in manibus Chiragra.

III. *Si-*

III. *Signa.*

1.) Dolor quandoque tensivus, liberis artus istius, quem occupat, motibus impedimentum solummodo afferens, & nonnisi sub conatu movendi evidentius emicans;

2.) Quandoque conatus magis lancinans & fibratilis, sub levi etiam motitatione membri, velut rupturæ periculum afferens;

3.) Non tamen jugiter æqualis, sed per vices remittens, quin interdum intermittens;

4.) Sæpe sine rubore & tumore notabili;

5.) Qui, si accedat, dolorum sensibilem mitigationem plerumque afferens;

6.) Urina Sedimentum 🜔eum post refrigerationem in fundo deponens, & lateribus vasis affigens; quod proinde à sabulo calculosorum probe discernendum, quippe quod statim cum Urina emittitur, & mox in fundo colligitur, nec lateribus adhærescit.

IV. *Subjectum.* Affectus hi familiares sunt personis

1.) habitus spongiosioris, sive de Temperamento Sanguineo participantibus:

2.) Evacuationes sanguinis naturales, vel artificiales expertis, aut certe promeritis:

3.) Indolis animi iracundæ, diætæ lautæ vinosæ, Veneri deditis:

4.) Ætatis non plane juvenilis, sed consistentioris, quin jam ad senium tendentis:

6.) Parentibus arthriticis, nephriticis, calculosis, podagricis, hæmorrhoidariis prognatis.

V. *Prognosis.*

1.) Leniores etiam horum affectuum species, si sæpius recurrunt, non minus in consuetudinem abeunt, quam

quàm graviores, imo successu temporis facile in graviores & fixiores arthriticos dolores degenerant.

2.) VS. in ipso paroxysmo instituta, sine subjuncto debito regimine modeste diaphoretico, aut justo parcior, non raro commotiones febriles exsuscitat.

VI. *Remedia.*

1.) Causæ antecedenti, sc. sanguinis abundantiæ prospiciunt ventilationes sanguinis, partim per promotionem excretionum naturalium, Mensium & Hæmorrhoidum; partim per vicarias evacuationes artificiales, VSes & Scarificationes, quin & hirudines.

2.) Orgasmum & tenuitatem sanguinis ⊖ino-♁rei, corrigunt Absorbentia, ⊕osa, emulsiva.

3.) Spasticam fibrarum tensionem leniunt Cinnabarina.

4.) Æqualem humorum distributionem promovent Diapnoica sive Diaphoretica temperata.

5.) Motus exacerbationem

α) leniunt Anodyna & Specifica,

β) revellunt Externe Diuretica, v. g. ⊖ia △lia cum ⊖is 🜿ri Tinct.

γ) Externe dissolvunt eandem Discutientia, v. g. 🜈 Camphoratus, ∽ formicarum, Empl. Sapon. Barbette: In phlegmaticis Ceratum de Galbano, Sacculi ex furfuribus triticeis & ⊖e tosto, Suffitus ex flor. Stechados citrin. HB. Sabinæ, Thure, Mastiche &c. frictiones cum pannis mollioribus calentibus, vel excutia molliore: Motus voluntarii exercitium studio intensum, & quæcunque sensum vel in parte affecta, vel conjugata fortius aut constantius alterant v. g. Acupunctura Japonens. Moxa Chinens. Vesicatoria, Scarificationes profundiores in parte immediate affecta.

VII. *Me-*

VII. *Methodus* medendi.

1.) Extra paroxysmum VSes præservatoriæ circa Æquinoctia, Scarificationes circa Novilunia in parte affecta, vel ejusdem confiniis: it. blandæ primarum viarum per leniora catarctica, aut mitiora quoque emetica evacuationes.

2.) In paroxysmo:

a) Internè temperantia, & æqualem humorum distributionem promoventia, h. e. Pulvis antispasmodicus ter vel quater de die exhibitus, cui, si dolorum ferocia id exigat, versus tempus somni lene anodynum addi potest. Præmissis temperantibus subjungi & interponi possunt temperata Alexipharmaca;

b) Externè 🜈 Camphoratus, vel solus, mediantibus linteis multiplicatis, parti dolenti impositis, ac singulis binis, vel ternis horis renovandis, vel etiam cum Empl. Saponat. Barbette alternatim applicitus.

3.) In declinatione:

a) Internè Mixtura tonico-nervina ex Tinct. ⊖is 🜿ri & ∽ CC. vel Liquore CC. succinat.

b) Externè ∽ formicarum.

VIII. *Cautelæ* Practicæ.

1.) In ipso paroxysmo præstat à sanguinis ventilatione, si fieri possit, abstinere, plus valet præservatoria præoccupatio.

2.) Sanguinis evacuationes in ipso paroxysmo institutæ, imprimis per VSnem, plerumque augent pertinaciam affectus, ut inposterum non solum tanto promtius recurrat, & tanto obstinatius recrudescat; sed &

 tan-

tanto obstinatius aliis remediis non cedat, verum potius idem subsidii genus denuo efflagitet.

3.) Neque etiam illæ ipsæ in paroxysmo administratæ semper debitum effectum assequuntur, nisi vel circa prima initia, vel circa declinationem demum adornentur.

4.) Plus fere semper utilitatis habere videntur, in corporibus non nimium plethoricis, sanguinis evacuationes ex parte immediate affecta, aut conjugata per scarificationem, profundiorem incisionem, hirudinum applicationem.

5.) Alvo sua semper constet libertas, fortioribus tamen purgantibus in ipso paroxysmo eandem irritare minime expedit: His ipsis enim facile motus spastici ab exterioribus ad interiora revocantur, non sine vitæ discrimine.

6.) Repellentia fortiora simili ratione malum ab exterioribus ad interiora retroagunt, & gravissimas respirandi angustias, quin febres inflammatorias utplurimum funestas inducunt.

7.) Narcotica & refrigerantia externe adhibita, stuporem, tophos & nodos, quin contracturam parti dolenti plerumque conciliant.

8.) ⏦ Urinosi pariter stupidum rigorem parti laboranti affricant.

9.) ⁂ ℞ta v. g. Succini, Juniperi, Petroleum &c. ⏦ quoque ⁂ti, Balsamo Peruviano, aliisque sic dictis nervinis, largius imbuti, sensum ardoris, rosionis, totiusque mali ferociam exasperant, siquidem partes affectæ non tam debilitate aliqua, quam potius nimia activitate laborare videntur.

10.) In doloribus arthriticis magis obfirmatis & inveterascentibus, imo in spasticum rigorem & contracturas jam vergentibus, commodum sæpe auxilium & levamen affert ⏦ formicarum.

11.) In malo vero recentiore adhuc, ubi sensus urens & lancinans vehementius adhuc affligit, dolores potius exacerbare videtur.

12.) Qui spasmodicis motibus & doloribus afficiuntur, his conducunt quidem Alexipharmaca, sive Bezoardica vel sudorifica, abesse tamen debet regimen sudorificum, alias dolores facile in omnes artus se diffundunt. Post usum sudoriferorum per 3. vel 4. dies continuatum usurpari possunt lenia anodyna, ut MP. de Cynogloss. ad gr. I. vel II.

Optime quoque conferunt Vina laxantia, inprimis ex Helleboro nigro, qui in consumptione sanguinis singulares effectus præstare dicitur.

TAB. VI.

DE

MOTIBUS CONVULSIVIS.

Convulsionum, Motuum convulsivorum, & quæ horum supremus veluti gradus est, *Epilepsiæ* notanda sunt

I. *Signa*, & quidem

1.) Convulsionis, sive spasmi simplicis completi: partis alias mobilis obrigescentia, sive rigida membri tensio, ita, ut nec voluntatis propriæ imperio, nec partium reliquarum sanarum ministerio, nec adstantium auxilio, sine violentia & dolore flecti queat. Talis violenta torsio oris dicitur Spasmus cynicus.

2.) Motuum convulsivorum: reciprocæ partis alicujus,

vel totius corporis agitationes præter voluntatem imo sæpe citra reminiſcentiam contingentes.

3.) Epilepſiæ

α) fientis prodromi ſunt, 1.) Scintillarum oculis obverſantium apparitio, 2.) auræ frigidæ ex parte aliqua á capite remota aſcendentis ſenſus, & 3.) clamor & vociferatio:

β) præſentis ſymptomata ſunt 1.) caſus repentinus, 2.) ſenſuum abolitio, 3.) torſiones oculorum & labiorum, 4.) jactationes artuum, quin non raro totius corporis, violentæ, 5.) ſpuma circa os, 6.) pollicum in manus retractio, 7.) Urinæ, vel ſeminis involuntaria emiſſio:

γ) factæ conſectaria ſunt 1.) vertiginoſa perturbatio capitis, 2.) laſſitudo totius corporis, 3.) Sudor graveolens, vel halitus ad minimum olidus, 4.) Sitis.

II. *Species*

Motus convulſivi ſunt

α) vel Symptomatici, qui morbis aliis, præſertim vero acutis laborioſius ſuccedentibus ſuperveniunt;

β) vel Idiopathici, qui citra morbos alios, per periodos affligunt, & ſtrictiori Epilepſiæ appellatione inſigniri ſolent.

1.) Alii cauſas materiales pro fundamento aut fomento agnoſcunt, v. g. cruditates primarum viarum, vermes, cruſtam lacteam, achores, aliasque ulcerationes ſcabioſas, præſertim circa caput retropulſas. Qua ſuppreſſa, ſemen retentum, graviores contuſiones, & profundiores puncturas nervoſarum & tendinoſarum partium.

2.) Alii cauſam magis immaterialem reſpiciunt, v. g. hæreditariam diſpoſitionem, commotiones animi tur-

bulentiores, præcipue iram, terrorem, amorem veſanum, impreſſiones ideales per veneficia & philtra, periodos temporis, phaſes Lunæ &c.

3.) Alii ſervant adhuc aliquam cum cauſarum prædictarum præſentia & energia proportionem.

4.) Alii, neglectis his incitamentis materialibus & occaſionalibus, in frivolam quaſi aſſuetudinem & protervam degenerarunt.

III. *Subjectum.*

1.) Morbis convulſivis familiarius expoſiti ſunt infantes magis, quàm adulti, fœminæ quàm mares.

2.) Facilius quoque iisdem obnoxii fiunt infantes ſucculenti, (vollblütig) indolis iracundæ, aut qui parentibus, inprimis vero matre, & quidem præcipue geſtationis tempore ira ac terroribus frequentius expoſita, prognati ſunt.

IV. *Prognoſis.*

1.) A convulſionibus, ſive ſpaſmis, ad motus convulſivos facile eſt tranſitus, & ab his ad illas familiaris veluti receptus.

2.) Motus convulſivi ſymptomatici in Acutis ſemper periculoſi, magis tamen circa ſtatum & dies criticos, quàm in initio, aut incremento, periculoſiores quoque in adultis, quam infantibus, in maribus, quàm fœminis.

3.) Epilepſia quæ á plagis, aliisque doloribus, v. g. dentitione difficili ortum ducit, & poſtmodum ſuperato, vel curato iſto affectu, remittit, non facile recurrit;

4.) Quæ autem per animi pathemata graviora concitata fuit, facillime recrudeſcit.

5.) Epilepſia habitualis, quantumcunque diris ſymptomatibus ſtipata, per ſe vix lethifera eſt.

6.) Epilepſia, quæ in maribus ante pubertatis annos, in fœmi-

fœminis ante ⊠trui sanguinis (mensium) eruptionem evenit, sæpe circa insigniores has totius œconomiæ animalis mutationes remittit.

7.) Epilepsia, ut & aliæ generis nervosi ataxiæ fœminis circa ⊠ium eruptionem obvenientes, & post horum expeditionem ac debitum successum cessantes, facile tamen imprægnationis, gestationis a. puerperii tempore recurrunt.

8.) Insultus epileptici, qui febrilibus infantum affectibus superveniunt, circa tempus debitæ potius declinationis cum febre hac usque valde vehementi, viribus admodum languentibus, & quibuscunque reliquis malis signis, ordinarie lethales sunt.

9.) Quodsi puerum febricitantem, variolas nondum perpessum, motus convulsivi invadant, cum ardore circa lumbos, postero die variolarum eruptio expectanda. Bagliv. Prax. pag. 79.

V. *Remedia.*

α) Causas materiales respiciunt, & quidem

1.) cruditates primarum viarum: 🜍 ♁ii ⊙ratum tenerius, Panacea ♁lis Glauberi, ⊙ fulminans. ☿ dulc. Hellebor. niger, Colocynthis: (in fortioribus subjectis)

2.) Vermes: ☿alia e. g. ☿ d. cum ♁io diaphoretico, myrrhata, colocynthiaca, Tinct. ♀reæ & ☽res cœruleæ, Æthiops mineralis.

3.) Flatus: Clysteres, ⊙ fulminans.

4.) Recrementa biliosa acria intestinorum: Crystallus montana præparata.

5.) Dyscrasiam Lymphæ: Absorbentia, ♁ diaphoret. flor. 🜍, Succin. præparatum, ejusque Ess. ut & alia anticatarrhalia, imprimis Rad. Valerianæ.

6.) Spermatis abundantiam & orgasmum: ⊕.

7.) San-

7.) Sanguinis excretiones suppressas: ventilationes ejusdem artificiales, & ⊠trui fluxus revocatio, vel promotio.

8.) Scabiem vel alias efflorescentias ulcerosas retropulsas: ☿ dulc., fl. 🜍ris, & supra laudata anticatarrhalia.

β) Motus

1.) exacerbatos & anomalos generatim demulcent Analeptica, ex fl. Tiliæ, Poeoniæ, fructu Cerasorum nigrorum, aliisque odoriferis gratioribus, unde tot ▽æ antepilepticæ, Cinnabarina, Succinata, in Catarrhalibus scil. ⊖ia △ia, partes animalium duræ præparatæ, Margar. præparat. &c.

2.) In consuetudinem & habitum jam deductos compescunt Specifica, ex quibus ab antiquioribus jam temporibus celebrari fuere solita Rad & Sem. Pœon. maris (mit der einfachen Blüthe) stercus Pavonis & Leonis, Viscus quernus & corylinus, Ungula Alcis, angehängt oder geschabt/ carbo Arthemisiæ, Secundina humana (primiparæ sc.) Cranium human., Cerebrum corvi, Hippomanes, sive massa glandulosa in ore pulli equini recens nati reperiunda, vulgò die Miltz dicta.

Recentiorum suffragia & encomia meruêre Lumbrici 🜃stres, Corda & Hepata Talparum ac Ranarum, inprimis viridium, der Laub Frösche / Spina lacertarum, in acervo formicarum exesarum, Os triquetrum cranii humani, vel suilli, Os semilunare carpionum, [illegible] sanguinis humani, (in Epil. hysterica) die weissen Federn aus den Krebs Scheren. Plebeja experientia commendantur Malleus & Incus ex cranio vitulino, habito simul respectu ad diversitatem sexus, desumti, Bilis canis atri recens

recens diffecti cum pulvere unicornu fossilis subacta, Stercus Gallinæ ova incumbantis albidum &c.

VI. *Formulæ* Remediorum.

1.) ℞. Cord. Talpar. exsiccat. no. IV.
Cran. human.
Talorum leporum,
Lumbricor. ∇ium aa. ℈j.
Ungulæ Alcis præparatæ,
Cortic. Visci quern. aa. ℈ß.
M. F. pulv. Dos. pro Adulto gr. xv. ante paroxysmum exhibenda, cum somni, etiamsi non parum urgentis, interpellatione. **Es hilfft/ wann die Patienten nach dessen Gebrauch einen Schweiß an der Stirne mercken.**

2.) ℞. Bilis Canin. atr. quantum ex cane mediocri haberi potest, M. c. unicornu fossilis ʒß
F. P., dividatur in 4. doses, quarum una ante insultum, & reliquæ postmodum successivè exhibendæ.

3.) ℞. Auri fulmin. gr. I.
Arcani dupl. gr. V.
M. pro Dosi, infanti annum nondum supergresso propinanda. (in Epil. Symptomatica)

VII. *Methodus* medendi cum cautelis Practicis.

1.) Universalia semper præmittantur Specificis.

2.) Ubi materialis causa subest, hujus correctioni, vel sublationi ante omnia animus intendatur, adeoque in motibus epilepticis, qui à cruditatibus primarum viarum, vermibus, crusta lactea, achoribus, vel scabie retropulsis, ⊠ibus, dependent, l. c. his colludunt, primarum viarum evacuatio, etiam paulo fortior, aut repetita, reliquæ curæ præmittatur, vel interponatur. Quin & in habituali Epilepsia, quæ proprie specifica deposcit, semper horum usui lenis primarum viarum exoneratio præmittatur, & reliquæ excretiones in justo successu serventur.

3.) Nunquam vero, neglectis materiis, ad motus saltem sistendos dirigatur intentio; neque etiam materias fortioribus, præsertim medicamentis aggredi tentemus, ubi nullæ tales præsto sunt.

4.) Motus convulsivi symptomatici febribus supervenientes, directe non oppugnentur, inprimis per Opiata, sed reliquus potius febris decursus & successus legitimus omni modo promoveatur, poterunt tunc ∇æ diapnoicæ, Emulsiones, Cinnabarina sufficere.

5.) Cinnabarina in Epilepsia habituali oppidò parvæ sunt efficaciæ: plus præstant in motibus convulsivis symptomaticis, & spasticis restrictionibus ac congestionibus circa caput.

6.) Violentæ ereptiones pollicum, aliæque interpellationes paroxysmorum per odoramenta penetrantiora, insignem post paroxysmum defatigationem, aut promptiorem & frequentiorem ejusdem recursum causari solent.

TAB. VII.

DE

FEBRIBUS.

Febrium notanda sunt

I. *Definitio:*

Febris est complexus motuum, utplurimum ordine sibi succedentium, secretoriorum & excretoriorum, præter gradum naturalem, seu tenorem consuetum, auctorum & intensorum, ad noxam aliquam extraordinariam & sonticam corpori, imprimis vero sanguini imminentem, vel jam inhærentem, præoccupandam, aut tollendam.

II. *Species.*

1.) Ratione durationis & decursus, Febres sunt vel

a) Acutæ, e.g. Petechialis, Pleuritica, Febris Castrensis, Variolæ & Morbilli; vel

b) Chronicæ, v.g. Intermittentes, Quotidianæ, Tertianæ, Quartanæ, it. Lentæ & Hecticæ.

2.) Ratione Typi Febres sunt

a) Continentes, quæ nec intermittunt, nec remittunt, ut Synochus simplex, & putrida, Ephemera simplex, & plurium dierum.

b) Continuæ, quæ statas exacerbationes & remissiones, nunquam tamen plenariam intermissionem habent, ut Febres Catarrhales & Petechiales, quæ circa vesperam exacerbantur, horis matutinis vero mitius affligunt.

c) Intermittentes, quæ sensibilia intervalla vacua habent, ita, ut æger ad orthostadiam redeat, v. g. Quotidiana, Tertiana, Quartana legitima.

3.) Ratione causæ, aliæ dicuntur

1.) Inflammatoriæ, quæ inflammationibus internis, vel externis gravioribus superveniunt, ut Pleuritis, Paraphrenitis, Vulnerariæ.

2.) Lochiales, quæ Lochiis suppressis superveniunt.

3.) Lacteæ, quæ impeditiorem lactis in mammas ingressum comitantur.

4.) Biliosæ, quæ iracundiæ bilisque effusioni & regurgitationi superveniunt.

5.) Sanguineæ, quæ sanguinis abundantis consumptionem & imminutionem intendunt.

4.) Ratione Symptomatum, aliæ sunt

a) Ecthymaticæ, quæ notabiles efflorescentias in superficie corporis formant, ut Petechiales, Purpuratæ, Scorbuticæ, Febres erysipelatodes, Scarlatinæ, Variolæ, Morbilli, die Nessel-Sucht / das Rötheln ꝛc.

b) Catarrhales, quæ Gravedinem, Coryzam, Tussim comites habent, aut subsequuntur.

c) Legitimæ, quæ consuetis anni & diei temporibus invadunt, solitis symptomatibus stipantur, & solito tempore ac more finiuntur.

d) Anomalæ, sive Nothæ, quæ ab hac norma deflectunt.

e) Simplices, quæ nulli alteri complicatæ sunt.

f) Compositæ, ubi continua cum intermittente concurrit, aut intermittens duplicatur, v. g. Quotidiana, Tertiana &c. Continua, vel duplex.

5.) Ratione moris sive indolis, sunt

α) Benignæ, quæ raro interimunt, aut læsiones gravio-

viores post se relinquunt, ut Tertiana legitima, Ephemera simplex, Catarrhales simplices.

β) Malignæ, quæ utplurimum exitium afferunt, aut noxas sonticas & fere immedicabiles post se trahunt, ut Febres inflammatoriæ internæ, imprimis vero excretionibus externis arthriticis, vel erysipelaceis retropulsis supervenientes, it. Epidemicæ pleræque.

γ) Pestilentes, quæ plurimos eorum, quos prehendunt, interimunt, & quidem præcipiti admodum progressu, communiter vel cum eruptione Bubonum, vel Anthracum, oder Carbunckel.

δ) Ratione ortus & grassationis, aliæ sunt

1.) Epidemicæ, quæ ex communi aëris, vel ▽æ vitio prognascuntur, & facile per Contagium propagantur, quales plerumque sunt Ecthymaticæ & Catarrhales, e.g. Febris scarlatina, Morbilli, Variolæ;

2.) Sporadicæ, quæ ex individuali in diæta, vel Animi pathematibus commisso errore Patientem invadunt, ut Tertiana vel Quartana, à nausea vel cibo dyspepto oborta, Febris ardens ab ira suscitata, Febris Lochialis à Lochiis restitantibus, Febris inflammatoria ab haustu frigido, corpore æstuante.

III. *Subjectum.*

1.) Febres non certæ ætati propriæ sunt, sed in omnes sine discrimine sexus & ætatis grassantur.

2.) Febribus facilius obnoxii fiunt personæ temperamenti sanguinei, vel cholerici, status plethorici, evacuationibus sanguinis, vel aliis excretionibus statis assue-

assuetæ, indolis animi activioris, iracundæ, impatientis.

3.) Infantes non facile Intermittentibus infestantur, sed, si febricitant, acutis plerumque corripiuntur.

IV. *Signa pathognomonica.*

α) Magis essentialia sunt

1.) Pulsus frequens & celer,

2.) frigoris & caloris vicissitudo citra notabilem causam externam, &

3.) Urinæ, quoad consistentiam, calorem & diaphaneitatem mutatio.

β) Consecutiva sunt

1.) Pallor & Rubor, subsidentia & turgescentia habitus corporis alternantes, citra causam aliquam occasionalem.

2.) Remissio ab aliis actibus vitalibus, ciborum nempe appetitu & digestione, nec non rationalibus, h. e. Wann die Patienten verdrüßlich und nicht disponiret sind zu ihrem Vorhaben / Eckel haben vor Fleisch / it. durstig und unruhig sind.

3.) Sitis.

4.) Insolita animi sollicitudo, indeque corporis inquietudo.

5.) Somni neglectus, Schlafflose Nächte.

6.) Prostratio virium.

V. *Prognosis.*

1.) Febris, h. e. motuum secretoriorum & excretoriorum præter gradum consuetum adauctorum intentio, semper est salutaris, eventus tamen non raro, præsertim in acutis, anceps est, imo lethalis.

2.) Febres sibi relictæ tranquillius & tolerabilius ad exitum

tum vel ſalutarem vel lethalem quoque decurrunt, quam variis artificiis interpellatæ.

3.) Febres ſibi relictæ, continente ac modeſto regimine ſaltem adjutæ, ſtatas excretiones aut mutationes criticas conſtantius & certius obſervant, quam quæ medicamentis & regimine calidiore extimulatæ, aut nimiis abſorbentibus ſuppreſſæ, aut opiatis turbatæ fuerunt.

4.) Plures ex febribus convaleſcunt ſola quiete & abſtinentia.

5.) Difficillime reſtituuntur febres corruptæ, h. e. turbatæ, violenter oppreſſæ, & hinc recidivantes, it. in lentum atque anomalum typum præcipitatæ.

6.) In omni febre, quæ alias ſtatas mutationes, vel Ecriſes ferre ſolet, ſi hæc non ſuccedunt, ſequitur periculum.

7.) Nulla unquam febris reſtituitur ſine omni ſudore, aut mutatione Urinæ.

8.) In nulla febre ſudor fluit ſub ἀκμῇ æſtus, ſed quando hujus impetus remittit; ſin ſecus, ſymptomaticus eſt, inutilis, imo nocivus.

9.) In omni febre acuta, ſi Urinæ nihil mutentur, aut mutatas crudæ ſequantur, calamitoſum eſt.

10.) Omnis febris in alterius tempora, habitus, ætates, opportunitates incidens, vel in illam degenerat, vel in ejus mores anomaliſat. Alias enim Synochi ante crepuſculum, circa Solſtitium; Bilioſæ circa ortum ſolis poſt Solſtitium; Catarrhales, veſpertino tempore circa Æquinoctia, invadere ſolent. Tertianæ horas antemeridianas & tempus Vernum obſervant, ætati adoleſcentili & virili familiares ſunt. Qua-

Quartanæ horis pomeridianis, Autumno, ætati provectiori & naturis ſegnioribus obtingunt.

VI. *Remedia* ſunt

I.) *Alterantia*, eaque

1.) Abſorbentia, ex quibus ſeliguntur, præcipue Oſtracodermata, ſive Conchylia, v. g. Lap. 69. Conchæ, Mat. perl. præparatæ: excluſis Subadſtringentibus, Bolaribus, Cervinis, v. g. ▽ Sigill. CC. uſto, CC. ſ. △e vel Philoſophorum præparato, imo Coralliis quoque.

2.) Mucoſitatem humorum incidentia & vias abſtergentia, ⊖ia enixa aut Digeſtiva, ex ✠do præcipue ⊕lico parata, ut 🜿 ⊕lat. Arcan. dupl. ⦶ ♁iatum, it. 🜿ea, ut Arcanum 🜿ri, Solutio Oc. 69. c. vino vel ſucco Citri: excluſis è ⊖e communi deſumptis, e. g. ⊖e digeſtivo Sylvii.

3.) Æſtum temperantia & acrimoniam bilioſam mitigantia, qualia ſunt

a.) Nitroſa, e. g. Criſtalli ⦶ri, ſive ⦶ depuratum, Lap. Prunellæ, ſive ⦶ tabulatum &c.

b.) Acida, e. g. Succus Citri, Berberum, Ribium, it. ∽ ⊕li, ∽ ⦶i, Clyſſus ♁ii, Tinct. Florum Bellid. Papav. rhœad. &c. excluſis ∽bus ✠dis dulcificatis, it. ∽u ⊖is & ∽u ⊕li philoſophico, ob vim nimirum nimis diureticam & tuſſim facile irritantem.

4.) Diluentia, ſecretiones & excretiones copioſius inſtituendas promoventia: Potus tenuior & ſufficiens, vel cereviſiarius, vel Decoctum Hordei, aut CC. vel Infuſum Thée, Coffé, aliarumque herbarum, florum aut radicum temperatiorum, neque

que adeo fastidiosarum, e.g. Rad. Scorzoneræ fl. Galeg. Herb. Meliss. &c.

5.) Analeptica, e.g. Emulsiones amygdalinæ sufficientes edulcoratæ, Potiones ex ▽is odoriferis gratioribus, Vinum *modicè* & *medicè* sumptum, præsertim in assuetis.

II.) *Evacuantia*, & quidem

1.) *Cuilibet febri commoda*, quin necessaria,

a) Diaphoretica, v. g. ♁ diaph. rectè præparatum, ▽æ diapnoicæ non ingratæ, fl. Samb. Cardui bened. Scord. Galeg. &c.

b) Alexipharmaco-diuretica, v. g. Ess. ex Radd. Alexipharmacis temperatioribus & Scordio parata, Mixtura simplex parcius camphorata, excluso usu copiosiore Camphoræ, Myrrhæ, rejectis itidem ⁓ibus Urinosis, v. g. ⁓u CC. ⁓u Fuliginis, ⁓u Bezoard. Bussii; nec non principalioribus sic dictis Bezoardicis, incondita farragine herbarum & radicum pulverisatarum, quin & ▽is variis sigillatis adstringentibus suffarctis, v. g. Pulv. Bezoard. Sennerti, Saxonico, Schneebergico, oder dem genannten sieben und siebentzigerley Pulver.

c) Successum alvi promoventia, non tamen positive stimulantia & irritantia, ut Clysteres sive Enemata.

2.) *Certo statui* morbi, vel *individuali* circumstantiæ debita

1.) Vomitoria, in principio Contagiosarum, it. in Intermittentibus, die vacuo, subjectis evemetis, quin actu vomiturientibus exhibenda.

2.) Purgantia, post declinationem Acutarum, it. in Intermittentibus lentescentibus, vel per adstringen-

gentia suppressis, itidem diebus Intercalaribus exhibenda.

3.) VS. iterata in subjectis plethoricis, assuetis, valde æstuantibus, insigni præcordiorum angustia oppletiva gravatis, antequam signa coctionis in Urina appareant.

3.) *Specifica*, qualia à Kergero, Riverio, Apino laudantur, sed potius optanda quam speranda sunt.

VII. *Methodus medendi*, varians pro diversitate

1.) *Status morbi.*

a) In primo principio interdum Vomitorium, VS. quandoque etiam Sudoriferum cum regimine datum, locum habet.

b) In incremento Temperantia, Absorbentia, Diluentia, parcius vero Alexipharmaca usurpanda.

c) In statu & circa dies criticos his ipsis insistendum, interponenda interdum Analeptica, præsertim ubi vigor Naturæ senescere videtur, quo in casu etiam Alexipharmaca magis opus sunt.

d) In declinatione, licet morbi impetus remiserit, & æger in portu jam navigare videatur, Alexipharmacorum tamen usus, & calor conclavis temperatus nunquam negligatur.

2.) *Paroxysmi,*

1.) Ante paroxysmum & sub paroxysmis vegetioribus sola Temperantia, Absorbentia, Abstergentia locum habent; Alexipharmaca vero, & quascunque excretiones stimulantia exulent, uti & Analeptica, quæ commodius post paroxysmum dantur.

2) Sub declinatione paroxysmi & tempore intercalari

lari Alexipharmacis, ac, pro re nata, Analepticis agendum.

VIII. *Cautelæ* Practicæ.

1.) Febris *in se*, h. e. motus *secretorii & excretorii* ultra gradum consuetum intensi non debent curari, i. e. tolli aut supprimi; *Causa* vero sive materia, propter quam & contra quam Febris coorta est, curanda, i. e. corrigenda, vel expellenda est.

2.) Id vero vix potest simul ac semel fieri; sed opus est justa mensura, & opportunitate temporis, quæ materia excernenda prius præparanda & separanda, quam evacuanda est.

3.) Hinc Medicus ante omnia secretioni necessarium tempus indulgeat, & quicquid illam ipsam facilitari potest, contribuat: ubi excretionis subjungendæ opportunitas succedit, illa quoque placide foveatur, si non semper medicamentis, continente tamen & tranquillo regimine.

4.) Tranquilla patientis continentia omnes excretiones facilitat, inquieta jectigatio aut exasperat, aut turbat easdem, præcipue vero sudorem sensibilissime cohibet.

5.) Retardationes vero Sudoris, tempore debito sponte erupturi, & omni opera, placide tamen promovendi & prosequendi, augent tensivam & gravativam lassitudinem artuum, protrahunt & fovent morbi durationem, & in lentas febres typicas transferunt.

6) Præmaturum tamen regimen diaphoreticum, vel etiam Diaphoretica positiva versus, vel inter paroxysmum data, æstum inutiliter augent, symptomata exasperant, motus Naturæ ordinatos confundunt.

7.) In omni febre evacuationes artificiales, præpostero tempore institutæ, vel nimium effectum præstant, vel alium vel utrumque.

8.) In omni febre potulenta congrua, sufficienter concessa, reficiunt patientem, minuunt æstum, promovent quietem, & sudores debitos facilitant.

9.) Potus esto dilutus, non inebriativus, fæculentus, neque actu frigidus, neque nimiis haustibus ingurgitetur.

10.) In febre omni refrigeratio corporis voluntaria, aut accidentalis insignis, noxia est.

11.) In omni febre regimen justo calidius vel per medicamenta, vel per integumenta, vel per nimiam concalefactionem conclavis, ægrum præter modum debilitat, efflorescentias cutaneas aut parit, aut præmaturat, & nimis copiose expellit, neque, deprehenso etiam errore, sine periculo statim mutari, nedum abrumpi potest.

12.) Sopitiones & cohibitiones motuum febrilium per Narcotica, præcipue in ipso vigore paroxysmorum pervertunt legitimum febris successum, vires prosternunt, mentem turbant, excretiones cohibent, aut novis anomalis commotionibus ansam præbent.

13.) Itaque symptomata febrium essentialium intrepide spectanda; Appetitus dejectio, præsertim in Acutis, parum curanda; Sitis, quantum sine immodestia fieri potest, largiter sublevanda; Vigiliæ nihil æstimandæ; Inquietudines, à morali ægrotantis impatientia dependentes, seriis dehortationibus prohibendæ; Vires interim judiciosa Analepsi fovendæ sunt.

14.) Nunquam nimium tribuatur nudæ materiæ febrilis correctioni, magis intendatur matura ejus secretio atque excretio.

15.) Materia non moveatur, nisi sit mobilis, viæ prædispositæ, & Natura ipsa ad hujus emotionem prona.

16.) Si ullibi, in febribus certe obtinet: In tempore venire, primum est.

17.) Salia Alia in Acutis largius, & diutius adhibita, facile tumores pedum œdematosos, imo hydropicos affectus post se trahunt, potius ☐. ⊕latus exhibeatur.

18.) Acida temperata, v.g. ~ ⊕li, Clyssus ℥ii, Aciditas Citri & Berberum eximium sitis & nimii æstus solatium afferunt: modo Tussis non obstet, quæ tamen ab ✠do Citri non tam facile, quam a reliquis exasperatur.

19.) Acida illa sibi relicta præstat ita pura adhibere, quam per ∀ dulcificata: emergit enim inde plane nova Crasis adhuc incognitæ efficaciæ; ∀ vero sensibilem inde nanciscitur adstrictionem ut ut tenerrimam.

20.) Acida magis Sanguineis, ⊕osa Cholericis, & Melancholicis, imo quibuslibet conveniunt.

21.) ⊕. informa pulverulenta magis alterat, in potu vero, adeoque in forma diluta exhibitum, magis lubricat.

22.) Acida, ut & Saccharata, convenienter data, in febribus non adeo reformidanda sunt, uti Recentiores nonnulli orbi persuadere tentarunt.

23.) Mixtura simplex viris magis confert, quam fœminis. (nempe pro scopo diaphoretico)

TAB. VIII.

DE

FEBRIBUS INTERMITTENTIBUS.

Harum notanda sunt

I. *Signa diagnostica*, & quidem

1.) Generalia:

α) Frigus & calor patientis, pallor & rubor, subsidentia & turgescentia externi habitus corporis alternantes, sine causa aliqua occasionali extrinseca in præsens urgente, coorientes:

β) Recursus horum symptomatum per periodos utplurimum statas, intervalla sensibilia formans, modo breviora, modo largiora: ubi frigus, æstus, sitis, inquietudo, somni defectus, virium prostratio, animi fastidium, & δυσφορία ita remittunt, ut ad plenariam orthostadiam patientes redeant.

2.) Specialia, nimirum

1.) Tertianæ, quæ

α) Invadit horis antemeridianis, à jentaculo usque ad prandium, & quidem

β) cum notabili horrore, qui ad actualem membrorum succussationem non raro procedit.

γ) Incipit ordinarie constrictorius ac refrigeratorius hic sensus à regione lumborum, indeque per longitudinem dorsi sursum atque antrorsum versus Scrobiculum Cordis diffunditur.

δ) Succedit nausea, quæ in vomitus ipsos non raro ter-

terminatur, idque fere certius in subjectis vegetioribus, junioribus, primis adhuc paroxysmis, it. ubi horror, vel succussatio sensibilior antecessit.

ε) Interdum loco vomitus, Diarrhœa spontanea sequitur in subjectis annosioribus, aut magis Phlegmatici temperamenti.

ζ) Durant hæc symptomata raro ultra horam unam vel alteram.

η) Legit his vestigia flaccida fatigatio & languor totius corporis, quem successive sequitur incalescentia, sæpe etiam satis præcipiti incremento, dolore insuper capitis, siti, amaritie oris &c. utplurimum stipata.

θ) Mitescente hoc æstu, demum erumpit sudor, præcipue quarto & sequentibus paroxysmis, it. quo magis tranquillius & continentius patiens sese gesserit.

ι) Extendit sese æstus hic etiam Tertiana legitima nunquam ultra horas 12., sin secus, continuitatis suspecta est.

κ) Recurrunt vero hæc omnia alternis diebus, ita, ut minimum intervallum 24. horarum, sive integrum νυχθήμερον interponatur.

2.) Quartana.

1.) Invadit hora tertia vel quarta pomeridiana.

2.) Frigus format contumax & perquam sensibile, sæpe ad bihorium durans,

3.) Sine horrore tamen & succussatione artuum præcedit & concurrit, languor, gravitas, torpor fastidiosissimus totius corporis.

4.) Sine Vomitu aut Diarrhœa, imo cum sensibili alvi adstrictione, etiam reliquo tempore intercalari perseverante.

5.) Sequitur lento gradu calor, non vehemens quidem, odiosus tamen, & admodum molestus patienti,

6.) siccus, sine sudore comitante, aut subsequente,

7.) cum perturbatione capitis vertiginosa, & dolore obtuso, non exquisitè lancinatorio.

8.) Durat æstus ad quatuor ad sex horas, raro diutius.

9.) Redit patiens ad plenariam orthostadiam atque per duos dies integros in hoc statu perseverat, quarto quovis die autem recurrit impetus morbi.

3.) Quotidiana, quæ quidem rarior.

1.) Invadit tempore matutino, hora sexta vel septima circiter.

2.) Cum frigore & horrore satis notabili, ad horæ spatium durante,

3.) Vomitibus quoque, aut Diarrhœa spontanea, aut ambobus simul stipata.

4.) Succedit æstus satis vehemens, cum dolore capitis, inquietudine, siti.

5.) Totus enim paroxysmus raro sex horas transcendit,

6.) Singulis tamen diebus recurrit, tempore vel prorsus eodem, vel plane diverso, anticipando, vel postponendo.

4.) Tertiana duplex

Singulis quidem diebus affligit, ita tamen ut non singuli paroxysmi, sed alterni sibi respondeant, v.g. hodie invadit hora decima antemeridiana, postero die hora secunda pomeridiana, tertio die hora decima antemeridiana, & quarto die hora secunda post meridiem denuo recurrit.

II. *Subjectum.*

Tertiana familiarius occupat sexum virilem, quam fœmininum, ætatem juniorem, indolem activiorem, Naturas sensibiliores. Facile oboritur etiam personis nauseabundis, à nausea ab assumptis violenter cohibita, ne vomitus mox subsequatur.

III. *Prognosis.*

1.) Febris Tertiana modo diæta ac regimine conveniente sublevetur, ex propria sua indole numquam in exitum periculosum ruit, quin potius patientem, post eandem rite exantlatam, communiter saniores & robustiores evadunt. Unde ipsius quoque Vulgi assertio: Man werde nach dem Kalten recht gesund.

2.) Quodsi tamen per diætam inordinatam, regimen incongruum, aut medicamenta sive nimis exagitantia; sive intempestive cohibentia turbetur aut protrahatur, aut contra irritetur, facile degenerat, priori quidem casu, in oppilationes Viscerum, Hepatis, Lienis & Febrem lentam Hecticam, Cachexiam, præcipue in annosioribus, Phlegmaticis, Melancholicis, Sedentariis, parum bibentibus; posteriori vero casu transit in Febres acutas viscerum, inflammatorias, præcipue in Sanguineis, Cholericis, junioribus, plethoricis, vinosis, iracundis.

3.) Quandocunque debitæ excretiones per Vomitum & Diarrhœam vegetè & expeditè procedunt, mador etiam, aut sudor lenis sub declinatione erumpit, is ipse quoque à patiente tranquilla continentia foveatur & promoveatur, tunc indies ab uno paroxysmo ad alterum decrescit Febris, tum ratione impetus, tum ratione tenoris, intermediis diebus redit insignis alacritas, appetitus & tolerantia ciborum, somnus profundus & quietus.

4.) Quo

4.) Quo vero minus id succedit, tanto sæpius recurrunt æquali propemodum vigore paroxysmi, nisi quod vires magis magisque languescant.

5.) Post commissum errorem aliquem diæteticum, proximus paroxysmus utplurimum solet esse importunior.

6.) Quo magis plethora sensibilior concurrit, eo gravior & diuturnior est æstus & dolor capitis; eo minus primis præsertim paroxysmis, sudor spontaneus sequitur; eo facilius medicamentis calidioribus aut per cohibitiones intempestivas exasperari, atque in Febres acutas inflammatorias præcipitari potest.

7.) Si in Febre tertiana quidem à primis usque paroxysmis nulla, aut levissima horroris concussio sese exerat, frigus vero ipsum diu duret, neque tamen adeo intensum sit; languidæ & in longum tempus excurrentis Febris indicium esse solet.

8.) Febris tertiana nunquam meliore fide cessat, & sinceram sanitatem post se trahit, quam ubi, sensim decrescente paroxysmorum & impetu & duratione, ita gradibus veluti quibusdam, atque passibus peculiaribus decedit.

9.) Febris quartana typum suum constantissime & exactissime observat, raro postponit, rarius anticipat, aut, si hoc facit, continuitatis suspecta est.

10.) Febres quartanæ sibi relictæ admodum diuturnæ sunt, & facile ad plures menses extenduntur, neque facile sponte ad tranquillitatem redeunt, nisi contingente forte insigni aeris mutatione, v.g. verno tempore.

11.) Quartanæ facile recidivant, tum si magis suppressæ, quam curatæ fuerint, tum vertente anno à prima invasione.

12.) Reciprocantur interdum Quartanæ cum Ictero, Dy-
ſpnœa, Oedematoſis, Aſciticis, Tympaniticis tu-
moribus, Cachexia, Tabe: ita, ut Quartana his, &
talia Quartanæ ſuccedant, interdum conjungantur
& concurrant, ſuperveniant & complicentur.

13.) Tumores œdematoſi poſt Quartanam, imprimis in
provectioribus, peſſimi ſunt ominis, atque non ra-
ro ipſam Hydropem ſenſim inducunt: poſt Tertia-
nas equidem pariter nihil boni portendunt, interim
non ita periculoſi ſunt, præſertim in junioribus, ſi
mature conveniente methodo & congruis medica-
mentis occurratur.

14.) Appetitus auctior, quin voracitas inſolita, loco nau-
ſeæ, paroxyſmos antecedens, vel concomitans, in
utraque Febre, utplurimum diuturnitatem ejus por-
tendit: unde & vulgo male audiunt tales Febres,
quas Freß-Fieber vocant.

15.) Poſt cohibitionem Febris utriusque per Corticem
Chinæ factam, non raro ſequiiur appetitus auctior:
cui dum nimis indulgent patientes, facile recidivam
incurrunt.

IV. *Remedia*, quæ reſpiciunt

1.) Materiæ morbificæ, quæ utplurimum in primis viis,
aut circa easdem hæret

α) Correctionem, ut Abſorbentia, Incidentia tam
Digeſtiva Θina, quam Reſolventia acriuſcula Ve-
getabilia, ut Rad. Ari, Piper, Zingiber, Sem. Si-
napi, Gummata temperatiora: Ammoniacum,
Galbanum, Sagapenum (excluſa tamen Myrrha,
quæ nimis æſtuoſa,) Herbæ capillares, & alia He-
patica & Splenetica dicta, v. g. Rad. Taraxaci, Ci-
chorii, Herb. Agrimon. Centaur. min. &c.

β) Eva-

β) Evacuationem, ut Emetica & Laxantia blandio-
ra, præſertim cum ſupra dictis aperitivis & inci-
dentibus ſociata, v. g. Pilulæ Beccher. Quercetan.
Tartareæ Bontii, &c. quin & Diaphoretico-diu-
retica temperata, v. g. Rad. Helen. Vincetox. Pim-
pinell. & ex his parata Eſſ. Alexipharmaca.

2.) Symptomatum mitigationem.

1.) Frigus nimis vehemens ac diuturnum ſublevant
Linimenta & Balſama Stomachica, ſcrobiculo cor-
dis & ſpinæ dorſi applicata, vel ſolus 🜅 Rtiſſ. cum
linteis quadruplicatis regioni Epigaſtricæ impo-
ſitus.

2.) Æſtum, Sitim, Cephalalgiam enormem mode-
rantur Θoſa, 🜔da, v. g. ∼us Θli, Θri, Clyſſus
℥ii, Succus Citri, (quod acidum Nàturæ huma-
næ amiciſſimum,) Diluentia, v. g. Infuſum Thée,
Veron. vel Potus tenuior ordinarius, non nimis
frigidus, neque etiam adeo anxie calefactus. Lan-
guorem & fatigationem, quin & Æſtum proximi
paroxyſmi lenit Sudoris ſpontanei per continen-
tiam tranquillam perſecutio, quin aliqualis per
temperata Alexipharmaca promotio.

3.) Ventriculi & primarum viarum roborationem, per

α) Amara non nimis ingrata, Stomachica vulgo di-
cta, v. g. Rad. Gentianæ rubræ, Summ. Cent. min.
Tanacet HB. Card. Bened. Abſinth. ſcordium, &
hoc nomine ipſa Eſſ. Alexipharmaca, præſertim
cum Eſſ. Gentianæ ſociata.

β) 🜔da temperata, & ♂ia correctiora, v. c. Tinct.
Θli ♂tis Ludovici, ſi Inappetentia poſt febrem
ſuperatam diutius perſeveret.

 4.) Mo-

4.) Motuum veluti in consuetudinem deductorum cohibitionem, quod faciunt

1.) Anodyna, sedativa, v. c. geminæ Pilulæ Wildegansii aut Matthæi, sive Starkeyanæ veræ, vespere præcedente ante paroxysmum instantem exhibitæ.

2.) Subadstringentia, ut Cort. Chinæ & Crocus ♂. tenerior versus paroxysmum, non tamen proxime ante eundem imminentem propinandus.

V. *Methodus* medendi.

1.) In Tertiana

α) Versus paroxysmum, i. e. una vel altera hora ante eundem, exhibeantur Digestiva cum absorbentibus & temperantibus, v. gr. Pulvis ex Conch. præparat. ♁ diaph. ☐ ⊕lato, ⦶. aa. ad ℈j. vel gr. xxv., ita plerumque sequitur Vomitus spontaneus, etiam si primis paroxysmis nullus talis emicuerit.

β) Sub paroxysmo, præsertim æstuosa ejusdem parte, Potus sufficiens concedatur, non modo non nimiis haustibus ingurgitetur, qui, si Æstus & Sitis vehementius urgeat, pro Sanguineis leviter acidulari, pro Cholericis & Melancholicis ⦶ temperari potest.

γ) Detepescente æstu observetur spontanei madoris eruptio, quæ si appareat, Sudor hic spontaneus tum quieto regimine, tum moderata Dosi Ess. Alexipharmacæ placide promoveatur.

δ) Die vacuo continuentur pulveres absorbentes digestivi, cum Ess. Alexipharm.

ε) In Febre languidiore & lentescente interponantur lenes laxationes, sive per Pilulas ex Extr. Fumar. Absinth. Card. bened. Gummatibus temperatioribus, & paucissima Aloë paratas, sive per Infusum aut Decoctum ex Rad. Cichor. Tarax. Herb. Fumar. Agrimon. Card. bened. Rad. Polypod. Rhabarb. Helleb. nigr. Fol. Sennæ & similibus.

2.) In Quartana.

1.) Versus paroxysmum sola Digestiva sine absorbentibus aut parciore dosi junctis exhibeantur, v. gr. ☐ ⊕latus ad gr. xv. sesqui horam ante paroxysmum datus.

2.) Sub æstu nihil moveatur aut innovetur.

3.) Diebus intercalaribus continuentur Digestiva, iisque amara Stomachica jungantur, v. g. Ess. Gentianæ, cum Ess. Alexipharmaca, aut Ess. Pimpinellæ seorsim parata, mixta & versus prandium atque cœnam ad gutt. xl. exhibita.

4.) Interponantur quandoque lenia Laxantia, lentorem materiæ viscidæ simul corrigentia, & tonum Ventriculi roborantia, quæ vulgo Aperitiva & Stomachica audiunt, v. g. Pilulæ Becherianæ, aut Infusa ex supra dictis simplicibus parata.

5.) In utraque Febre contumaciore, & consumta aut expulsa materia morbifica, ubi soli motus per assuetudinem diuturniorem veluti in habitum deducti supersunt, quando nimirum, sive sponte, sive præsentius sub tali medicatione, eo deveniunt patientes, ut tempore intercalari appetitus & vires sibi recte constare videantur, spontanea quoque lassitudo, & torpor evanuerit, recte dormiant & somno subleventur, adeoque nihil habeant, de quo conquerantur, nisi quod tempore consueto paroxysmi solitis symptomatibus (quæ tamen

men utplurimum breviora & mitiora,) affligantur: tunc Sistentia locum habent, sive per famosum illum Cort. Chinæ sive per Crocum ♂tis ʒiatum ad gr. IV. vel V. aliquot horas ante paroxysmum exhibitum.

VI. *Cautelæ* Practicæ.

1.) Tertianæ legitimæ probe discernendæ sunt, à Spuriis sub-continuis, quæ utplurimum frigus lenius & brevius, æstum vero vehementiorem & diuturniorem atque præterea symptomata aliqua insolita, v. g. Tussim afferunt, post paroxysmos etiam languorem, lassitudinem artuum, capitis gravitatem vertiginosam, siticulositatem, somni inquietudinem, inappetentiam, jugiter perseverantes, post se trahunt.

2.) Febres Epidemicæ acutæ incidentes in tempus vernum, aut tempestatem vernæ similem, & corpus insuper circa primas vias impurum, sæpe simulant aliquantisper typum tertianarium, cum notabili tamen continuitatis malignitate: ita, ut non raro Maculas petechiales, Purpuram aliaque Exanthemata simul parturiant.

3.) Quartanæ diu æstuantes, vespertinæ, aut nocturnæ, aut vagæ, in continuitatem vergunt.

4.) Continuitas Febris quartanariæ est admodum insidiosa & lenissimæ febrilis hecticæ indolis. Æstus est mitior, caloris naturalis gradum vix notabiliter excedens, appetitus est debilissimus, aut, si quodammodo adhuc vigeat, magis ad insapida, frigida, imo duriora esculenta fertur: Ægri siticulosi sunt, cum pauca spumida Θiva, morosi & tædiosi, somnolenti, languidi, lassi, nullum tamen ex somno levamen

vamen percipiunt, alvus constanter est sicca, vires indies magis atteruntur.

5.) Febres intermittentes, præsertim vero Quartanæ, personis diu antea cum ambigua valetudine colluctatis evenientes, longe circumspectius & lenius tractandæ sunt, quam, quæ hominibus hactenus integra quin florida sanitate gavisis, obtingunt.

6.) Longe enim diligentius tum insistendum Aperitivis & præparantibus, atque suspenso admodum gradu ad Evacuantia, imo longe cautissime ad Sistentia est progrediendum.

7.) Habent in Tertianis locum Vomitoria, cavendo saltem, ne motus provocetur, materia nondum mobili reddita. Alioquin patientes inutiliter fatigantur, vires franguntur, ita ut ad debitam motuum & excretionum prosecutionem vix sufficiant.

8.) Quodsi tamen resolutio saltem materiæ morbificæ per congrua medicamenta rite peracta sit, vix unquam vomitu per artem proritato opus est, sed sequitur vel sponte, facilius & placidius in ipsis paroxysmis, vel tacite correcta jam materia per sedes ordinarias rejicitur.

9.) Quartana, ut in se lento progressu, & motu leniore gaudet; ita etiam commotiones artificiales impetuosiores difficillime perfert, non solum per Emetica violentiora & Cathartica drastica, sed ipsa quoque Alexipharmaca sub paroxysmis, præsertim cum regimine sudorifico data.

10.) Sudorifera in ipsis paroxysmis Quartanarum exhibita, præcipue subjectis paulo magis plethoricis, vertiginosam perturbationem capitis, & alvi adstrictionem pertinaciorem causantur.

11.) Cro-

11.) Crocus ♂tialis tenerior in ſiſtendis & cohibendis motibus febrilibus non ſolum æque præſentem efficaciam, ac famoſus ille Cortex Peruvianus exerit; ſed & in eo huic ipſi præferendus eſt, quod alvum non ita occludat, uti Cortex iſte exoticus plerumque facere ſolet.

12.) Quod ſi tamen poſt cohibitionem paroxyſmorum, per ejusmodi adſtringentia peractam, Patiens apparear, & quidem imprimis conſtanter laſſus, gravatus, faſtidioſus, & circa præcordia ac hypochondria ſenſibiles preſſiones perſeverent: tum præſtat paroxyſmos revocare: quod fit commodiſſime per temperatam, ſufficientem tamen, laxationem: Quo in caſu Pilulæ Becherianæ, vel potius Stahlianæ, ut ut valide alias non laxent, admodum præſentis ſunt efficaciæ.

13.) Tumores Oedomatoſi, poſt febres, imprimis autem Quartanas ſuperatas, evenientes, circumſpecte admodum tractandi ſunt. Cavendum hic à fortioribus purgantibus, ab acrioribus alcalicis, & magis adhuc à Salibus △b. Præſtant ⊖ia mediæ naturæ, cum leniſſimis ♂ibus, v. g. ℞. Arcan. dupl. vel ⊖ ☐. ⊕lat. gr. VIII. Croci ♂is-tialis gr. II. M. pro doſi interponendo tam laxationes leniſſimas, quam remedia amara, Stomachica, Tonica, & Hepatica, Aperitiva dicta: quæ methodus etiam in Atrophia in tantum cum duritie & inflatione abdominis conjuncta, it. in aliis Hepatis & Pancreatis obſtipationibus ſubinde laudabilem operam præſtat.

14.) Poſt curatas, & bona quoque fide ceſſantes Febres intermittentes, utile, quin neceſſarium eſt regimen conveniens, tum refrigerium, præſertim ab aëre hu-

humido, nimiamque ventriculi onerationem vitando, tam motus proportionatos ſuſcipiendo: confert quoque continuatus uſus Tonico-ſtomachicorum.

15.) Quin & anno vertente regimen tale circa Res Non naturales exquiſitius opus eſt; alias Recidivæ periculum imminet.

16.) Digeſtiva vegetabilia non modo ſegniora ſunt, ſed fovent etiam ſub acrimonia ſua ⊖inam quandam volatilitatem, ſtimulantem, qua ſanguinem commovent, & aliquod incrementum ipſius æſtus inferunt. Præferanda itaque his ipſis ſunt Digeſtiva Salina, præſertim ex ✠do ⊕lico & Alcali fixo compoſita.

17) In febribus tamen lenteſcentibus, aut Subjectis Phlegmaticis ea ipſa quoque locum habent.

18.) Laudabilem quoque tunc operam præſtant amara, inprimis Centaur. minus, quod Quartanariis ſpeciatim commendandum, & quibusdam vel ſolum ſufficit. Carduusbenedictus utut ſatis quoque amaricet, hanc efficaciam tamen in Febre ſubigenda non attingit, Febre autem jam ſuperata, virtutem tonicam, roborantem ſatis eximiam exerit.

19.) Decocta tamen & Infuſa ejusmodi amaricantia in ſubjectis tenerioribus & ſenſibilioribus non undique tuto adhiberi poſſunt; præſertim, cum in notabili quantitate, ſi optatum effectum edere debeant, aſſumenda ſint.

20.) Facile tamen propter nimiam amaritiem, calorem præſentem, Hecticam inducere poſſunt; Præſtant fere Extracta horum ſimplicium.

21.) Abſorbentia præſertim ſolitaria, & affatim ingeſta in Quartanis lentorem materiæ febrilis augent; ita ut facile hinc in typum lentum vel ſubcontinuum degenerent.

TAB. IX.

DE

FEBRIBUS ACUTIS, EPIDEMICIS, MALIGNIS ET CONTAGIOSIS.

Quarum notanda

I. *Signa Diagnostica.*

1.) *Acutarum Febrium* Signa Pathognomonica sunt *brevis* & *præceps* vel ad salutem vel ad mortem *exitus*, intra unum, alterumve, aut ad summum sextum septenarium (h. e. dies 40.) ad finem pertingens.

2.) *Epidemicarum Febrium* signa sunt:

1.) Frequentia inter plures patientes.

2.) Modus invadendi unus idemque.

3.) Symptomatum eorundem, quæ in aliis observantur, concursus.

3.) *Malignarum Febrium* signa sunt:

1.) Magna & præceps virium prostratio, testimonio imprimis pulsus debilioris confirmata.

2.) Symptomatum febrilium, citra manifestam causam, & sine ullo proportionato utili effectu, insolita exacerbatio: vel contra symptomatum consuetorum insidiosa dissimulatio.

3.) Lipothymiæ statim in initio, aut incremento concurrentes.

4.) Animi desperabunda abjectio, ac præmaturum lethalis exitus præsagium.

5.) Sitis & dolorum quorumlibet inadvertentia.

6.) Men-

6.) Mentis vacillatio.

7.) Agrypnia incessabilis.

8.) Exanthematum præmatura & vaga eruptio vel subitanea retrocessio.

Contagiosæ dicuntur, quia facile in adstantes, cohabitantes, conversantes propagantur; ita, ut si unus è familia aliqua decumbat, plerumque omnes domestici successive inficiantur, daß sie alle dran müssen.

II. *Species* diversæ.

1.) Pestilentes vocari solent, quæ Anthraces ac Bubones parturiunt, & apud plerosque exitum funestum sortiuntur.

2.) Petechiales, quæ Maculas morsibus pulicum non absimiles exhibent.

3.) Hungaricus morbus, sive Febris Castrensis audit, quæ admodum tempestivis & valde pertinacibus deliriis, anxietate insuper præcordiorum enormi stipatur.

4.) Febres Epidemicæ aliæ, benigniorem typum simulantes, plerumque Vere Tertianarum, Autumno Quartanarum, Vere adultiore Pleuritidis, Æstate provectiore Dysenteriæ, Autumno humidiore Catarrhorum, Tussis inprimis schemate larvari solent.

III. *Subjectum.*

1.) Febribus Epidemicis facilius obnoxii fiunt homines timidi, pensitabundi, Pueri, Fœminæ, Literati.

2.) Febres Epidemicæ omnes, quantumcunque beniginiores appareant, si continuitas insidiosa, debilitas insignis, & similia concurrant, semper aliquid monstri alunt:

3.) Imo, quo leniores quoad symptomata febrilia generalia,

neralia: æſtum, ſitim, &c. apparent, tanto maligniores ſunt.

4.) Inſolita *Animi* circa initia morbi trepidatio, vel præmaturum ſiniſtri eventus præſagium, utplurimum vero lethalem exitum portendit.

5.) Febres Peſtilentes

α) Salutariter finiri obſervantur

1.) largis ſudoribus in ipſo initio,

2.) Anthracibus,

3.) Bubonibus, utrisque tamen mature erumpentibus, nec retrocedentibus.

β) Exitium vero afferunt,

1.) Si nulla talis excretio tempeſtiva contingat;

2.) vel facta, iterum diſpareat, & retrocedat;

3.) vel ad interiora Viſcera vergat, & Diarrhœas, Urinas diſcolores, Vomitus, ſive conatus vomendi pertinaces inducat.

6.) Febris Caſtrenſis, licet plerumque quoad ſymptomata, impetuoſior appareat, quam Petechialis, tacitura imprimis & veluti diſſimulata;

7.) Petechiæ tamen nimis maturæ & copioſæ erumpentes, vagæ it. ac inconſtantes, coloris ſaturatioris, multo magis vero lividæ, ſiniſtri ſunt ominis.

8.) Melioris ſunt ſpei, coloris roſei, circa diem criticum, ſeptimum videlicet efflorefcentes, poſt tres vel quatuor dies iterum ſenſim evaneſcentes, ac ægrum aliquatenus ſublevantes.

9.) Purpura miliaris cum ipſis Petechiis ſimul, tanto magis vero præmature, tertio vel quarto die erumpens, periculo non caret: tolerabilior eſt, quæ petechialibus maculis ſuccedit, quin ipſis maculis innaſcitur.

10.) Alvi adſtrictio in Febribus Petechialibus reliqua ſymptomata, præcipue caput affligentia, manifeſte exacerbat;

11.) Diarrhœæ Febribus Petechialibus non raro ſponte ſuperveniunt, quæ non ſolum innoxiæ, ſed etiam habito reſpectu ad noxas, quas adſtrictio alvi infert, utiles dicendæ. Interim tamen morbum non ſolvunt: multo minus artificiales laxationes his æquiparandæ ſunt, aut ſubſtituendæ.

12.) VS. in Febribus Epidemicis Petechizantibus adminiſtrata, ſine ſubjuncto jugi regimine Diaphoretico, circa dies criticos Congeſtiones humorum circa caput & molimina Hæmorrhagica, Deliria, Aphthas, periculoſo cum eventu poſt ſe trahit.

13.) Hæmorrhagias in Epidemicis quoquo tempore contingentes, melius eſt non fieri, quam fieri: imo largiter recurrentes, alvo præſertim ſicciore, it. Deliria & Aphthas poſt ſe trahentes, plerumque lethales ſunt: diurnioribus vero deliriis tandem ſupervenientes, illaque ſublevantes tolerabiliores exiſtunt.

V. *Remedia*

Sunt illa Febrifuga reliquis Febribus communia, & ſuperius jam commemorata, niſi quod Specifica hic forte dari poſſint, v. g.

α) In Peſte laudantur Oſſa hominum eadem lue interemtorum, ad imitationem morſus canis rabidi, per hepar alius, vel ejusdem canis rabidi certo perſanabilis; it. emollitionis oſſium per Gramen oſſifragum Norvvegicum, quæ per exhibitionem oſſium pulveriſatorum alterius jumenti, præcipue eodem malo extincti, curari ſolet.

β) In Petechialibus Dn. Apinus ſingulari Encomio effert

fert certam Corticis Peruviani speciem, quam vulgo Schacharillam vocant, imprimis vero Extractum, per ▽ ♌tam exinde paratum.

VI. *Methodus* Medendi cum Cautelis Practicis.

1.) Cura in genere excretionem periphericam i. e. Diapnoën placidam, jugem tamen atque assiduam unice intendat, ab omnibus evacuationibus prœmaturis & violentis, aut per viscera nobiliora extendendis, v. g. Vomitu & Catharsi aliena esto.

2.) In Petechialibus, quo magis ad regimen sudorificum, & medicamenta calidiora restringitur medicatio, eo maturius & copiosius prodeunt maculæ, facilius tamen retrocedunt.

3.) Si Venæsectio inconsulto Medico jam præmissa, aut regimen calidius jam inceptum fuerit, magis actuali Diaphoresi succurrendum, & regimen diaphoreticum semel ceptum constanter continuandum.

4.) Solicite semper spontanea ægrorum ex Febribus Epidemicis convalescentia observetur, *motus*que & *viæ*, quibus ipsa *Natura* utitur, *attendantur*.

5.) Major semper legitimi decursus ipsius Febris, quam symptomatum quantumcunque atrocium ratio habeatur.

6.) Quantum tamen citra præjudicium motus febrilis primarii fieri potest, horum quoque mitigatio non negligatur, v. g.

7.) Capitis Dolores acuti, pungitivi, Camphoratis externis leniantur; aut Unguento Alabastrino camphorato. Præterea ⦶osis & temperantibus insistendum, Emulsiva quoque tanto frequentius exhibenda; Alvus

vus non proritanda, expedienda tamen observetur.

8.) Lipothymiæ, debilitates insignes diligenti usu Bezoardicorum, eorumque parvis, sed repetitis Dosibus, potu sufficiente & analeptico, tum etiam Cinnabarinis subleventur.

9.) Taciturnitas insolita, & quas præsagit mentis motiones, aut somnolenti affectus, potu sufficiente, non inebriativo, Bezoardicis, Analepticis, Cinnabarinis & Topicis camphoratis oppugnentur.

10.) Vigiliæ Narcoticis nunquam oppugnentur, præcipue si paroxysmus, quod fere fit, in noctem incidat. Sufficiens Potus, Potiones Analeptico-alterativæ, Emulsiones, Cinnabarina, ⦶osa, quod non efficiunt, Opiatis vix unquam obtinebitur.

11.) Exanthematum retentio & retrocessio, interne Alexipharmacis repetito exhibitis, externe continentia quieta ac regimine diapnoico patientissimo, lenibus frictionibus & in casu ancipiti, Vesicatoriis adjuvetur.

12.) Faucium affectibus anginosis & Aphthis, Gargarismata leniter adstringentia cum Alexipharmacis internis, & extus apposita Discutientia camphorata subveniunt.

13.) Frictiones lenes crurum & pedum cum linteis calidis vel excutia etiam aliquid præstant, sed cavendum, ne pedes refrigescant.

TAB. X.

TAB. X.

DE

INFLAMMATIONIBUS ET FEBRIBUS INFLAMMATORIIS.

Inflammationum notanda sunt

I. *Definitio:*

Inflammatio est *motus partialis* sanguinis auctioris, quo *Natura* sanguinem in parte aliqua *subsistentem*, sive motu progressivo *privatum*, & *coagulatum*, indeque in corruptionem putredinosam *pronum* vel maturè *discutere* & rursus fluidum reddere, vel agilioribus fermentativis particulis subtractis, in consistentiam materiæ pulposæ innoxiæ, quam *pus* appellamus, *redigere* conatur. Motus hic particularis auctior facillime quoque in universam massam sanguineam diffunditur, & tunc Febris inflammatoria appellatur.

II. *Species.*

1.) Aliæ Inflammationes sunt

a) Apostematodes, quæ partes carnosas, vel glandulosas insident, ac magis in profundum penetrant.

b) Erysipelaceæ, quæ partes exsangues & membranaceas afficiunt, & magis in latum superficietenus diffunduntur.

2.) Aliæ sunt

1.) Externæ, ut Tumores inflammatorii Parotidum, Mammarum, Testium &c. Furunculi in variis partibus carnosis emergentes, Erysipelas faciei, brachiorum, manuum, genuum, tibiarum, pedum, Ophthalmia, seu Inflammatio tunicæ adnatæ oculorum, imo interdum palpebrarum.

2.) Internæ, ut Phrenitis, sive inflammatio meningum cerebri, Angina, sive inflammatio musculorum & glandularum Laryngis, Pleuritis, sive inflammatio Pleuræ, Peripneumonia, sive inflammatio Pulmonum, Paraphrenitis, sive Inflammatio Diaphragmatis, Hepatitis, sive inflammatio Hepatis, Nephritis, sive inflammatio Renum &c.

3.) Aliæ oriuntur à causis

1.) Externis; contusione, lapsu, nisu fortiori, refrigerio repentino.

2.) Intrinsecis; quæ motu quasi critico certam quasi partem invadunt, ut Phrenitis, vel Angina, febribus acutis malè cedentibus superveniens, tumor inflammatorius mammarum à terrore incusso, Erysipelas ab ira vel terrore graviore, tumor inflammatorius testium vel glandularum inguinalium à Gonorrhœa intempestivè suppressa, Furunculi hominibus plethoricis & ventilationibus sanguineis assuetis evenientes.

III. *Signa*, & quidem

1.) Inflammationis externæ sunt:

1.) Tumor, partis alicujus mollis & porosæ haud ita pridem enatus, durus & renitens, rubens etiam, si cutis una affecta sit

2.) Ardor, sive calor, naturali major, etiam externo attactu perceptibilis, longe magis tamen ipsi patienti sensibilis, imo

3.) Dolor punctorius, pulsus micationibus respondens, exquisitior in partibus carnosis, obtusior in locis glandulosis.

2.) Inflammationum internarum signa diagnostica utplurimum paulo intricatiora sunt, & minus evidentia, præsertim circa initia, possunt tamen attendi sequentia:

a) Dolor ardens, lancinans in aliqua regione, sub qua Viscus aliquod delitescit, pro diversa tamen Viscerum sensibilitate varians; in Pulmonibus enim Pleura, Renibus, Ventriculo maximè sensibilis, atque illic cum Tussi, isthic cum Ischuria vel Dysuria, hic cum Cardialgia conjunctus, in Hepate vero, Liene, Pancreate obtusior.

b) Febris acuta cum horrore insigni invadens, æstu vehementissimo interiora præcipue affligens, ac propterea sitim inextinguibilem, & magnam faucium siccitatem, potui mox iterum succedentem, excitans.

c) Perpetua habitus externi corporis horripilatio facillimè recurrens, si ægri leviter saltem corpus ventilent.

d) Urina rutilans, per moram deponens sedimentum rosei coloris, primis diebus tenerius, circa declinationem verò tenacius, & submucidum, quod proinde nonnulli pro pure habuerunt.

e) Prægressæ vehementes corporis motiones cursibus, saltationibus, ponderum graviorum, cum forti nisu, tractationibus, it. partu difficiliore factæ, repentinæ, commoto, & expanso vehementer sanguine, habitus externi refrigerationes, aut internæ quoque à potu frigido, mox & intemperanter superingesto, sanguinis commotionibus febrilibus repentè appositæ

sitæ medicationes adstrictoriæ, dolorum Arthriticorum aut inflammationum erysipelacearum inconsultæ retropulsiones.

IV. *Subjectum.*

Inflammationibus facilius obnoxii fiunt personæ status plethorici, habitus laxioris, porosioris.

V. *Prognosis.*

1.) Eventus Inflammationis est quadruplex, nam vel

1.) resolvitur iterum per discussionem successivam, qui modus omnium optimus: vel

2.) suppuratur, quod in externis inflammationibus, præterquam in erysipelaceis, etiam tolerabile: vel

3.) desiccatur in Scirrhum, quod ad minimum in futurum periculosum est: vel

4.) denique abit in gangrænum & sphacelum, quod præsentissimum periculum affert.

2.) In inflammatione externa proinde, si tumor, durities, ardor & dolor punctorius ultra quartum diem perennet, imo jugiter insolescat; non amplius discussio speranda, sed suppuratio expectanda erit.

3.) Abscessuum suppuratorum mundificatio & consolidatio in partibus glandulosis longe laboriosior est, quam in carnosis; imo sine subsidio artis & manuali repurgatione vix perpetrandæ; imo in visceribus internis & *Natura* & *Arti* propemodum impossibilis.

4.) Si Stasis valde sit magna, fibræ flaccidæ & enervatæ, aut planè laceratæ & contusæ; nec discussio, nec justa maturatio commode fieri potest, adeoque facile Gangræna & Sphacelus supervenit.

5.) Si rubor partis affectæ in colorem bruneum aut livorem degeneret, cum striis circum circa ex rubro nigri-

gricantibus, quas Vibices appellant; aut contra, si cutis decolor evadat, & pustulæ hinc inde emergant, ichorem subcruentum stillantes, Gangræna præsto est: cui, si frigus, partis insensibilitas, fœtor superveniat, sphacelus non tam imminet, quam invalescit.

6.) Inflammationes internæ omnes periculo sunt plenissimæ.

7.) Quæ non perniciter perniciosæ sunt, lentas tamen hecticas consumptiones post se trahunt.

8.) Perniciosissimæ sunt inflammationes Hepatis, post has Stomachi, Intestini duodeni, Pancreatis, Uteri; proximæ ab his Splenericæ; postremæ ad perniciem Nephriticæ sunt; Pleuriticæ & Peripneumonicæ in junioribus non adeo perniciosæ, magis tamen in annosioribus.

9.) Eximii itidem periculi sunt inflammationes internæ externis congestionibus Arthriticis, vel Erysipelaceis retropulsis supervenientes.

10.) Exitus hujusmodi Febrium inflammatoriarum est, ut successivè dissolvantur, communiter tamen diebus criticis, ut vel per hæmorrhagias narium, vel per sudores copiosos spontaneos, sive per alvi dejectiones alternatio quædam suscipiatur & sequatur. Si hoc non fiat, ut criticis diebus, & imprimis primo Septenario solutio sequatur, tunc suppurationis, vel Sphaceli metus est, quorum utrumque ferme æque funestum est.

11.) Urina, si circa dies indicatorios, h. e. quartum, vel quintum turbetur, & sedimentum deponat, bonum omen præbet; contra, si clara maneat & limpida, aut licet turbetur, nullum tamen sedimentum demittat, sed parietes vitri alba, lactea & subcœrulea cuticula obducat, æstu & anxietate interim valde augescente impendens circa dies criticos periculum, imo exitium portendit.

12.) Supervenit quoque communiter Febribus his inflammatoriis, præsertim circa indicatorios, perpetua veluti sudatio, ut, licet copiosam aquositatem non exsudent, leni tamen madore cutis jugiter affecta sit. Tolerabilius hoc ad minimum, quam ubi perpetua siccitate cutis aret, & sine ulla transpiratione largiori decumbunt ægri: longe enim magis sensibilem & anxium reddit patientibus æstum.

13.) Summa anxietas cum ingente ardore interno, multa perfrigeratio extremorum, Syncope anxia, Singultus contumax statui morbi superveniens, non vero ab externa refrigeratione coortus, Sudationes enormes, non modo non immutato morbo, sed crescente insuper debilitate, infausta sunt præsagia.

14.) Vomitus nigræ, aut fusco-nigræ materiæ instar Rob. Sambuci circa criticos, in talibus febribus propinquæ mortis signum; In chronicis morbis non adeo periculosum est talis vomitus.

15.) Imo talis dejectio, aut colorum quoque aliorum insolitorum excrementa, per alvi fluxum isto tempore perrumpentia, nullius boni præsagii sunt.

16.) Si dolores admodum urgeant, & indies veluti augescant, magna quoque febris & summa inquietudo perennet, postmodum simul & semel omnis dolor evanescat, pulsus & vires cadant, febris tamen pergat; signum est, aut Sphacelum jam invaluisse, aut suppuratum, aut ruptum esse Abscessum.

VI. *Remedia* & quidem

Ab internis Inflammationibus.

1.) Nimis copiosum affluxum intercipiunt & avertunt VS. revulsoria, repellentia & subadstringentia, item refrigerantia, v.g. ♃tum rosaceum, Vinum rubrum stypticum, Saturnina, Bolaria, & inde parata Epithemata cum albumine ovorum, aut Emplastra defensiva. Facit etiam huc actualis compressio, inprimis ferro frigido facta.

2.) Sanguinem stagnantem & coagulascentem discutiunt ea, quæ penetrantem acrimoniam citra visciditatem possident. v.g. Rad. Irid. Florent. Sigill. Salom. Bryon HB. Hyssop. Abrotani, Sabin. Sem. Anisi, Fœnic. Carv. Cumin. Fl. Chamom. Sambuc. Anethi, Melilot. Summ. Origan. quæ Sacculis insui, Vino calido imbui, atque ita leniter rursus expressa applicari possunt. Inter hæc omnia tamen principatum fere obtinet Camphora, præsertim in ♉ tenuissimo dissoluta, aut aliis formulis superadspersa. Ex compositis celebria sunt Empl. Diaphoreticum Mynsich. it. de Sperm. Ceti, nec non ♉ camphoratus crocatus.

3.) Tensionem dolorificam leniunt, emolliunt atque ita suppurationem promovent mucilaginosa & pinguia, e.g. Sem. Lini, Cydon. Psyll. Rad. Lil. alb. Alth. HB. Malv. Branc. Ursin. Parietariæ, Fl. Verbasci, Linar. cum cremore avenæ aut pane similagineo in lacte vel ▽ cocta atque in formam Cataplasmatis redacta; quibus & addi possunt Ficus, it. Pingv. Anseris, Anatis, Gallinæ, ut & ⁰₀⁰a per infusionem parata Lil. alb. Cham. Verbasc.

4.) Ruptionem promovent ea, quæ præsentius & penitius emolliunt, ut Cepæ assæ, Pinguedo Leporis, Mel

Mel cum farina secalina subactum, Panis mellagineus, Fermentum recens.

5.) Ipsam apertionem Abscessus suppurati præstant Cauteria potentialia, v. g. Magnes Arsenicalis, Causticum indolens Zvvingeri ex Calce viva, Minio & Sapone nigro, vel actualis Incisio manu chirurgica peracta.

6.) Mundificationem & consolidationem juvant acriuscula Nervina & Balsamica: Myrrha, Sagapen. Sarcocoll. Decoct. Herb. Vulner. it. Ess. Balsamica sequens ad gutt. XX vel XXX. instillanda:

℞. Ess. Myrrh. ℥ij.
Succin. ℥i.
⁰₀⁰ Therebinth. gtt. iij. l. iv.
M. D. In Inflammationibus internis.

7.) Stasin sanguinis resolvere & discutere traduntur Fl. Bellid. Chærefol. rec. in substantia usurpata. HB. Arnicæ in cerevisia decocta, Sperma Ceti, Mumia, sanguis Hirci exsiccatus, Rad. Rub. Tinctorum, Pimpinell. alb.

8.) Febri complicatæ prospiciunt Diluentia, præsertim calide hausta, v. g. Decoct. Rad. Cichor. Scorzon. CC. Eboris it. Absorbentia cum ♃dis saturata, v. g. Lap. 69. & alia Ostracodermata in succo Citri exhibita; porro Diaphoretica fixa, inter quæ reliquis præstat ♁ diaph. Tandem Alexipharm. temperata, v. g. Mixtura simplex parcius camphorata, Ess. Alexiph. cui Ess. Scordii largius admixta, aut sola Ess. Pimpinell. c. æquali portione Ess. Scordii remixta.

9.) Sitim & ardorem internum mitigat, successum quoque

que alvi promovet ☉, primis tamen diebus frequentius, post quartum parcius exhibendum.

10.) Dolorum atrociam leniunt Anodyna, v. g. Eff. Laudan. fermentat. Langelloti, c. Eff. Mumiæ; aut Eff. Anodyn. c. Tinct. Corall. & Liquor. CC. succinato, it. Emulsiones ex Sem. Papav. alb. Card. Mariæ, Aquileg. Amygd. dulc. &c.

VII. *Methodus* medendi.

1.) In stasibus inflammatoriis externis ante omnia tentanda est Discussio.

2.) Si affluxus sit vehemens & subjectum plethoricum, VS. revulsoria insuper ex usu est.

3.) Quodsi tamen ultra quartum diem Stasis, Tumor, Dolor perseveret, quin augescat, maturatio, tandem apertio & mundificatoria abstersio est necessaria, quibus rite peractis, sponte sequetur consolidatio.

4.) In stasibus inflammatoriis internis unice tentanda est Discussio, placida tamen, & successu non cum impetu & vehementia.

5.) Febris conjuncta, cum ipsa quoque hanc discussionem intendat, nullo modo turbetur, aut supprimatur, sed quantum fieri potest, per tranquillam continentiam, per temperatum & lecti & conclavis calorem, it. per diluentia, Dosa, absorbentia c. ✠dis marritata, & alia diaphoretico - diuretica sublevetur.

6.) Ubi dolores admodum insolescunt, & re vera urgent, habent usum Anodyna, sed moderatum ad mitigandum, non vero ad tollendum sensum, in incremento potius, quam circa statum.

7.) Alvus servetur aperta, non tamen positive stimuletur.

VIII. *Cau-*

VIII. *Cautelæ* Practicæ.

1.) In omni Inflammatione nocet actuale refrigerium, quia sanguinem coagulat: nocet nimia humectatio, quoniam fibras laxat & copiosiori irruptioni locum præbet: nocet intempestiva adstrictio, quia aditum & transitum reliqui sanguinis fluidi portionem coagulatam resoluturi intercipit, & scirrhosam indurationem inducit: nocent nimis calefacientia & siccantia, quia ardorem inutiliter augent & scirrhosam indurationem promovent: nocet præmatura Incisio, quoniam suppurationem debitam interturbat.

2.) In collectione sanguinis & hinc metuenda Stasi inflammatoria à contusione, dum adhuc fluxulis, imò in fluxu constitutus est sanguis, juvat actualis compressio ferro frigido facta, tamdiu continuanda, donec omnis dolor cessaverit.

3.) Si collectio sanguinis per contusionem extravasati nimis sit magna, ita ut tumor non durus sed tactu mollis occurrat; matura Incisio & sanguinis congrumati eductio opus est, antequam accedat Inflammatio: nulla enim justa maturatio, neque etiam discussio tum est speranda.

4.) In initio inflammationum conferunt lenia adstringentia saturnina, ubi scil. materia adhuc fluxilis est; Contra verò in inflammationibus obfirmatis copiosius adhibita, Ulcera inducunt mali moris, quæ Todten-Brüche oder erstickte Schäden non incongruè appellantur.

5.) Si Stasis profundius hæret, atque Inflammatio cutem non simul affecit, neque albedo cutis, tanqu. signum sufficientis maturationis, multo minus spontanea apertio est expectanda; sed si aliqualis mollities tactui occurrit, incisio manu chirurgica est instituenda.

6.) Quan-

6.) Quando Abſceſſus multum puris continet; non una vice omne eſt evacuandum, quia fibræ alias nimis flacceſcunt. V. S. utilis eſt in Inflammatione adhuc fiente, ſi ſtatus ſit plethoricus, ſi copioſior affluxus metuendus, it. in Inflammatione interna habet pariter locum, ubi corpus plethoricum, ubi graves commotiones ſanguinis per fortiorem motum, æſtuoſiorem potum, abuſum remediorum calidiorum, &c. præceſſerunt; tantò magis, ſi conſuetæ V. Snis tempus coincidat, it. ubi in ipſo principio ſtatim valde magnus, vehemens & anxius eſt morbus, cum ſummo ardore & interlancinationibus præſ. dextræ partis abdominis, præſ. ſi alvus non ſit clauſa, vel Clyſteri prompte reſponderit, ſine ſenſibili levamine anxietatis & doloris.

7.) Anceps, imò noxia eſt, ſi non circa prima initia administratur; id quod ob ſigna diagnoſtica ab initio obſcuriora in plerisque caſibus fieri vix poteſt. Item ubi Febris conjuncta typum aliquem, h. e. ſtatas exacerbationes & remiſſiones obſervat.

8.) Si malum in abdomine hærere ſuſpicio ſit, V. Soni Clyſter commodè præmittatur.

9.) Alvum in omnibus Febribus inflammatoriis, aut quibuslibet acutis fortius irritare non licet, expedire verò convenit. Abſtinendum itaque a fortioribus purgantibus, imo & Clyſteribus acrioribus. Melius officium faciunt leniſſima humectantia & Ꝺoſa.

10.) Sub metu ſuppurationis, aut, ubi motus inflammatorius copioſior neceſſarius videtur, anodyna minus providè, aut intemperantius adhibita ſphacelationem inducunt.

11.) Cam-

11.) Camphorata uti externo uſu laudabilem operam navant reſolvendo & diſcutiendo; ita interne adhibita, ſanguinem nimis exagitant, æſtum & ardorem augent, neque tamen ad ipſam ſtaſin diſcutiendam & reſolvendam multum faciunt.

12.) Idem de myrrhatis & aliis Gummi-Reſinis acrioribus monendum.

13.) Camphora etiam maturantibus, & ſuppurationem promoventibus non inconſulte additur, ne inter ſuppurandum affluxus humorum nimius dolorem exaſperet.

14. Inflammationes Eryſipelaceæ turgidiores non ſolis camphoratis, ſanguinem diſcutientibus ſunt tractandæ; ſed ſimul ſerum fundentia, & tonum partis reſtituentia adhibenda. Alias cito quidem dolor & rubor evaneſcit, remanet tamen tumor veluti œdematoſus diſcutioni valde refractarius. Præſtat itaque Vni Camphoratus crocatus, aut Pulvis ex Rad. Iridis flor. Farina ſecalina, vel Fabarum, cum aliqua portione Ceruſſæ & momento Camphoræ.

TAB. XI.

DE
VARIOLIS & MORBILLIS.

Notanda hic sunt

I. *Signa.*

α) Imminentium.

1.) Invadunt communiter sine horrore & frigore notabili.

2. Cooritur potius, furtim quasi languor & calor præternaturalis, sæpe tamen satis levis, cum capitis magis gravativa & vertiginosa perturbatione, quam notabili dolore, nec non fastidio ciborum, in specie apud multos, panis.

3.) Concurrit apud plerosque tussis & pectoris quidam infarctus.

4.) Accedit dorsi tensivus, & levis compunctorius sensus.

5.) Multis teneriora eveniunt tormina abdominis.

6.) Imò actuales Convulsiones, quæ proximè ante eruptionem, emicant: adeò, ut Baglivius in Praxi L. 1. C. 9. p. 64. motus convulsivos puerorum, Variolas nondum expertorum febribus supervenientes, pro infallibili variolarum eruptioni proximarum indicio habeat.

β) Præsentium signum certissimum est eruptio post tertium diem contingens

1.) In Variolis quidem pustularum, quæ primo rubent, & semen Milii vix superant, sensim vero augescunt, circa diem septimum suppurascunt, cum ambiente Circulo rubente, & inflamatione turgidula cutis, imprimis in facie & manibus; circa Undecimum, rupturam purisque

que effusionem subeunt, & circa decimumquartum exsiccari ac delabi incipiunt;

2.) In Morbillis verò macularum rubicundarum, & leviter protuberantium, quæ sensim spontè cum aliquali pruritu, evanescunt, atque in squammulas sive furfures abeunt.

II. *Differentia.*

1.) Variolæ æquè ac Morbilli quotannis ferè variant, pro diversa constitutione epidemica aëris; atque hoc respectu sunt vel

α) Regulares & benigniores; vel

β) Irregulares & maligniores.

2.) Variolæ sunt ratione numeri:

α) Distinctæ, sive paucæ;

β) Confluentes, sive copiosæ.

III. *Subjectum.*

Plerique homines semel dum vivunt, aliqui etiam bis Variolis & Morbillis corripi observantur.

IV. *Prognosis.*

1.) Variolæ generatim c. Morbillis collatæ, quovis respectu periculosiores censendæ.

2.) Variolæ confluentes semper majus quàm distinctæ periculum minantur.

3.) Semper tolerabilius cedunt infantibus quàm adultis, & minus succulentis, quàm valde talibus.

4.) Diarrhœa, præs. torminosa, vel à medicamentis, l. refrigerio extremorum concitata, c. retrocessione Exanthematum aut Variolarum subsidentia, livore in ambitu, pallore reliquæ cutis, conjuncta, plerumque funesta est.

5.) A Morbillorum tamen retrocessione, aut Diarrhœa his contingente, tam certum mortis periculum non est, quàm a Variolis retrocedentibus.

 6.) Va-

6.) Variolarum post eruptionem successiva elevatiò, si debito tempore non succedat, areolæ circa pustulas pallescant, aut livescant, ipsæ pustulæ sessiles, & in medio depressæ, conspiciantur, aut mature subsideant & dehiscant, ac loco puris stigma sanguineo-nigricans exhibeant, utpl. funestus exitus sequitur.

7.) Idem etiam censendum, si præmaturè, tum nimis copiosæ, tùm inconstantes efflorescant, ita ut mox emergant, mox iterum delitescant.

8.) Suppurationis status plerumque novam veluti febrem inflammatoriam affert, & plerumque gravius, quam ipsum eruptionis tempus periculum minatur: adeo, ut ægri non rarò in morbi declinatione, ubi jam prima febris victa videbatur, ex hac nova febre moriantur.

9.) Plures moriuntur ob variolarum copiam, pauci ob earundem inopiam.

10.) Melius est, si in principio, & ante eruptionem, symptomata graviora, v. g. Convulsiones compareant, modò post eruptionem mitescant, quàm si eidem jam peractæ superveniant.

11.) Inflammatio faciei & manuum suppurationis tempore expectanda, si non succedat, aut justò mutarius evanescat, grave periculum minatur.

12.) In sanguine è Venasecta emisso, si crusta alba, magna, crassaque (qualis in omnibus inflammatoriis morbis observatur) in superficie appareat, variolas fore copiosas & valde periculosas Baglivius prædicit.

13.) Invasio c. horrore deterioris quoque ominis est, & status graviter inflammatorii metum incutit.

V. *Methodus* medendi.

1.) Justum tempus secretionis & eruptionis circumspectè observetur, nec unquam intempestive, vel medicamentis, vel regimine calidiore, incitetur.

2.) Tutissimus tum usus est absorbentium ostracodermatum, c. ♁. diaph. tenerioribus, commodissimè in forma potiunculæ c. ∇is diapn. exhibendorum. Pro paulò adultioribus etiam ⦶ addi, & blanda ✛da, v. g. succus citri c. ∇. c. c. citrata, quod Waldschmidii Arcanum fuisse dicitur.

Tincturæ Fl. Bellid. Aquileg. Violar. &c. interponi possunt. Potus ordinarius esto Decoct. C. C. & Rasur. Ebor. c. Rad. Scorzon.

3.) Si metus & ipsa jam præludia motuum convulsivorum concurrant, jungatur modo laudatis pulveribus aliquid Cinnab. & Lumbr. 🜃stres, v. g.

℞. Conchar. præparat.
♁. diaph. ãã. gr. iv - viij - ℈ß.
Lumbr. 🜃. gr. j. ij. iij.
🜓ris gr. ß ad j. M. F. 🝣 subtilissimus.

4.) Præsente tempore debito eruptio promoveatur leni regimine diapn. & continentia quieta; ut & per emulsiones exsem. Aquileg. Card. B. Napi, l. Raparum tosto, aut ∇ fervida macerato, c. ∇ Fl. Tiliæ, Samb. Scord. Card. B. Ulmar. &c. exclusa tamen ∇ fumar.

5.) Sub ipsa maturatione his ipsis, tùm absorbentibus, diaph. ∇is, aut ⦶osis, l. pro adultis & valde æstuantibus, tùm emulsionibus, insistendum, quibus commodè aliquid sem. Papav. alb. additur.

6.) Factâ maturatione, imò etiam ruptione pustularum, crustarum remotio, non violenta frictione & abrasione, neque etiam emollitione per humida aquea tentetur, d. l. spontanea exsiccatio & secessio expectetur, l. 🝆 Ovorum, c. tantillo Camphoræ alterato.

sume,

sumetur, l. Linimentum à Baglivio commendatum adhibeatur.

℞. ℴℴ Amygdal. dulc. ℥ij.
Sperm. Cet. ʒiij.
Ol. stillatit. L. Rhod. gtt. iv. M. F. Unguent.

7.) Post plenariam exsiccationem, primæ viæ per laxans ℥le blandè expurgentur atq; usus alexipharmacorum bis de die continuetur: patiens quoque non nimis citò libero aëri, multo minus frigido, sese exponat, præs. si paulo gravius & durius decubuerit.

8.) Suppurationis tempore si inflammatio illa habitus corporis, legitimæ supurationis comes & index, emaneat, partes verò justo diutius palleant: ibi magis necessaria sunt & Diapn. & Alexiph. etiam ipsa myrrhata dosibus minoribus, d. eò sæpius repetitis. Idem quoque in retrocessione variolarum tenendum.

VI. *Observationes* & cautelæ practicæ.

1.) Morbus hic, si placidè, leniter, & ordinatè procedat, atque decurrat; præstat Medicum spectatorem magis gerere, quam nimis officiosum actorem.

2.) Plurimum hic potest calor temperatus, æqualis, & quieta corporis continentia.

3.) Regimen æstuosum absit, refrigeratio tamen actualis, etiam partialis, studiosè tantum vitetur. Sequitur enim hanc sæpe universalis retrocessio exanthematum c. præsentissimo periculo.

4.) Irritatio alvi quoque sollicitè vitetur, quantumcunque etiam consuetam aliàs segnitiem excedat.

5.) Quodsi tamen Diarrhœa, præs. torminosa, superveniat, solent Practici ad unum fere omnes ad adstringentia aut anodyna c. alexipharmacis sociata v. g. Theriac. Androm. Theriac. Cœlest. Diascord. Fracastor. confugere. Tutior tamen & præsentior (nisi quidem nimis jam invaluerit Diarrhœa,) est effectus ⊕i. ad gr. ij. iv. vj. c. absorb. aliquo, & pauco vehiculo, exhibiti.

6.) Mediæ suppurationi variolarum, si dejectiones aliquot purulentæ superveniant, non debet Medicus iis terreri, & ad usum adstringentium confugere; modo non cito & sæpe se invicem sequantur, aut insigni conatu nihil effatu dignum educant. Tunc enim & his prospicere decet.

7.) Faciem â variolis præservare plerumque incerti est eventus.

8.) Fauces optimè præservantur per extrinsecam colli obtectionem studiosam: potest etiam aliquid appensio Camphoræ. Convenit quoque linctum ex syrup. Violarum & Diamor. ãã, aut, si jam pustulæ fauces internè obsideant, gargarisma ex Decocto cremoris Avenæ tenuiori, cujus Mensuræ semis ⊕i ʒß addi potest.

9.) Ne oculi nimia variolarum copia obruantur, præmuniri possunt sequenti Collyrio.

℞. ∇. ros. ℥ij.
Ess. Croc. ℈j.
Sacch. ♄. gr. vj. M. quod circumferentiæ oculorum sæpius illinendum.

10.) Quodsi verò in confluentibus, tempore suppurationis, accedente vehementiore inflammatione faciei, palpebræ coalescant, (quod vocant die Augen sind zugeschworen) Naturæ committatur negot. sæpe enim hi, qui visus jacturam jam subiisse credebantur, post spontaneam crustarum secessionem illæsos afferunt oculos.

11.) In Variolis quæ lentè erumpunt, ut aliis mutarè cessantibus sensim aliæ recentes succedant, maximè cavendum, ne ægri notabili euphoria post potiorem quantitatem consumptam, securiores facti, reliquum malè administrando, convulsiones & mortem incurrant.

TAB. XII.

De

FEBRIBUS,

Quarum Indoles ac ſpecies nondum ſatis eſt perſpecta.

Harum.

I. *Dignotio* qualiscunque deſumitur ab

1.) Invaſionis modo & tempore diverſo;

2.) Symptomatum indole & varietate;

3.) Paroxysmorum plus minus ſtato circuitu;

4.) Ætatis, ſexus, temperamenti, morborum prægreſſorum vel epidemicè jam graſſantium, diverſitate.

II. *Tractatio* therapevtica ſeqq. nititur regulis:

1.) In febribus, aut inſultibus potius febrilibus, quorum typus atque genius nondum ſatis eſt cognitus, præſtat ab omnibus præcipitibus medicationibus, methodis, & regiminibus abſtinere, quæ univerſum febris decurſum perturbare poſſent, h. e. Vomit. Purgantia, V. S. ſudorifera fortiora non adhibeantur, niſi manifeſtiſſimæ adſint indicationes, horum aliquid efflagitantes.

2.) Tutiſſ. eſt primis diebus nudis abſorb., diaphor. fixis, & temperantibus ⊕is inſiſtere, interpoſitis lenioribus, & minimis quaſi doſibus, Alexipharmaci alicujus temperatioris, impr. ſi calor jam ſponte non ſit ingens, aut ▽is diapnoicis gratioribus, præſ. in ſubjectis junioribus, ubi ſudorifera calidiora omni modo exulare debent.

3.) Quando verò febrilis affectus, præſert. in adultioribus, qualemcunque typum ſervat, debet eum Medicus curioſè & ſolicitè animadvertere, quo diei vel noctis tempore affectus ſenſibiliorem exacerbationem habeat. d. i. Um welche Zeit der Patient kräncker oder leichter ſey? Igitur verſus tempus illud, quo talis exacerbatio ſentitur, abſorbentia & diaphoretica fixa cum ⊕ſis exhibeat, & illis inſiſtat, reliqua diapnoica liquida interponendo; miteſcente verò paroxysmi impetu, lenia alexipharmaca adhibeat, usque ad illud tempus, quo novus paroxysmi inſultus emicat, ubi iterum antecedentia medicamenta repetenda ſunt.

4.) Quod ſi verò levis clandeſtinus calor, interim tamen ingens virium dejectio, & laſſitudo ſubſit, in tali caſu præſtat ab alexipharmacis acrioribus abſtinere, & nil, niſi abſorbentia, cum diapnoicis maritata, in uſum trahere.

TAB. XIII.
DE
DYSENTERIA.

Notanda hic sunt:

I. *Signa.* Est enim

1.) Fluxus alvi valde frequens & stimulans, cum exquisitis torminibus conjunctus, quemque sensim sanguinis subcruenta mucida substantia, ac si interiora intestinorum abrasa effluerent, insequitur.

2.) A medio Julii usq; ad Septembris medium grassans,

3.) Contagiosus, imo sæpè pestilens,

4.) A fructuum horræorum ingurgitatione cooriens, sæpè etiam solo contagio communicabilis,

5.) Plerumque cum symptomatibus febrilibus, imprimis verò appetitus & virium prostratione, æstu præternaturali, siti,&c. complicatus,

6.) Ut plurimum molestissimo tenesmo, sæpè etiam procidentia ani in progressu & declinatione morbi stipatus.

II. *Subjectum.*

Invadit omnis ætatis & sexus homines, imo corpora aliàs evidenter sana, & sanguine floridiore, impr. simul abundantiore instructa, quæ præ reliquis gravius exercet.

III. *Differentia.*

1.) Ab aliis alvi fluxibus, quod patet

α.) Ex epidemica certo anni tempore grassatione.

β.) Ex torminum & reliquorum symptomatum ferocia.

γ.) Ex excretorum subcruenta & mucida consistentia, tunicæ interioris villosæ intestinorum abrasionem referente.

2.) A flu-

2.) A fluxu hæmorrhoidali, impeditius, & c. torminibus sensibilioribus emicante, in eo præc. differt, quod in hoc sanguinis excretio augescens morbi & præs. torminum impetum minuat; in dysenteria verò exasperet.

IV. *Prognosis.*

1.) Durat ad 3. 4. 5. septimanas.

2.) Spontè difficulter & raro cessat: facile verò & sæpe patientem jugulat.

3.) Quo vehementior commotio febrilis concurrit, eo gravius & periculosius est totum malum.

4.) Gravius plerumque decumbunt, impr. verò magis præcipiti virium prostratione, & evidentiori febrilis commotionis concursu, infestantur, qui ex nudo contagio, quàm, qui ex fructuum horæorum abusu hoc morbo corripiuntur.

5.) Repentè conquiescentia tormina, sine reliqua virium, & imprimis animi alacritatis sinceræ, conspiratione, h.e., nisi aliis Euphoriæ signis; ut & superveniens aphthodes inflammatio faucium, pessimi & plerumque funesti ominis sunt.

6.) Violentioribus adstringentibus suppressus aut cohibitus fluxus, gravissimas angustias, vomitus, imò non raro convulsiones & præcipitem lethalem exitum post se trahit.

7.) Vomitus maturè, & per ipsa initia accedens, mitigat universi morbi ferociam, imò post fructuum horæorum ingurgitationem immediate, & priusquàm alvus turbetur, contingens, ac sufficiente quidem quantitate procedens, toti malo præoccupando inservit: Tardius verò superveniens & vacuus, sive irritus potius vomendi conatus, altioris læsionis in ipso ventriculo prævalescentis signum est.

 8. Com-

8.) Communiter longe pejore est incruenta Dysenteria, vulgò alba dicta, quàm cruenta: certissime verò nimiò pejor, quando cruentatio desiit, reliqua vero symptomata augescunt.

9.) Appetitus prostratio ultra 9. dies si perseveret, aut, si post dejectiones nigras, vel vomitus nigros, appetitus non redeat, periculosum est; Contra verò, ubi post tales excretiones appetitus redit, c. somno, & aliquali remissione doloris; sæpe etiam ægrotantes convalescunt. vid. Petermannus.

10.) Si in Dysenteria adhibueris Opiata, & altero mane color oculorum ægri est mutatus; certè non superabit morbum. Si verò color oculorum non mutatus visitur; indicio est, ægrotum posse reconvalescere. Waldschmid.

11.) Deglutita potulenta si cum resonitu ventriculum illabantur (Germ. vocant Gulcken) Paralysin musculorum Oesophagi indicant, adeoque ut plurimum mortis instantis sunt prodromi.

V. *Remedia*

1. Abstergentia & evacuantia, Rhab. in substantia datum, vel in infuso saturatiore, Pil. Polychr. Beccheri, vel Balsamicæ Stahlianæ, Clysteres ex sero lactis, vel Decocto furfur. tritici.

2.) Humores acres biliosos fermentescentes temperantia & obtundentia Absorbentia, Cristall. montana præparata, Corall. præparata &c. ⊕. Gum. Arab. Lac ▽a largius dilutum, ⁂ Amygd. dulc. vel Lini, Vitelli ovorum in jusculis, Decocta gelatinosa ex ras. Ebor. C. C. Rad. Scorz. Clyster. ex Lacte, aut ex Decocto Fl. Verbasc. Sambuc. Linariæ parati c. pluribus vitellis ovorum & Thereb. in his soluta.

3.) Dolorificas fibrarum intestinalium convulsiones demul-

mulcentia, Anodyna, Theriaca Androm. Ther. cœlest. MP. de Cynogl. Pil. Wildeg. Pil. Antidys. Waldschmidii, Laudan. Cydoniatum Langelotti, item Carminativa, v. g. Decoct. sem. Carvi calide haustum, tandem sacculi, Fomenta, Cataplasmata, Linimenta & Epithemata calida ac nervina, v. g. Bals. Scherzerian. umbilico & scrobiculo cordis inunctum, ♉ camphoratus c. linteis toti abdomini impositus, Empl. de crusta panis c. ⁂ ♌t. Macis & Menthæ vel stomachico Craton. malaxatum, & regioni epigastricæ atque umbilicali applicitum, sacculo calente ex avena ustulata desuper imposito.

4.) Miasmata maligna sanguini insinuata eliminantia, Alexiph., v. g. rad. Gent. rubr. Pimp. alb. Angelic. Caryophillat. Hb. Scord. Millefol. sem. Santonic. Tanaceti &c. regimen insuper diapnoicum assiduum.

5.) Tonum ventriculi & intestinorum roborantia: Vinum generosum, Tragææ stomachicæ ex frusto panis similaginei tosto, pulvere aromatico consperso, & Vino Hungarico vel Canariensi irrorato, item fructus Sorbi majoris exsiccati, Miva Cydoniorum, & alia Cydoniata, item Cinamomum masticatum & deglutitum.

6.) Specifica: Hepar Serp. Priapus Cervi, Smaragd. præparata, Cruor Lepor. exsiccatus, & quæ nuperius famam assecuta sunt rad. Ipecacuannæ, & Cortex Chaquarillæ.

VI. *Methodus* medendi.

1.) Si crassa aliqua materialis corruptio & colluvies humorum ex abusu fructuum horræorum vel diæta alias incondita, in primis viis hærere suspicio sit, quantocyus ea eliminanda est.

2.) Sub-

2.) Subtiliora verò valde corruptiva & fermentativa, imò vere maligna miasmata, uti jam Natura ipsa per concurrentem febrim eliminare satagit: ita juvetur medicamentis temperatioribus Alex. v. g. Ess. Alexiph. c. Ess. Gentian. tùm continentia quieta & moderata obtectione, ac velut ad sudorem compositione, non tùm æque actuali forte regimine sudorifico.

3.) Mane itaque detur lene Catharticum, v. g. ℞ Rhab. electi ℈j. ʒß.

4.) Vesperi subjungatur usus Anodyni alicujus selectioris, v. g. Theric. Androm. ℈j. idque ad mentem Sydenhamii etiam postero die repetatur. Vel exhibeantur mane Pil. Balsam. & binæ doses pulveris Chaquar. ℈ß. idque eodem die adhuc semel repetatur. Proximo die denuo dosis Pil. Balsam. & binæ doses pulveris Chaquar. assumantur. Quod raro ultra tertiam vicem repetendum erit.

5.) Mitescente sensim dolorum ferocia, dejectionumque frequentia, ac redeuntibus paulatim viribus, potest ad roborandum ventriculum lenium subadstringentium ex sorbis vel cydoniis usus esse, non tamen absoluta necessitas.

VII. *Cautelæ* Practicæ.

1.) Vomitorium adhibere si consultum videatur, fiat hoc viribus constantibus, in initio morbi, & ubi justa cruditatum in ventriculo hospitantium suspicio subest.

2.) Pertinet huc etiam Specificum istud decantatum rad. Ipecac. quod non solum pro hac intentione, d. etiam in allegatis circumstantiis commodissimè datur: Contra verò in malo provectiori, & præs. ubi febris inflammatoria jam valde invaluit, rarò voto & expectationi satisfacit.

3.) Inter purgantia Scammoniata & Aloëtica, præprimis largiora exulent.

4.) Ano-

4.) Anodyna sive Opiata non adhibeantur, nisi viribus nondum exhaustis, c. Alexiph., sive lenibus diaphoreticis juncta, & potissimum circa tempus consuetum somni.

5.) Adstringentia in malo, mox à primo impetu graviore, & citra materialem causam, ex nudo contagio coorto, aut altius jam radicato, præpr. verò febri evidentiore stipato, certissimè noxia, imò in hoc morbo plane non sunt necessaria.

6.) Ægrotus ob frequenter surgendi necessitatem, & hinc refrigerationis facillimam occassionem, vestimentis laxioribus, (mit einem Schlaffrock) & tibialibus indutus, decumbat. Sellæ foricariæ ▽ calida supponatur.

7.) Omnis refrigeratio nocet, & exasperat malum. Calor, sin minus totum malum directè, certe tamen impetum ejus minuit & mitigat.

8.) Quieta continentia corporis lenit & placat; agitatio auget incommoda.

9.) Potus quilibet fovet ad minimum, communissime verò exasperat malum, idque tanto certius, quo magis frigidus.

10.) Præstat tamen legitimo febris complicatæ decursui per sufficientis potus subministrationem, etiam c. aliquali fluxus præjudicio consulere, quàm cum febris præjudicio fluxui per adstringentia obsistere.

11.) Moderatus potus Vini, imprimis generosioris, morbo huic non modo non obesse, sed familiariter prodesse observatur.

12.) Dosa c. absorbentibus data non solum sine damno, d. & cum eximio levamine inter initia exhiberi possunt; at verò in malo provectiore & graviore, ubi non injusta ulcerationis intestinorum præsentis suspicio adest, præstat iis abstinuisse.

TAB. XIIII.

TAB. XIIII.

DE

HÆMORRHAGIA NARIUM.

Hæmorrhagiæ narium notanda veniunt

I. *Signa* fluxus

Imminentis: Congestiones versus superiora, & hinc in partibus remotioribus, alvi adstrictio, urina tenuior, hypochondriorum coarctatio spastica, circa partem affectam vero, rubor genarum, inflatio vasorum temporalium, dolor capitis non tam exquisite punctorius, quam gravativus, dolor oculorum gravativus, imò compunctorius.

II. *Differentia*;

1.) Alia

α.) Est Chronica, & homines de reliquo sanos affligit; alia

β.) Morbis acutis supervenit, & hæc est vel Critica vel symptomat.

2.) Utraque est vel

α.) Tolerabilis & innoxia:

β.) Excessiva, nimis frequens & vehemens, aut in Crisibus nimis parca.

III. *Subjectum.*

1.) Hæmorrhagiis narium familiarius exposita est ætâs puerilis & adolescentilis ab anno IIX. usque ad XIIX. imo XX. circiter.

2.) Pariter tamen & adulti, in juventute frequentius has hæmorrhagias experti, postmodum vero per evacuationes vicarias, & aliis locis institutas inde sublevati; his vero jam destituti, facile post liminiò hæmorrhagiis narium corripiuntur.

3.) Fa-

3.) Facilius quoque Hæmorrgagiæ Nar. eveniunt hominibus, qui sunt temperam. sanguinei, aut c. sanguineo prædominante mixti, item qui post potum paulo spirituosiorem, tum motu corporis rubore faciei suffunduntur, tum debilitate capitis tentantur.

IV. *Prognosis.*

1.) Hæmorrhagiæ narium bene procedentes, non nimis crebræ, neque excedentes, non tantum sublevant subjectum plethoricum, sed etiam in perfecta Crisi patientem restituunt.

2.) Nimiæ autem enervant Patientem, in Cachexiam, Hydropem, Tabem, imò mortem non raro præsentaneam præcipitant.

3.) Prognosticum vulgi, pueros frequentioribus narium hæmorrhagiis obnoxios, in phthisin pronos esse pronunciantis, sæpe ipso eventu comprobatur, partim quia violenta hæmorrhagiarum ejusdm. per adstringentia imprimis interna oppressio, obstipationem viscerum inducere solet; partim quia, sponte cessantibus per ætatem, hæmorrhagiis narium, impetus sanguinis ad pectus & pulmones ruit.

4.) Hæmorrh. nar. in provectioribus semper periculosiores, & majori circumspectione tractandæ sunt, quam in junioribus.

V. *Remedia.*

1.) Divertentia: extra parox. tempestivæ Ventilat. sanguinis, it. blandæ laxationes, apertio hæmorrhoidum, & promotio fluxus menstrui.

2.) Temperantia: ⦶sa, acidula, emulsiva & gelatinosa, v. g. 🝫 Antispasm. Tinct. Fl. Bellid. vel Papav. errat, Decoct. C. C. l. rasur. Eboris.

3. Anodyna: MP. d. Cynogl. ad gr. j. l. ij. pulveribus Cinnab. addita.

4.) Le-

4.) Leviter adſtringentia: Corall. ſpecies de Hyac. Smaragd. præparata.

5.) Topica: Stercus ſuillum, calidum naribus oblatum, turunda ex Oine naribus immiſſa, Solutio Sacch. Sat. iisdem injecta, fuligo tenerior inſufflata, rad. pſeu acor. ſub lingua detenta.

6.) Sympathetica: Bufo exſiccatus ſub axillis geſtatus, aut in manu detentus, Lignum fraxini circa ☉ſtitium cæſum, & fronti ſurſum verſus affrictum, aut in manibus detentum, ſanguinis exſtillantis exceptio pulvere ſympathetico Dygbæano, aut ferro ignito facta.

VI. *Methodus medendi* c. Cautelis Practicis.

1.) Hæmorrhagiæ nar. non immodicæ, non nimium frequentes, ſanguinem etiam bonæ notæ & ſatis floridum exhibentes, in ætate adhuc juniore præſ. ſenſibili, plethoræ, & præl. inſuper adhuc fere cauſarum occaſional. incitamenta expectantes, nullam ſenſibilem fatigationem, ſed ſublevationem potius poſt ſe trahentes, imò prægreſſam qualemcunque gravitatem, tenſionem, cephalalgiam, ſenſibiliter ſolventes, nequaquam curandæ ſive ſupprimendæ, ſed potius tolerandæ ſunt.

2.) Sufficit in ejusmodi caſu diætam convenientem, ſc. ſufficientem potum, placidum motum, abſtinentiam ab æſtuoſis cibis & potionibus, evitationem æſtus ambientis, ſucceſſum reliquarum debitarũ excretionum, Animi etiam pathematum moderamen injungere.

3.) Quando verò hæmorrh. vel frequentiores, vel copioſiores eveniunt; vel ob leves, præſ. magis evitandas, & ſæpe occurrentes, cauſas occaſionales, prorumpunt, ætas inſuper jam adultior, adeoque artificialibus evacuationibus commodior, præſto eſt; ibi & ſecurum, & certum remedium præbet V. S., commodo tempore verno, vel autumnali, vel pro re nata, utroque inſtituta, & poſtea anniverſariis iſtis periodis continuanda.

4.) In ætate verò teneriore, & concurrente, ut plerumque fit, Dyscraſia ſanguinis; ſufficit diætam congruam ordinare, ſucceſſum alvi promovere, ſanguinis nimiæ tenuitati & mobilitati per temperantia & demulcentia, viſciditati ejusdem per antiſcorbut. temperatiora occurrere.

5.) Adſtringentibus verò inſolentioribus tales hæmorrhagias præoccupare, neq; integrum, neq; tutum eſt.

6.) Adſtringent. præſ. interne data, nullibi minoris ſunt efficaciæ, quam hoc loco.

7.) Plus fere præſtant extrinſecus applicita: nunquam tamen adhibenda, niſi verè urgente neceſſitate, & ſubjunctis diſcutientibus, ſive diaphoreticis temperatis.

8.) Cautiſſime vero uſurpanda ſunt adſtring. in hæmorrhagiis criticis, ſive quæ morbis acutis ſuperveniunt; Utut enim illæ modum excedant, vix tamen tantum & tam certum periculum inde metuendum, ob ſanguinis jacturam per ipſum fluxum factam, quàm ob viſcerum indurationem ſcirrhoſam per adſtringentia inductam.

9.) In ancipiti tali caſu præſtat ſummam negotii naturæ committere, atque temperantibus, tonicis, & analepticis inſiſtere, neque ultra Corallia, Species de Hyac. Marg. Orient. Smaragd. præparat. aut lenia anodyna, ligaturas extremorum, applicationem 🜄 camph. crocati circa verticem & tempora, progredi.

10.) Viribus per nimiam hæmorrhag. dejectis per analeptica, non nimis tamen acria & parvis d. repetitis doſibus exhibita, ſuccurrendum, ab opiatis vero abſtinendum.

11.) Poſt enormes hæmorrh. nar. ſuperatas caput tùm à frigore tùm ab æſtu nimio defendat, oculis etiam parcat Patiens.

TAB. XV.

DE

HÆMOPTYSI.

Hæmoptyſeos notanda ſunt

I. *Signa*

α.) Imminentis: ſpaſticæ compreſſiones ſcapularum, & humerorum, anguſtiæ, aut titillationis ſenſus in profundioribus faucium.

β) Præſentis: exſpuitio, ſive egeſtio ſanguinis per os floridi & ſpumidi in aliqua copia notabili, c. l. ſine tuſſi præcedente, nunquam tamen abſque eadem comitante contingens.

II. *Subjectum.*

Hæmoptyſeos periculo familiarius exponuntur

1.) Juvenes ab anno XX. ad XXXV. circiter.

2.) Homines temperamenti Chol. Sanguinei, aut ſanguineo-melanch. ſaturæ proceræ, habitus gracilioris.

3.) Perſonæ, quibus neceſſitas multum c. contentione vocis loquendi, cantandi, incumbit &c. aut ſaltationibus, & ſimilibus motibus repentinis indulgentes, it. quibus à motu corporis citatiori, & præcipiti, mox valde anguſtatur reſpiratio, c. intercurrente irritatione quadam tuſſiculoſa.

III. *Prognoſis.*

1.) Hæmoptyſis omnium hæmorrh. eſt periculoſiſſima & maxime ſontica; ſi non ſtatim in præſenti lethifera, impoſterum tamen exitus funeſti periculum, h. e. phthiſeos, ulceriſque, & nodoſæ indurationis pulmonum metum inducens.

2.) Quæ

2.) Quæ tamen periodicæ, & ſtatis veluti temporibus recurrit, nullam quoque tuſſim, aut dyspnœam ſuſpectam poſt ſe relinquit, magis quidem periculoſa, curationi tamen maximè refractaria exiſtit.

IV. *Therapia.*

α.) Curatoria:

1.) Nimii ſanguinis ad pectus ruentis diverſio per V. S. revulſoriam, in pedibus inſtitutam, per ligaturas extremorum, item per fotus calidos, manibus, & impr. quidem plantis pedum applicandos.

2.) Orgasmi ſanguinis ſedatio per ⊕ſa & Cinnab. quibus gr. i. vel ij. MP. de Cynogl. caſu magis urgente, addi poteſt.

3.) Ipſius eruptionis violentioris cohibitio per adſtringentia, v. g. Crocum ♂ ☿ialem ad gr. vj. l. viij. c. MP. de Cynogl. gr. j. exhibitum, per ♁ Heurnii contra Hæmoptyſin, qui talis eſt: ℞. ſem. Hyoſcyam. ℈j. Lap. Hæmatit. ℥ß. Corall. rub. ʒj. ſem. Papav. ℥ß. M. F. ♁. Detur c. Conſerv. roſ. vid. Heurn. Comm. in Aphor. Hipp. L. V. Aph. 3. it. per pulverem ſympathet. Dygbœanum in ▽ diſſolut., cui dein ſanguis egeſtus immittitur.

4.) Æqualis ſanguinis per totum habitum corporis diſtributio per diaphoretica temperata, v. g. Doſin moderatam Eſſ. Alexipharmacæ, aut, ſi quid febrilis, uti non rarò contingit, ſubſit, per potiunculas diapnoicas c. ☿io diaph.

5.) Sanguinis forte congrumati reſolutio & pulmonum reſtauratio per Decocta pectoralia leniter abſtergentia, non manifeſtò adſtringentia, aut nimis dulcia, v. g. ex Fl. Bellid. pratens. Hb. Agrim. Veron. Urt. min. Heder. ▽ſtr. Rad. Pimp. alb. Helen. Liquore CC. l. Eboris parata.

β.) Præ-

6.) Præservatoria per

1.) V. S. autumnalem & vernam, imò & scarificationes præs. in assuetis.

2.) Mixturam ex Tinct. ♀ri acri, & ~ C. C. ãã.

3.) Apertionem & promotionem fluxus ☒ui & hæmorrhoidalis, cautè tamen instituendam, ne universalis sanguinis Orgasmus & novus ad pectus affluxus concitetur.

V. *Observationes* & Cautelæ practicæ.

1.) Excretiones sanguinis per pulmones omnium esse periculosissimas, adeoque quantocius sistendam, consentiunt omnes practici; de modo tamen atque mediis dissentiunt, dum alii adstringentia, alii opiata, alii V. S. suadent.

2.) Sicuti autem in aliis quoq; hæmorrhagiis, per loca magis periculosa erumpentibus, repentina per adstringentia fluxus suppressio fontica damna infert; ita multo magis talis violenta hæmoptyseos cohibitio aut hecticam ex constipatione Hepatis, aut Phthisin strictè dictam, ex cruoris retenti putredine prognatam, inducit.

3.) Opiata sæpius quoq; effectu desiderato hic destituuntur; imò ipsi quoque eorum Patroni cautelam, ex infausta procul dubio experientia subnatam, addunt: Opiata pectori esse inimica.

4.) V. S. in ipso vigore parox. nihil juvat, nisi copiosa fit, emissio parcior potius exacerbare videtur affectum.

5.) ⊕ cum absorb. aut diapnoicis & Cinnab. junctum, omnibus his palmam præripit, dum non solum satis præsenter (3. vel 4. dosibus) eruptionem sanguinis cohibet; d. & tutissime & tranquille sine omni angustia & oppressione pectoris residua hoc præstat.

6.) In

6.) In malo tamen urgentiori non semper satisfacit.

7.) Hinc possunt tùm addi anodyna & subadstringentia, v. g. Species de Hyacinth. & MP. de Cynogl. imò in casu necessitatis ad positivè adstringentia confugiendum.

8.) Pulvis Dygbæi sympathet. s. ⊕lum in radiis ☉aribus calcinatum, si ejus circiter. ʒj. in ▽. com. ℥j. dissolutum patienti pro excipiendo sputo sanguinolento offeratur, ipsique, ut ▽am hanc subinde baculo ligneo agitet, injungatur, aliquoties sensibilem opem attulit, dum non solum fluxum maximè impetuosum efficaciter cohibuit, d. & in futurum constanter compescuit.

9.) MR. supra laudata tonico diuretica ex ~ C. C. & Tinct. ♀. p. æq. remista non tam præservative ad recursum mali præoccupandum, sed etiam curative, in paroxysmo leniore, pertinaciter tamen recrudescente, tutò, imò c. fructu ad gutt. XXX. bis, l. 3. de die exhiberi potest. Non enim æque humores alterat, (ut vulgo creditur) sed potius tonum partium solidarum roborat. Conf. Diss. Stahl. de Hæmoptysi. §. 37. item Hoffm. de Tract. Pract. Hæmorrh. pag. 12.

TAB. XVI.

DE

VOMITU-CRUENTO.

Vomitus Cruenti notanda sunt:

I. *Signa*

α.) Imminentis: Spastica & cordialgica pathemata circa præcordia & hypochondria, impr. in latere sinistro, non perpetua & stataria, d. per intervalla, imò status interdum periodos recrudescentia.

β.) Præsentis: Egestiones sanguinis, utpl. nigricantis, & congrumati per vomitum, interdum â vomibunda torsione & rejectione ciborum incipientes, tandem verò magis sanguinem sincerum excernentes.

II. *Differentia*, Vomitus cruentus est I.

α.) Spontaneus, atque utpl. periodicus.

β.) Violentus magis â causis externis, v. g. â purgantibus & emeticis drasticis, â septicis improvide assumptis, proritatus.

III. *Subjectum.*

Fœminis familiarior est hic affectus quàm Viris, & utplur. quidem illis evenit, quæ fluxus ☒ui ataxia, aut plenaria suppressione laborant, aut quibus ☒es justo maturius cessarunt.

IV. *Prognosis.*

1.) Raro ita copiosus contingit, ut præsens vitæ periculum, ob jacturam sanguinis urgeat.

2.) Gravius tamen minatur periculum, si ἄνω καὶ κάτω simul sanguis, & quidem vere floridior rejiciatur. Vid. Forest. L. XVI. Observ. 24.

3.) Minoris periculi est in sexu fœmineo, quàm virili, it. qui sponte cooritur, quàm qui â causis violentis inducitur; denique, qui periodicus existit, quàm qui incertis intervallis recurrit. Conf. Forest. L. XVI. Obs. 25.

4.) Facilè tamen in consuetudinem degenerat, & Cachexiam tandem inducit.

5.) Idque tantò certius, quò violentior & copiosior contingit, aut, quando per adstringentia perperam tractatur. Horum enim abusum Cachexia, Oedemata, Hydrops, Hectica, Colica convulsiva, & alia hypochondriaco-spastica hysterica pathemata satis effera presso pede sequuntur.

6.) Vomitus materiæ nigricantis instar Rob Sambuci, (quando nihil aliud quàm sanguis congrumatus,) in Acutis lethale signum; in Chronicis verò post Quartanas, aut hypochondriacas passiones, diutius toleratas, melioris spei.

V. *Remedia*

Præter superius laudata medicamenta specifica, efficacia hîc pollet Millef. in forma Ess. Vid. Stahl. Diss. de Motu Tonico Vit. p. II. it. ejusdem Pathol p. 740. it. 1023. Quodammodo etiam Lap. Manati & Dens Hippopotami in forma ℥is.

VI. *Methodus medendi* c. Caut. Practicis.

1.) In paroxysmo moderatè sistentibus, c. discutientibus junctis, utendum; vix autem ad positive adstringentia progrediendum.

2.) Egregie hic se gerunt ⏝ urinosi exilissimis dosibus, (ad gutt. 3. 4.) Ess. aliqua Carmin. ex rad. Helen. Pimp. Gentian rubr. remixti.

3.) Neque plane contemnendæ sunt Tinct. Corall. c. Cera, aut ⏝ panis, vel succo Citri paratæ.

4.) Externa insignem usum hic non præstant, nisi quatenus conatum vomitorium in genere sedare dicuntur.

cuntur. Sed vomitus hic minoris considerationis est, imò, quàmdiu notabilem quantitatem, aut grumos sanguinis adhuc excerni videmus, non temerè sistendus est.

5.) Alvum adstrictam esse non decet, neque tamen purgantibus internis hic æque locus, minimè omnium Aloëticus quæ etiam in omnibus eruptionibus sanguinis suspecta sunt; sed præstat Clysteres adhibere lenientes, & ⊖ino stimulo imbutos.

6.) Post paroxysmum etiam, si qnid sanguinis congrumati in ventriculo restitare suspicio sit, lene laxans rhabarbarinum subjungere non inconsultum erit.

7.) Ab adstring. tantò magis cavendum, quando Vomitus cruentus, ut ferè fit, consueta Fluxus menstrui periodo contingit, aut à suppressione Hæmorrhoidum dependet: imò ne specifica quidem superius laudata tunc locum habent.

8.) Ad præoccupandum recursum paroxysmi V. S. in pede, & Ess Millef. usus versus instantem Fluxus menstrui periodum; aut, ubi Hæmorrhoidum suppressio subest, hirudinum applicatio suadenda est.

9.) Tempore intercalari medicamenta Fluxum menstruum & hæmorrhoidalem placidè promoventia ex usu sunt: cavendo saltem, ne per fortiora repellentia Vomitus cruentus revocetur.

TAB. XVII.

TAB. XVII.

DE

MICTU CRUENTO.

Mictus cruenti notanda sunt

I. *Signa.*

1.) Imminentis Mictus cruenti signa adeò evidentia non dantur, præter levem tensionem & gravitatem lumborum, aut fatigationem totius corporis. Tacitè enim plerumq; cooritur. Quò verò magis sensibilis dolor conjunctus est, eò justior de Calculi præsentia & concursu suspicio subest.

2.) Præsentis signum evidentissimum est ipsa urina non solùm cruenta, aut sanguine imbuta, sed larga sæpe quantitate liquidi sanguinis remixta, cui sensim coagulascenti, & fundum petenti deinde supernatat.

3.) Interdum tamen sanguis jamjam congrumatus c. urin. excernitur, & quidem formam vermis alicujus referens, crassitiem verò calami scriptorii æquans, qui procul dubio in ulceribus ita concrevit.

II. *Subjectum.*

1 Familiarior est sexui virili, quàm fœminino.

2.) Floridiori ætati admodum raro obtingit, nisi violentia Calculi asperioris, vel impetuosè abrupti, subsit, aut casus ab alto, Cantharidum improvidus usus, similesque causæ externæ præcesserint.

3) Spontaneo autem magis exortu evenit senioribus plethoricis, tamen & aliàs floridiore habitu instructis.

4.) Succedit tamen satis sæpe Hæmorrhoidum aliàs consuetarum emansioni, sub diæta interim vinosa & iracundia familiari, concurrente itidem motu corporis

 succus-

succussatorio per equationem vel vecturam, nec non abusu rei ♀reæ.

III. *Prognosis.*

1.) Effectus hujus evacuationis nullo modo est utilis, quia præponderent incommoda, imò pericula verè sontica.

2.) Est enim hoc malum ita obstinatum, ut, nisi maximè tempestive iterum mitescat, & quidem c. vicariæ ventilationis sanguinis prudente subordinatione, contumacissimum, & sensibilissimum sese gerat, tùm ad irregulares erumpendi, tùm emanendi, excessus propendens.

3. Qui in mictum talem cruentum devolvuntur Senes, vix diu supervivunt, nisi quidem admodum commode, atque libere hic fluxus ipsis succedat.

4.) Repente si cohibeatur Mictus cruentus, præsertim assuefactus, variorum spasticorum, aut tabidorum affectuum, pericula omnino sontica succedunt: Imò, uti in pulmonibus ab Hæmoptysi immediate, solùm adstringendo oppressa, ulcerationes remanere solent, ita â Mictu cruento répente constricto facile ulcerationes renum oriuntur, aut, loco sinceri sanguinis, post hac mucum subcruentum cum urina effundunt.

IV. *Remedia.*

1.) V. S. revulsoria, etiam paulo largior, in superioribus, sc. manu, vel brachio, instituta.

2.) Temperantia & orgasmum sanguinis sedantia: pulveres ⊕osi, Cinnab. C. MP. de Cynoglossa.

3.) Adstringentia: succus Urticæ & Decoct. Equiseti. Vid. Obs. Uratisl. p. 284. ⊕. è minera ♂tis Hassiaca c. ▽ pluviali extractum, atque â magmate, quod ultimò restat, difficulter cristallisabili, & summè austero, cristallisando segregatum, ac denuò in ▽ resolutum, atque in forma liquida, ad ʒij pro dosi propinatum.

4.) Topica: Unguent. Comitissæ, Infrigid. Galeni, abstinendo tamen à Camphora.

5.) Balsamica, Gummi. Mastich. & Junip. abstinendo ab acrioribus, imò ipso Balsamo Peruv. substituendo potius ea, quæ aliàs pulmonum exulcerationi destinantur, scilicet H. Hederæ ▽str. Vincæpervinc. Hyperic. impr. verò Virgam auream Gesneri.

V. *Methodus medendi* c. cautelis Practicis.

1.) Mictus cruentus nullo modo tolerandus est, ut assuefiat, sontica enim minatur pericula, hinc omnino sistendus est.

2.) Id ipsum tamen moderate fiat, præmissis, si nondum ipso fluxu sufficiens sanguinis copia evacuata fuerit, V. Sione revulsoria, & orgasmum sanguinis universalem sedantibus, ⊕sis & Cinnab. subjuncta quoque in assuetis, aut manifestò plethoricis, V.S. præservatoria in pede, tempore intercalari administrata.

3.) Commodissimè blanda ejusmodi cohibitio præstatur per supra laudatum medicamentum ♂ale in ▽ solutum, atque ad ℥j. successivis dosibus propinatum.

4.) Alvum semper expeditam esse convenit, id quod optimè per Clysteres obtinetur.

TAB. XVIII.

TAB. XVIII.
DE
FLUXU HÆMORRHOIDALI NIMIO.

Fluxus hæmorrhoidalis nimii notanda sunt:

I. *Signa.*

Fluxus hæmorrhoid. ille demum censendus est nimius, qui vel justo frequentius, v. g. singulis octiduis recurrit: vel solito diutius, ad duas, tres septimanas, imò fere continuè durat; vel denique nimis largam quantitatem sanguinis eliminat, ita, ut tantum ferè singulis dejectionibus egeratur, quantum aliàs larga V. S. educi solet, adeo, ut vires inde notabiliter alterentur, gravitas in coxis, crurum imbecillitas, imò Cachexiæ haud obscura vestigia compareant.

II. *Subjectum.*

1.) Fluxus hæmorrhoidalis omnibus ferè sine discrimine temperamentis evenire solet, inpr. post prægressa pathemata hypochondriaca diuturniora, aut concurrente hæreditaria dispositione; imò & contagio, accedente insuper equitatione paulo fortiori, præs. in Sole, vel nisu violentiori expressorio fæcum induratarum, ob alvi siccitatem familiarem: item abusu Aloëticorum & Crocatorum, nominatim v. Elix. Propr. & Pilularum Francof. diæta acriori aromatica, potu vinorum Austriacorum & Hungaricorum, iracundia frequentiori &c.

2.) Junioribus fluxus hæmorrhoidalis propriè sic dictus raro contingit, nisi ab hæreditaria dispositione; evenit verò iisdem aliquando copiosa dejectio sanguinis per inferiora, post diuturna pathemata hypochondriaca, quæ genere quidem c. fluxu hæmorrhoid. convenit, modo excretionis tamen ab eodem differt, dum non post fæces alvinas aut c. iisdem exprimitur, neque ex infimis intestini recti vasis, sed procul dubio ex superioribus intestinis exit, atque uno impetu effunditur.

3.) Fluxus hæmorrhoidailis ordinariè evenit demum ætati virili & senili.

4.) Frequentior quoque est sexui virili quàm fœminino, nisi forte gestatio fœtus, partus laboriosior, ☒ium cessatio, dispositionem quandam propiorem inducant.

5.) Fluxus hæmorrh. nimius raro contingit, nisi iis, qui diæta valde anomala, impr. quoad Animi pathemata utuntur, aut ubi insignis labefactationis viscerum, & scirrhosæ forte eorundem indurationis justa subest suspicio.

III. *Prognosis.*

1.) Fluxus hæmorrh. raro tanta copia, aut violentia erumpit, ut præsens ob jacturam sanguinis effusi vitæ periculum metuendum sit.

2.) Longè major enim, imò vix credibilis sanguinis copia spontaneis hujusmodi egestionibus, absque adeo notabili noxa, aut certe sine lethali eventu, excernitur, quàm artificialibus emissionibus educenda foret. Conf. Stahl. Pathol. p. 754. seq. ubi 4. Exempla memoratu dignissima adducuntur.

3.) Hic ipse fluxus tamen, si nimis diu continuet, nimis frequenter recurrat; virium prostrationem, quin Cachexiam tandem inducit.

4.) Majus tamen periculum â repentina hæmorrhoidum, præf. verò assuetarum, aut post pertinacia molimina tandem erumpentium, cohibitione, quàm â fluxu earundem, licet immorato & satis copioso, impendet.

IV. *Remedia.*

1.) Mitigatio fluxus talis immodici potest tentari pulveribus ⊕osis & Cinnab., quibus, si non sufficere videantur, succenturiari debet MR. sæpius jam laudata ex ~u C. C. & Tinct. ♀. ad gutt. xxx. vel xL. ter, vel quater de die exhibenda.

2.) Habent etiam usum non contemnendum lenia laxantia, impr. rhabarbarina, quæ biliosam acrimoniam abstergunt, adeoque tenesmodem conatum mitigant, dumque egestionem alvinam facilitant, nisum illum expressorium fortiorem præoccupant v. g.

℞. Fol. Senn. ʒiij. Rhabarb. ʒij. ⊖ Absynth. ʒj. ▽æ alicujus ♌. ℥viij, stent in infusione per noctem. Dos. 2. l. 3. cochlear. horis matutinis quotidie capienda.

3.) Specifica: in sistendo fluxu hæmorrh. efficacia pollent Millef. Dens Hippopot. Lap. Manati, Priapus Ceti, imò præsentius eundem cohibent, quàm sæpe expedit.

4.) Adstringentia, utut satispotenter alioquin operantia, v. g. Crocus ♂. adstringens, ad ʒj. datus, raro hic aliquid efficiunt, aut si vel maxime cohibitionem præstent, gravissima hypochondriaco-spastica, asthmatodea, cardialgica, colica, imo ascitica, aut hectica pathemata, presso pede sequuntur.

V. Me-

V. *Methodus medendi c. cautelis Practicis.*

α.) Hæmorrhagiarum fluxus, si quis alius circumspectissime tractandus, neq; temere sistendus, aut supprimendus est; certe minime omnium fluxum hunc supprimere licet, præsertim

1.) Ubi fluxus hic post longa & vehementia molimina, sive pathemata hypochondriaca, colica, nephritica, ischiatica, sese exeruit.

2.) Ubi jam diutius assuetactus est.

3.) Ubi statis fere periodis rediit.

4.) In habitu corporis spongiosiori, &

5.) Ætate jam consistente, vel seniore.

β.) Fœminæ quidem exhibitionem illam facilius ferunt.

1.) Si ea sint ætate, quâ ipsis ⊠ adhuc succdunt.

2.) Si cohibitio illa per externa potius, aut interna illa remed. prorsus extra Mensium tempus exhibita, peracta fuerit.

3.) Si excretio hæmorrh. ipsis non â directo molimine, sed ab extrinseco, quod ut fere fieri solet, gravamine, nempe ab uteri imprægnati incubitu, aut alvi valde siccæ laborioso conatu expressio orta sit.

γ.) Annosioribus tamen, quibus jam ⊠es cessarunt, aut, quæ in illis confiniis constitutæ sunt, non secure cohibentur Hæmorrhoides.

δ.) Neque etiam traditionibus illis multum fidendum, quasi moderari saltem, non verò penitus supprimere fluxum hæmorrhoidalem liceat. Longe enim facilius plenaria & pertinax. quidem suppressio, quàm moderamen ejusdem obtinetur.

ε.) Quod

η.) Quod si tamen præter intentionem contingeret, eundem vel sponte vel arte supprimi, tum ventilationibus sanguinis vicariis per V. Ses in pede, circa Æquinoctia instituendas, aut, si pathemata graviora increbescant, per hirudinum applicationem succurrendum.

θ.) Hæmorrhoidum suppressionem per infausta talia artificia inductam, si œdemata excipiant, cum abdominis intensa inflatione, sonticum certè est malum, cui neque qualitercunque revocatus fluxus (quod ipsum tamen satis difficulter, & vix cum sufficiente successu obtinetur.) effatu dignum solamen affert, nisi in vegetioribus subjectis, & habitus minus diffuse spongiosi.

TAB. XIX.

FLUXUS HÆMORRHOIDALIS SUPPRESSUS.

Notanda hujus sunt

I. *Differentia.*

Defectus fluxus hæmorrh. dupliciter considerandus est;

1.) quatenus α) emanet, h. e. non succedit, ubi secundum plerasque circumstantias probabiliter expectari debeat;

β.) vel jam assuetus iterum cessat, h. e. sponte subsistens, aut arte cohibitus, solitis periodis non redit.

2.) Quatenus fluxus suppressus

α.) vel adhuc eruptionem molitur, atq; hinc circa locum excretorium varia hujus molimi-nis indicia præbet;

β.) vel nulla novæ eruptionis signa edit, verum pristina potius fluxum antegressa, per fluxum verò subsequentem sublata, pathemata, aut alia nova incommoda in partibus remotioribus inducit.

II. *Signa.*

1.) Fluxum hæmorrh. probabiliter expectare licet, quando in ætate virili, post prægressa varia pathemata splenetico-hypochondriaca, varii spastici circa regionem Ossis sacri & lumbos dolores, impr. cum tenesmode conatu egerendi sese exerant, intercurrente sensu rei alicujus duræ, v. g. nuclei intus in intestino recto hærentis, imò cum actualibus ani protuberantiis dolorificis, quas hæmorrhoides cœcas vocant, aut cum excretione muci viscidi, instar Gum. Tracga. soluti.

2.) Motus hæmorrhoidalis, eruptionem denuo molientis, proxima signa sunt dolores tensivi, per longitudinem Ossis sacri, & juxta ejus latera in coxis, it. mornem Ossis sacri, & juxta ejus latera in coxis, it. morsus intus in intestino recto prope exitum, sæpe admodum sensibiles: nec non alia symptomata consueta, v. g. tussis, fluxum ani antecedere vel comitari solita, circa statas periodos, vel majores anni mutationes, h. e. verno, vel autumnali tempore, revertentia.

III. *Prognosis.*

1.) Fluxus hæmorrhoidalis ritè succedens, uti à gravibus variis malis, v. g. Melancholia, Nephritide, Mictu cruento, Podagra &c. præservat, imo liberat, teste Hippocrate L. VI. Aph. 11. ita ejusdem suppressio pristina hæc mala utplurimum reducit.

2.) Sponte tamen subsistens non ita præsentissimas & gravissimas noxas infert, majorem etiam renovationis spem relinquit, quam arte oppressus.

3.) Infausta enim per artem imperitam cohibitio non solummodo dicta incommoda certo certius revocat; sed & nova, imo pejora, v. g. Asthma convulsivum, Catarrhum suffocativum, Vertiginem, quin Apoplexiam, Hecticam, Hydropem, monente jam Hipp. L. VI. Aph. 12. inducit.

4.) Tolerabilius omnino est, fluxum hæmorrhoidalem secundum præsentes circumstantias non injuria expectandum, emanere, quam eundem, post factam eruptionem, vel crebriorem, præsertim statis periodis, recursum, subsistere, vel incongruis medicamentis supprimi: quorum utrumque etiam in ætate senili nunquam periculo vacat.

IV. *Remedia.*

1.) Massam humorum attenuant, atque obstructiones in genere reserant diluentia, aperitiva amara, hepatica & sple-

& splenetica dicta, & pleraque, quæ alias in obstructione ☒ium commendari solent.

2.) Motum sanguinis ad inferiora blande invitant, laxantia, præsertim cum modo dictis aperientibus sociata, v. g. Pil. Bech. Tartar. Bontii, de Ammoniaco Querc.

3.) Eruptionem fortius incitant stimulantia tum interna, v. g. Aloetica, Colocynthiaca, Helleborina, tum externa v. g. Suppositoria acria, frictiones cum foliis ficulneis, vel panno asperiore, hirudines, equitatio.

V. *Methodus* medendi cum Cautelis Practicis.

1.) Vicariæ sanguinis ventilationes vix unquam quidem fluxum hæmorrhoidalem suppressum sufficienter compensant; conducit tamen plurimum generalem talem ventilatoriam evacuationem medicamentis præmisisse.

2.) Postmodum omni studio sanguinis diluitioni, attenuationi, atque obstructionum reserationi opera detur.

3.) Tandem, si aliqua, aut solita circa locum excretionis molimina compareant; modestè stimulantia subjungantur, v. g. dosis auctior Pil. Bech. quin & hirudinum applicatio tentetur.

4.) Nihil vero hic impetu tentandum, multo minus moliminibus istis spontaneis cessantibus, vel, ubi gravioris alicujus & profundioris viscerum læsionis suspicio subest;

5.) Potius incommoda in partibus remotis sese exerentia, vel motum hæmorrhoidalem eminus saltem respicientia, temperantibus Ɵosis, blandioribus laxantibus, VSe præservatoria in pede, circa Æquinoctia repetenda, imo, si importunius urgeant, hirudinum applicatione præcaveantur & leniantur.

6.) Opiata vero & marina illa antispasmodica alias credita, v. g. Lap. Manat. Dens Hippopot. Unicorn. Ver. Priapus Ceti &c. exulent. Certè enim hæc ultimo loco allegata virtute pollent fluxum hæmorrhoidalem specifice veluti cohibendi: utinam æque certa innotescerent Specifica eundem revocandi.

TAB. XX.

HÆMORRHOIDES COECAE.

Harum notanda sunt

I. *Differentia:* Hæmorrhoides cœcæ solent distingui in turgentes & tumentes:

α.) Turgentes non solum vasculorum sanguiferorum infarctum, sed prælertim etiam ipsius cuticulæ extensionem inferunt, ita, ut vesiculæ ejusmodi pellucidæ, â sanguine transparente lividæ, tactu mollis, non adeo exquisitè dolorificæ sed solo ferme ardore molestæ, faciem exhibeant.

β.) Tumentes, quæ etiam κατ' ἐξοχὴν cœcæ & dolentes audiunt, verum sistunt tumorem inflammatorium, â stasi sanguinis in vase aliquo hæmorrhoidali conceptum, vehementem non solum ardentem, sed etiam vellicantem, pulsatilem dolorem inferentem, & nihil aliud sunt, quàm verus furunculus in sensibili illa, non modo nervea, sed & musculosa tunica intestini recti, circa sphincterem ani collectus, inflammatoria stasi exquisitissimum dolorem afferens.

γ.) Trahunt nonnulli huc aliàs quoque protuberantias, quin excrescentias ulcerascentes circa anum; sed hæ plerumque contagio, & quidem Venereo, natales suos debent.

II. *Subjectum.*

1.) Hæmorrhoides cœcæ rarius in alia corporis dispositione, nisi temperamento phlegmatico, aut de phlegmatico participante occurrunt.

2.) Eveniunt etiam non raro fœminis ex partu laboriosiori, vel ultimo gestationis tempore, præcipue si multum desideant, ex compressione intestini recti à fœtu grandiore incumbente.

3.) Frequentius quoque obtingunt personis hæmorrhoidalem fluxum parturientibus, quam jam diu eidem assuetis.

III. *Prognosis.*

1.) Hæmorrhoides turgentes scalpendo, vel alia ratione apertæ, fundunt sanguinem non solum, quem continebant, sed etiam plus ejusdem successive suppeditant; ita, ut non raro ipsius fluxus hæmorrhoidalis initium præbeant.

2.) Post apertionem vero collabuntur & corrugantur, atque veluti papulas quasdam formant, quæ dein sub fortioribus pressionibus alvi egerendæ, sanguinem denuo fundunt, idque sine certo typo, sive ordine, imo ferme assiduò.

3.) Aut si hoc facere desistant, degenerant non raro in ulcuscula pruriginosa admodum molesta.

4.) Hæmorrhoidum cœcarum tumores & dolores immanes quidem, vix tamen vitæ periculum inferunt.

5.) Quodsi tamen ultra 3. vel 4tum diem dolor & inflammatio persistit, vix amplius discussionis spes superest, sed succedit suppuratio; Quâ factâ, si apertio & mundificatio negligatur aut protrahatur, facile fistula ani hinc enascitur.

IV. *Remedia.*

1.) Discussioni Hæmorrhoidum cœcarum dolentium, specifica virtute inservire dicuntur Infusum Millefolii, Suffi-

Suffimigium ex muribus marin., radix Telephii, aut Scrophulariæ, amuleti instar gestata.

2.) Dolores mitigant

α) internè ⊕osa, emulsiva, & in casu necessitatis, anodyna; it. blandiora laxantia, mannata & sennata, præsertim cum ⊙ fulminante.

β) externè emollientia, & simul leniter resolventia, v.g. fl. Verbasci, Linariæ, (quibus vis specifica solet tribui) it. mucilag. Sem. Cydon. Psyll. rad. Sigill. Salom. &c.

Exempli loco:

℞. Sem. Psyll. ℥i.
Rad. Sigill. S. ℥ß. F. c. ▽. rosʃ. mucilago, cui adde Album. ovi no. 1. Camph. ℈ß. Tincturæ Opii ʒß. M.

Vel ℞. Sem. Psyll. Cydon. aa. ʒij.
Rad. Sig. Salom. ʒiij.
F. c. ▽. rosʃ. mucilago, adde vitell. ovi recens no. 1. Camph. gr. v. Opii gr. ij. M.

3.) Præservationi favent tempestivæ VSes in pedibus, aut applicatio hirudinum tempore intercalari, non vero in ipso paroxysmo doloris instituenda, (non enim sugunt hirudines tum appositæ.)

V. *Methodus medendi* cum Cautelis Practicis.

1.) Ante omnia quidem tentanda est discussio, tum per VSnem in statu plethorico, tum per supra dicta specifica tam interna, quam externa.

2.) Hac vero minus ex voto succedente, maturatio, & tandem apertio est promovenda, per cataplasmata emollientia ex Cepis assatis, Fol. Malvæ, °° Lini, Medulla crur. vitulin. &c. Imo tandem apertio chirurgica ope lanceolæ est tentanda. Hac enim peracta, omnis dolor in momento cessat. Conf. Histor. Morb. Vratislav. pag. 195.

3.) Denique mundificatio & consolidatio omni studio est promovenda, tam per externa balsamica, v. g. ℞. Ess. Succin. Myrrh. a. ʒj. °°i laterin. ℈j. M.; quam interna (præsertim si diutius protrahatur cura) Laxantia scilicet & depurationi lymphæ ac sanguinis alias dicata, v. gr. Ess. Succin. cum Tinct. ɑ̈ii ⊡sata.

TAB. XXI.
DE
FLUXU MENSIUM NIMIO.

Fluxus Mensium nimii notanda sunt:

I. *Signa.*

1.) Fluxus ⊠. ille reputari debet nimius, qui vel nimis confertim & copiosè, contingit, atq; etiam cum frustorum coagulatorum excussione conjunctus est, vel nimis citò, & utplurimum inordinatè, revertitur, vel justò diutius durat.

2.) Præcipuum autem criterium, quo fluxus ⊠ nimius â fluxu saltim largiori & abundantiori distingui potest, est tolerantia, vel δυσφορία patientum, nimirum ubi ante fluxum talem largiorem gravativus quidem languor adest, quem communiter pro debilitate interpretantur, qui tamen non solum non augescit, fluxu largiori insequente, sed potius mitescit; ibi nondum excessus mensium agnosci potest.

3.) Ubicunque vero hujusmodi valde largum fluxum non solum comitatur, sed etiam insuper sequitur, & superstes manet vera aliqua debilitas, imprim. cum malo colore patientis magis magisquè increbescente, ibi utique fluxus nimius incusandus est.

II. *Subjectum.*

1.) Mensium fluxus nimius, impr. confertim, & cum impetu factus, raró obtingit junioribus, sed annosioribus potius, sive circa confinia plenariæ cessationis ⊠ium constitutis, vel post abortum, vel molæ exclusionem, vitium aliquot uteri superstes foventibus.

2.) Junioribus quidem plethoricis, iracundiæ, aut speculationibus ♀rei. indulgentibus, fluxus ⊠ largior, imò immo-

deratior & frequentior evenire potest; sed si cum impetu & violentia insigni erupisse dicitur, talis hæmorrhagia utplurimùm abortiva est.

III. *Prognosis.*

1.) Mensium excessus, præterquam planè summus, quod tamen in menstruo fluxu proprie sic dicto revera inauditum quiddam est, longe pauciores ulteriores noxas post se trahit, quàm qualiscunque defectus.

2.) Abit tamen facilè in assuetudinem, & trahit post se varia incommoda, partim circa concipiendum & gestandum fœtum, partim circa partum, & post eundem.

IV. *Remedia.*

1.) Orgasmum sanguinis generalem temperant ♃res absorbentes, ⊕si, Cinnabarini. Motum sanguinis, ad uterum ruentis, divertunt Ligaturæ, & juxta Hippocr. consilium, cucurbitulæ majoris applicatio sub mammis. Vid. ejusdem Aphor. 50. L. V.

2.) Fluxum specifica quadam energia moderantur Pilulæ Becherian. genuinæ, & securius, ac lenius, Pilulæ Stahlianæ.

3.) Fluxum positive cohibent cum anodynis sociata adstringentia, v. g. ⅌ Heurnii, quem in Comment. ad Hippocratis Aphor. superius citato proponit:

℞. Sem. Hyosc. alb.
Papav. alb. āā. ʒj.
Lap. Hæmat.
Corall. rubr. āā ℥ß.
Camph. ℈ß.

Dosis ʒß. mane & vesperi capienda. It. Vitellus ovi ex Gallina mactata exsecti c. N. M. à Lentil. commendatus in Miscell. Pract. p. 480. Denique ℥ Millefol. ejusque Essentia.

 4.) To-

4.) Tonum partium roborant ♂ialia, vulgò aperitiva dicta. It. ⊖ia Vlia aut ⊶ urinosi c. Tinct. ♀ri.

V. *Methodus medendi* c. Cautelis Practicis.

1.) Fluxus ⊠uus pariter ac Hæmorrhoidalis nimius, promptius plenariam suppressionem, quàm aliqualem saltem moderationem admittit.

2.) Plenaria tamen fluxus menstrui cohibitio, præter intentionem facta, facilius convenientibus medicamentis corrigi potest, quam hæmorrhoidum suppressio.

3. In fluxu ⊠ nimio ad justum moderamen redigendo Pilul. Becheri, aut Stahlii plus præstant, quam ullum medicamentum.

4.) In malo verò tam confertim, quàm justô diutius & sæpius infestante, Infusa cum epicrasi laxantia, etiam cum vino parata, satis commodam operam præstant.

5.) Si fluxus simultaneus, copiosus, & vehemens contingat, & magna quantitas jam profusa sit, habent locum adstringentia etiam paulo fortiora, v. g. Crocus ♂. ♁alis, ad gr. iv-v. c. gr. j. MP. de Cynogl.

6.) Interpositis his, quæ orgasmum sanguinis contemperant, nempe ⊕lis & Cinnabarinis.

7.) Neque etiam pro diversione affluxus in tali casu contemnendæ sunt Ligaturæ.

8.) Abusus Opiatorum hic utique etiam vitandus, aliàs, præsertim cum adstringentibus largius data, modo Hecticam, aut febrem lentam adminimum, modo Oedemata, quin hydropicos tumores invitant.

9.) In qualicunque nimio fluxu, præservativè plurimum prodest V. S., intermedio tempore, & juniore adhuc ætate in brachiis, aut sine ullo scrupulo, in pedibus instituta.

TAB. XXII.

TAB. XXII.

DE

SUPPRESSIONE MENSIUM.

Hujus notanda sunt

I. *Differentia.*

Defectus fluxus ⊠rui triplicem meretur considerationem,

1.) justo tardius erumpit, atque ultra tempus solitum, annum sc. 14tum, imò ad 20mum usque aut per totum vitæ tempus emanet,

2.) maturius quam par erat, hoc est, ante annum 49. cessat,

3.) solito majora intervalla format, h. e. ultra tres septimanas subsistit, aut justo parcius, vel brevius fluit.

II. *Subjectum.*

1.) Mensium defectus, imminutio, & pedetentim invalescens suppressio familiarius evenit præsertim plethoricis, spisso tamen sanguine affectis, & mucido lentore seri laborantibus, vitæ sedentariæ deditis, potui parciori assuetis, frigori frequentius expositis, mœrori, terrori, anxio desiderio, obnoxiis.

2.) Repentinam autem oppressionem facile incurrunt, quæ proxime instante, aut jamjam emicante fluxu, largas è partibus superioribus sanguinis emissiones frivole suscipiunt, aut ventriculum emeticis drasticis, aut assumptis dyspeptis, v. g placentis pinguioribus & calidis, pane recens ex furno extracto, turbant & onerant, sub illo ipso temporis articulo pedes ac partes inferiores ▽æ frigidæ immittunt, ibique diutius commorantur.

3.) Fœ-

3.) Fœminæ, quibus fluxus mensium cum phasibus ☽æ conspirat, ita, ut circa Novilunium, vel Plenilunium contingat, illæ plerumque & ordinatiorem & constantiorem fluxum experiuntur; Quibus vero promiscue sine observatione phasium ☽æ, menses fluunt, nunquam satis has certas periodos observant, sed communiter, vel anticipant, vel postponunt, donec magis magisque titubando, sensim plane deficiant.

III. *Prognosis.*

1.) Mensium defectus longe familiarior est, præsentiora quoque & graviora damna infert, quam eorum excessus. Morbi enim muliebres tantum non omnes defectum mensium aut causam, aut comitem habent.

2.) Mensium defectui, multo magis eorundem suppressioni familiarissime succedunt angustiæ sub motibus corporis, præsertim ascensoriis, affitudo artuum, dyspnœa, palpitationes cordis, pathemata hypochondriaca, suffocationes imo Epilepsiæ hystericæ, spasmi artuum, convulsivi affectus, Paralyses spuriæ, dolores arthritici, Vertigines, Cephalalgiæ contumaces, Hemicraniæ, Erysipelata, Ulcera crurum cacoëthea, denique Hæmorrhagiæ effrænes narium, Hæmoptysis, Vomitus cruentus periodicus, Cachexia, Oedemata, quin Hydrops.

3.) Quibus fluxus mensium admodum præcox emicat, iis quoque maturius cessat, & vice versa: quibus tardius erumpit, iis magis cito desinit.

4.) Quæ fluxum menstruum plane non experiuntur, illæ utplurimum aut sunt steriles, aut valetudinariæ.

IV. *Remedia.*

1.) Plethoræ ventilandæ inservit, adeoque nimiæ vasorum distensioni, & porro oppletioni succurrit VSio, tempore intermedio, in brachio, instante autem fluxu, in pede instituta.

2.) Sanguinem spissiorem attenuant, & Seri mucositatem re solvunt:

α) quæ aperitiva vulgo audiunt, v.g. Rad. Ari, Rubiæ Tinctorum, Cuccum. Cichor. Taraxac. Gramin. Herb. Fumar. Absinth. Centaur. min. Chamædr. Cuscuta. Capill. ♀ris, Marrub. Abrotan. Gum. Ammon. Galban. Sagapen. ⊖ia digestiva.

β) pleraque Alexipharm. & anticatarrhalia, v.g. Rad. Angel. Pimp. Helen. Imperatoriæ, Vincetox. Petasit. Levist. Marum verum, Rosmarinus, Serpillum, Costus verus, Cinamom. Maceres, Sem. Anis. Fœnicul. Myrrhata, Crocata, Succinata.

3.) Specifica virtute emmenagoga pollere creduntur Flor. Calendul. Cheiri, HB. Melissæ, Puleg. Sabinæ, Rad. Bryon. Borrax Veneta, o°o ex arillis Cynosbati expressum, Pil. Becher. Fuligotum cruda, tum -~- & o°o ejusdem.

4.) Motum ad locum excretionis debitæ invitant VS. in talo, Pediluvia, Insessus, Laxationes per octiduum continuandæ, sive per Pil. Bech. sive per Infus. aliquod, ex supra dictis aperitivis, cum Senn. & Rhab. ac Helleb. nigr. paratum; tandem applicatio ⊖is △lis urinosi, ope instrumenti Glauberiani immediate ad uterum: instruendo præprimis horum subsidiorum apparatum, versus tempora consueta & debita hujus excretionis, aut versus extantiores phases ☽æ, sc. Novi- vel Plenilunium.

5.) Blandam Venæ Portæ, & vasorum vicinorum stricturam inducunt, hincque expressionem sanguinis per uterum promovent ♂lia, temperantiora tamen, neq;

acidis

acidis fortioribus nimis alterata, v. g. Limat. ♂. tenerior, Crocus ♂. c. ♁re, Crocus ♂. c. ⦶ibus Stahlii. Eſſ. ♂. c. Succo pomorum, Eſſ. ♂. helleborat. Wedel. Tinct. ⊕li ♂. Ludovici, ut & Zvvölfferi; Imo huc etiam faciunt Fl. recent. Acaciæ, nec non Eſſ. Millefol.

6.) Symptomata graviora, v. g. anxietates, dolores & phlogoſes intercurrentes, mitigant ⦶ſa c. Cinnabar. ſociata, certe hoc nomine longe præferenda.

V. *Methodus medendi* c. Caut. Practicis.

1.) Tria potiſſimum in cura attendenda: 1.) plethora, quo magis urget, eo magis ejusdem imminutio reliquæ medicationi præmittenda, 2.) debita ſanguini fluxilitas concilietur, & viæ expediantur, 3.) tum demum motus ad locum excretorium invitetur, leniter ſtimuletur, revocetur.

2.) In junioribus, intra annum 18. conſtitutis, ſæpe, atque VSne, ſolis aperientibus & leniter ſtimulantibus adjuta, Natura excretionem peragit.

3.) Ubi vero præſentiora incommoda vere urgent, tum, pro commodiore ſanguinis ſpiſſiuſculi attenuatione, neceſſario præmittenda videtur, ibi etiam non adeo anxie de VSne dubitandum eſt.

4.) Ante omnia prudens ſubordinatio medicationum hic eſt neceſſaria, ita, ut alterantia, & quomodocunque aperientia ſubjungantur debitis ventilationibus, conjungantur vero modeſtis commotionibus ſanguinis per agiliorem vitæ rationem; ſtimulantia autem, non, niſi his præmiſſis, & ſanguine jam ad exitum diſpoſito, veluti colophonis loco addantur.

5.) Pellentia ſive ſtimulantia improvide adhibita, h. e. in ſtatu inſigniter plethorico, non præmiſſa primarum viarum repurgatione, & alvi aperitione, ſanguinis diluitione & attenuatione, familiariter majores ob ſtipationes cum ſummis anguſtiis & anxietatibus, aut heteroclitas per loca aliena ſanguinis eruptiones, imo hecticas, aut ſane lentas extenuantes febriles, phthiſicas, cephalalgicas, ſpaſticas, imo convulſivas conſecutiones, inducunt; in ſpongioſioribus vero Cachexiam, imo tandem Oedemata poſt ſe trahunt.

6.) Idem quoque tenendum eſt de ♂ibus △ibus, quæ pariter quantitati ſanguinis abundanti, & qualitati non ſatis dilutæ plane non quadrant.

7.) Vulgata illa opinio in ipſis paroxyſmis febrilibus, ut & fluxu menſtruo durante, uſum remediorum minus fore tutum, error eſt; ſiquidem illo ipſo tempore exhibita remedia, (ſed NB. convenientia,) longe felicius atque efficacius operantur, quam extra hanc opportunitatem temporis data.

8.) Hinc, ſi menſes fluant, non rite tamen, nec ſufficiente copia, aut conſiſtentia debita, tum omnino placidum eorum ſucceſſum per lenia ſtimulantia promovere licebit.

9.) Ceſſante vero fluxu, diluentibus potius & aperientibus per totum illud tempus intermediam inſiſtendum, ac non, niſi verſus periodum excretionis inſtantis, ad emmenagoga recurrendum.

10.) Eminent inter hæc Myrrhata & Crocata, quibus, ſi conamina ad excretionem laborioſa concurrunt, Eſſ. Millefol. jungi poteſt. v. g.

℞. Eſſ. Millefol. p. iij.
Succin. p. ij.
Myrrhæ. p. j. M.

 Vel:

Vel:

℞. Eſſ. Millefol. ℥j.
Succin. ʒß.
Croci Orient. ℈j - ʒß. M.
Doſ. XXX - XL. gtt. bis de die.

ii.) Faciunt quoque ad ſcopum hunc ſequentes Pilulæ:

℞. Extr. Card. Ben.
Fumar.
G. ✱. in ✠to ſquillit. ſolut. aa. ʒj.
Myrrh. electæ,
Aloës Soccotrin. aa. ℈j.
G. Heder. ʒß - ℈ij.
Croc. ♀ſat. gr. XV. M.F. MP.
Doſ. gr. XV.

TAB. XXIII.

TAB. XXIII.

HÆMORRHAGIA UTERINA,

tam abortiva, quam partum legitimum concomitans, aut inſequens,

ſive

LOCHIORUM FLUXUS NIMIUS.

Notanda hic ſunt

I. *Signa.*

α.) Hæmorrhagia abortiva eſt, quando fœminæ maritatæ poſt 3. vel 4tam ☽ium, hactenus ſubſiſtentium, periodum, ſucceſſivam ventris turgeſcentiam, & alia imprægnationis ſigna, ſanguis ex utero manare incipit, ſatis quidem leniter & modeſtè ab initio, inſtar legitimi fluxus menſtrui, (qualem & gravidis citra abortum contingere poſſe, Obſervationes docent,) tandem tamen enormi copia ac violentia erumpit, cum inſignibus anxietatibus & lipothymicis, imò ſyncopticis, deliquiis, præcipue poſt abortum, ſemel jam, vel iterata vice, & ferè circa idem geſtationis tempus, factum.

β.) Aut quando poſt vehementiorem Animi corporisq; motum, v. g. caſum ab alto, iram, terrorem, potum æſtuoſiorem, pellentium improvidum uſum, ſtatim cum impetu enormi ſanguinis profuſio gravidæ evenit.

γ.) Partum legitimum non æque frequenter, ut abortum, comitatur, rarius antecedit; non ita raro verò inſequitur inſignis ſanguinis profuſio, aut fluxus lochiorum nimius, cum anxiis, utplur. torminoſis, & valde dolorificis ſpaſticis in abdomine, & circa uterum

imprimis, ſenſationibus, idque fere ſub tardiore ſe-
cundinarum ſucceſſu, aut portionis earundem avul-
ſæ reſtitatione in utero.

II. *Subjectum.*

Hæmorrhagia talis uterina, tàm abortiva, quàm partum legitimum comitans, aut inſequens, facilius evenit, plethoricis, cholericis, diætæ vinoſæ addictis, fluxum ⊠ruum largiorem, quin ferè nimium, experiri ſolitis, V. Sem medio geſtationis tempore negligentibus, abortum etiam ſemel, iterumque. ſuppeſſis, atque â puerperio proximè prægreſſo minus recte expurgatis.

III. *Prognoſis.*

1.) In abortu, quò immaturior eſt conceptus, eò gravior hæmorrh. comitatur ejus eliſionem.

2.) Hæc ubi admod. jam invaluit, ante abortus excluſionem peractam, nulla ſperanda eſt remiſſio, nedum ceſſatio.

3.) Idem etiam de Fluxu Lochiorum nimio ſentiendum, ubi Secundinæ vel in totum, vel ex parte reſtitant, ſcil. nullam, niſi ſecundinis perfectè excretis, fluxus hujus obtineri poſſe mitigationem.

4.) Fluxus Lochiorum nimius, imprim. c. impetu erumpens, ſonticum certe periculum minatur, & ſæpe intra quadrantem horæ puerperam graviſſimè exhaurit, imo jugulat.

5.) Lentior etiam, diuturnus tamen, & pariter juſtô copioſior, fluxus vel gravem ⊠. perturbationem, vel ſterilitatis, aut certe infelicioris geſtationis, periculum inducit.

6.) Mediocris tamen exceſſus minoris periculi eſt, quàm notabilis defectus, nedum plenaria ſuppreſſio, etiam poſt fluxum largiorem facta.

IV. *Re-*

IV. *Remedia.*

1.) Metum ejusmodi hæmorrh. præoccupant α.) V. S medio geſtationis tempore adminiſtrata, imò, ſi reliquæ circumſtantiæ exigere videantur, etiam circa partus inſtantis tempus repetita, β.) decens poſt legitimam fœtus & ſecundinarum excluſionem, ligatura abdominis, & γ.) quies & tranquilla continentia puerperæ, impr. abſtinentia aut temere affectata orthoſtadia, aut multis ſermocinationibus.

2.) Commotionem ſanguinis orgaſticam ſedant pulveres abſorbentes Φoſi & Cinnabarini.

3.) Ipſum ſanguinis profluvium cohibent adſtringentia, inter quæ tamen mitiora eligantur, v. g. Corallata, ♂ia, v. g. Crocus ♂. ♁alis, ad gr. v. vj. vij. c. abſorbente aliquo, & gr. j. vel iß. MP. de Cynogl. it. Tinct. ⊕li ♂. Ludovici, porro ſpecies de Hyac. Trochiſci de Carabe, tandem Millefol. ſive in forma Eſſ. ſive Infuſi, ſive Extracti, adhibendum.

4.) Fluxum ad juſtam mediocritatem reducunt, ſine plenaria ſuppreſſione, Pil. Stahlii, in robuſtioribus etiam Becherianæ, ſed genuinæ.

V. *Methodus medendi* c. cautelis Practicis.

1.) In ejusmodi caſibus, ubi vehemens talis ſanguinis ex utero inprægnatis profuſio in horas invaleſcit, & præſentiſſimum lethalis eventus metum incutit, præprimis, ubi Lipothymiæ jam prævaluerunt, adeoque nulla fœtus conſervandi ſpes ſupereſt, ibi neque otioſum ſpectatorem eſſe, neque adſtringent. & roborantibus abortum retardare decet, ſed potius ejusmodi excluſio maturanda & promovenda eſt, quod fieri poteſt per hepar Anguillæ ad. ℈j. in MRa analeptica datum.

2.) Pas

2.) Pariter quoque, si partum legitimum impetuosa sanguinis Lochialis effusio subsequatur, quamdiu Secundinæ, aut laciniæ illarum restitant, irrita sunt omnia conamina aliter subveniendi; medicatio verò per adstrictionem etiam actu noxia.

3.) Abortu tandem excluso, aut secundinis perfectè excretis, tum demum hæmorrh. comes moderamen admittit, quod nihil certius præstabit, quam modo laudata MP. Stahlii, quæ Secundinarum quoque excretionem adjuvat.

4.) Non in consultum tamen est, impr. post abortum, etiam moderamine debito obtento, usum hujusmodi per dies aliquot continuare, ut uterus rite expurgetur, id quod post abortum Natura sibi relicta, rarò sufficienter peragit, & hinc novi abortus causa esse potest.

5.) Profusionibus repentinis, si nullum aliud remedium efficax ad manus sit, opponenda utique sunt Adstringentia: Inflammationis tamen & febris superventuræ periculum, per summo studio, temperantia, discuentia, & diapnoica blanda præoccupandum est.

TAB. XXIV.

TAB. XXIV.

FLUXUS LOCHIALIS IMMINUTUS

aut plane suppressus,

Circa *Fluxum Lochialem imminutum*, aut plane suppressum notanda sunt

I. *Signa.*

1.) Fluxus Lochiorum legitimus vix intra 14. dies penitus cessat, non, quod toto hoc tempore sanguis fluat, quod rarius septimum diem transit, sed post sincerum sanguinis fluxum, ichor, magis magisque pallescens, tandem quantitate quoque indies decrescens, plane desinit.

2.) Quantitas c. habitu & statura puerperæ, cum excretionibus expressis, tam in genere menstruis, quam in specie Lochialibus, huic individuo familiaribus, proportionem servare debet, â qua norma si deflectat lochiorum successus, status est p. n. & morbosus.

II. *Subjectum.*

Imminutionem, quin omnimodam suppressionem Lochiorum facile incurrunt fœminæ plethoricæ, mœrori, timori, terrori valde obnoxiæ, refrigerium incautè admittentes.

III. *Prognosis.*

Rarissima sunt exempla, ubi puerperæ, Lochiorum malo successu, nedum plena emansione, tolerabiliter se habent, communissimè sc. non semper in præsenti, attamen inposterum certissimum ipsis creat periculum. Sequuntur non statim non modo comunia excretionum sanguinearum suppressarum incommoda, angu-

ſtiæ & anxietates circa præcordia, & varii ſpaſtici affectus in abdomine, ſed propemodum longe certius, quam in ulla alia hæmorrhagia, niſi cum vulnere ſenſibilioris partis conjuncta, Febres inflammatoriæ, Purpura miliaris, & ſtatus puerperæ admod. ſonticus; Impoſterum verò fœcunditatem & feliciorem conceptionem, ac geſtationem non parum turbat, & ſtabiles inflammationes abdominis, ac varios ſpaſticos hypochondriaco-hyſtericos affectus poſt ſe trahit, inſufficiens Lochiorum ſucceſſus.

IV. *Remedia.*

1.) Debitum Lochiorum ſucceſſum promovent & conſervant Crocata, v. g. Crocus in cibis, parciſſimè tamen ad levem juſculorum tincturam uſurpatus, it. Eſſ. Croci ſaturatior, ſed itidem moderatiſſimis doſibus, ad pauculas gutt. cum aliis adhibenda, v. g.

℞. Eſſ Scord. per 🜄 Rſſ. paratæ. ℥j.
Pimpin. (quæ c. 🜄 debiliori extrahi poterit) ℥ij.
Croci ℈j. M. Doſ. gtt. xxxv. bis l. 3. per diem.

2.) Quodſi verò fluxus nimis parcus ſtimulo indigere videatur, addi poterit Eſſ. Myrrh. ℥j. & ſimili methodo MRa. laudata propinari.

3.) Illis quæ etiam alias non inſuetæ ſunt, neque febrilis alicujus exæſtuationis indicia præſto ſunt, (impr. 4to die jam ſuperato,) modicum vini, ſed generoſi tùm in juſculis, tum etiam bibendum datum, non ſolum periculo vacat, ſed ſæpe etiam uſu non caret.

4.) Ad febriles exæſtuationes præoccupandas ſemper ſub noctem exhibeatur doſis moderata pulveris leniter diapnoici, ex. Oc. 69. l. Matr. perl. præparat. p. iij. & ♁ diaph. p. ij.

5.) Imo, ubi jam actualis æſtus præternaturalis emicat, ⦶ quoque addi poteſt. Nitrum enim â gr. vi. ad viii. exhibitum

bitum, innoxium hic eſſe, neque ullo modo diarrhœas (puerperis alioquin valde formidabiles,) inducere, ſed potius præoccupare, quin mitigare, quotidiana experientia abunde confirmat.

6.) Pil. Becher. aut Stahl. hoc in caſu cuicunque uti, vel integrum, vel libitum fuerit, & commode omnibus aliis ſtimulantibus & pellentibus, utpote minus fidis minusque tutis ſuperſedebit.

V. *Cautelæ Practicæ.*

1.) Quando Lochia intempeſtivè ſubſiſtunt, aut planè ſupprimuntur, nihil magis cavendum, quam, ne illorum revocationi opera impendatur per calidiora Caſtoracea, Myrrhata, Aloëtica, Uterina, copioſius ingeſta. Vel enim obſtructio augetur, & febres inter gravia abdominis pathemata provocantur; vel Lochiis etiam denuo erumpentibus, inflammatio uteri & febris perdurant.

2.) Præſtat potius orgaſmum ſanguinis temperare & cohibere abſorbentibus, diapnoicis, ac Cinnab., æſtuoſos verò impetus etiam nitratis, adeoq; incommodis potius ex Lochior. ſuppreſſione metuendis præoccupandis; quam fluxui directe revocando operam dare, prælert. ſi jam ultra νυχθήμερον ſubſtiterit.

3.) Quod ſi in actualem febrem exardeſcat morbus, tunc his ipſis potius abſorbentibus, temperantibus & diapnoicis inſiſtatur, parciſſimis doſibus temperatorum Alexipharmacorum ſubordinatis, conjuncto regimine modeſtiſſimè diapnoico, nullo autem modo ſudatorio, abſtinendo ab omnibus irritationibus ad quaslibet evacuationes, imprimis verò per alvum, ut & ſopitionibus intempeſtivis per Opiata.

TAB. XXV.

DE MALO HYPOCHONDRIACO-HYSTERICO.

Notanda hic veniunt

I. *Signa* Mali

α) Hypochondriaci sunt. 1.) frequentes tensiones & pres-
siones, imo interdum acerbiores dolores sub costis,
frequentius tamen in latere sinistro, quam dextro,
aut certe in hoc magis transitoriè, & cum volatico
æstu, imprimis capitis, & rubore faciei stipati, ast
2.) sine formali febre, aut alio constanti typo, sæpe
tamen & multum per intervalla infestantes ac præci-
pue post errores diæteticos atque pathemata animi
recrudescentes, 3.) cum appetitu vago, communi-
ter tamen auctiore, & satis avido, 4.) alvo mox flui-
diore, mox pertinaciter adstricta, communiter ta-
men strictiore, 5.) Urina in paroxysmis gravioribus
emissa fere limpida, extra hoc tempus vero cryst allu-
los ⊖inas ☐eas lateribus vitri affigente, 6.) Ructibus,
borborigmis, flatibus, palpitatione cordis, familia-
ribus, 7.) frequentius suspiriis & angustiis præcor-
dialibus, imo ipsius animi angoribus, & non raro de-
liriis anxiis, 8.) raro cum exquisito dolore capitis,
sed potius vertiginosa & gravativa ejusdem pertur-
batione; atque cogitandi ac reminiscendi veluti im-
potentia.

β) Hysterici sunt pathemata modo recensita tantum no
omnia, sed fere acerbiora, & 1.) cum sensibili, & sæ-

pe tactu externo perceptibili, volutatione in abdo-
mine inferiore, hujusque ad præcordia & fauces ad-
scensione, ac respirationis temporaria interceptione,
sive suffocatione, 2.) vomitibus, aut certe vomendi
conatibus, 3.) doloribus capitis, aut fere hemicra-
nicis, aut potissimum frigoris exquisiti exiguam cir-
cumferentiam obsidentis, inferentibus, 4.) eviden-
tioribus ⊠ium ataxiis, aliisque uteri vitiis, stipata.

II. *Subjectum.*

Facilius & frequentius huic malo obnoxiæ fiunt 1.) per-
sonæ temperamenti Melancholici, aut Sanguineo-
Melancholici, 2.) status corporis plethorici, 3.) vi-
tæ desidi, speculationibus indulgentes, 4.) potui par-
ciori assuetæ, satis tamen edaces, 5.) juvenes intra
annum 18 & 25. constituti, 6.) fœminæ mensium
cessationem expertæ, mœrori, aut iracundiæ mul-
tum deditæ &c.

III. *Prognosis.*

1.) Pathemata Hypochondriaca plerumque plus formi-
dinis quam periculi afferunt.

2.) Majoris vero periculi est malum Hypochondriacum
in senioribus, quam junioribus: quippe ineunte jam
virili ætate, præsertim vero mutata insimul diæta, &
vita sedentaria, sponte eodem liberari solent.

3.) Fluxum hæmorrhoidalem passionibus hypochon-
driacis supervenire bonum est; ast passiones hypo-
chondriacas hæmorrhoidibus subsistentibus, vel sup-
pressis, succedere, malum.

IV. *Remedia.*

1.) Generalem sanguinis imminutionem præstat VS. in
brachio; speciali magis ejusdem derivationi inser-

vit VS. in pede: apertio hæmorrhoidum per hirudines: fluxus menstrui in fœminis promotio.

2.) Sanguinis spissioris diluitionem & attenuationem promovent potus largior, & motus proportionatus, sibi invicem subordinati, atque prudenter conjuncti. Porro remedia alias antiscorbutica dicta: succus Cochleariæ, Extract. Fumariæ, Absinth. Cent. min. G✱. Galb. it. ⊖ia digestiva: 🜿 ⦶latus, 🜿 🜿satus, Liquor ∀. fol. 🜿ri, ⊖ 🜿. Tinct. 🜿.

3.) Spasticas partium affectarum stricturas demulcent ⦶osa cum Cinnabarinis, porro blanda Laxantia, & imprimis Enemata emollientia °°sa.

4.) Ructibus præoccupandis, & stasibus discutiendis inserviunt tum modo laudata ⊖ia digestiva, & laxantia, in specie vero Pilul. Polychrestæ Becherianæ & Stahlianæ; tum ita dicta Carminativa, v. g. Flor. Chamom. in substantia, vel decocto usurpati, Ess. Cort. ⊙ant. rad. Pimp. alb. Gentianæ, ∽ Anisi, vel alia ∽uosa & aromatica post pastum modice sumpta.

5.) Legitimum alvi successum promovent potus sufficiens, 🜿us 🜿satus, vel alia ⊖ia digestiva versus pastum exhibita, Ess. Helleb. nigr. saturatior, ad gtt. XL. interdum assumenda, cibi lubricantes, v. gr. pruna Damascena, rapæ exsiccatæ, & ad mollitiem coctæ, Cremor hordei &c. radix Altheæ subinde masticata.

6.) Tonum fibrarum & vasorum, per sanguinem restagnantem nimis distentorum, restituunt ac roborant ♂lia, v. g. Limat. ♂ tenerior cum pauco Cinamomo & saccharo, occultandi gratia, exhibita, Crocus ♂. aperit. ♁iatus, Croc. ♂. 🜿atus Ludovici, Croc. Martis

tis c. ⊖ibus Michaëlis, Tinct. Mart. cydoniata, cum succo pomor. Porsdorff. parata, Tinct. Mart. Helleborata Wedelii, Ess. ⦶li ♂is Ludovici, cujus in hoc affectu encomia vid. in Histor. morborum Vratislav. grass. p. 27. porro Acidulæ, & pleraque vulgo splenetica dicta, imprimis Ess. Adiant. alb. & Millefol. denique ⊖ia △l. Urinosa.

V. *Methodus medendi.*

1.) In gravioribus pathematum horum exacerbationibus, præsertim anxietate præcordiali enormiori, respirandi difficultate, palpitatione cordis, conjunctis, & à siccitate, imo potissima adstrictione alvi, ut fere fit exordium, nactis, ante omnia alvus aperiatur id quod commodissime per enema obtinetur.

2.) Ipsæ vero spasticæ tensiones, & flatulenta pathemata, efficaciter, & fere certius subiguntur atque sedantur per pulveres ⦶osos & Cinnabarinos, quam Opiata & Carminativa calidiora & acriora.

3.) Extra paroxysmos vero ventilatio sanguinis est instituenda, per VSes circa Æquinoctia repetendas, tum dilutio & attenuatio ejusdem tentari potest, magis tamen per subsidia diætetica, potum & motum auctiorem, quam per remedia pharmacevtica.

4.) His præmissis, denique locum habent ♂lia & ⊖ia △ia, conjuncto semper, & subjuncto potu sufficiente, & motu proportionato.

VI. *Cautelæ Practicæ.*

1.) Plus valet in hoc affectu curando, aut ad minimum mitigando, Diæta, quam Pharmacia.

2.) Diæta

2.) Diæta tamen nimis anxia & ſcrupuloſa nullo modo eſt ſuadenda.

3.) Ventilationes ſanguinis in hoc morbo adeo ſunt neceſſariæ, ut, niſi illæ debito tempore, & ſ. q. adornentur, reliqua conſilia, regimina & medicationes plane ſint irritæ; tanto magis, ſi excretiones ſpontaneæ, aut evacuationes artificiales præceſſerint.

4.) Si pathemata magis circa ſiniſtrum latus, ſub coſtis ejus lateris affligant, cum anguſtiis & anxietatibus, tàm phyſicis, quam moralibus, mœrore timido, &c. præſtat in pede venam ſecare; Sin non in dextro magis latere, aut abdomine moleſtæ illæ tenſiones & preſſiones ſentiantur, tùm poteſt etiam in brachio V. S. celebrari, niſi forte peculiaris diſpoſitio vertiginis circa caput, aut ſenſibiliorum vitiorum in pectore ſubſit: tunc enim V. S. in pede tutior.

5.) Quando affectus jam adeo devolutus eſt, ut excretiones hæmorrhagicas per Vomitum, aut mictum cruentum, imò etiam Hæmorrhoides, reſpiciat, abuſus Myrrhatorum, & Aloëticorum ſolicitè vitandus eſt.

6.) Martialia non dentur, niſi 1.) præmiſſa ventilatione debita, & dilutione atque attenuatione ſanguinis, 2.) doſibus minoribus, ſed per aliquod tempus continuandis, 3.) ſubjuncto, & conjuncto motu proportionato, 4.) neque etiam, ubi calor præternaturalis, aut profundioris labis in viſcere aliquo juſta ſuſpicio adeſt.

7.) Eadem quoque monita circa acidularum uſum tenenda, utpote quæ non, niſi largiori quantitate hauſtæ

hauſtæ, deſideratum effectum præſtare ſolent; Phthiſicis verò, imo in genere omnibus, qui teneriore & aridiore corporis habitu ſunt præditi, certiſſime nocent.

8.) Limatura ♂. cruda ſi quis uti conſultum duxerit, attendat, num poſt ejus uſum ructus nidoroſi & veluti alliacei ſurgant, ac ſpontanea laxatio alvi cum egeſtione fæcum nigricantium ſequatur: hæc enim ſigna felicis operationis ſunt, atque ulteriorem continuationem permittunt.

9.) Hypochondriacis vertiginoſis, aut de memoriæ debilitate conquerentibus, Cucuphæ illæ, aromaticis & nervinis calidis ſuffarctæ, raro conferunt, ſæpiſſimè verò nocent: magis neceſſarium eſt eos monere, ut præcordia, & partes inferiores, imprim. verò pedes à frigore præmuniant.

10.) Malum hyſtericum in fœminis eadem fere ratione tractari debet, ac Malum hypochondriacum in viris: niſi quod illic primaria ratio ⊠ium & aliarum Uteri expurgationum per Lochia, ſecundinarum &c. excretionum habenda ſit.

11.) Dolores capitis, præſertim cum frigoris cujusdam ſenſu affligentes, nihil æque efficaciter ſublevat, quam V. Camph. impr. poſt præmiſſam debitam ventilationem ſanguinis, alvo prius expedita, & internum orgaſmum temperantibus, & pediluviis conjunctis.

12.) Graviores Mali Hypochondriaco-Hyſterici exacerbationes ſatis promptè quidem per Opiata ſedantur; aſt non ſine duplici hoc incommodo, 1) ut inpoſterum tantò citius & vehementius recrudeſcant, & 2.)

non solum alias efficaces medicationes, sed & has ipsas per Opiata consopitiones, postmodum aspernentur.

13.) Castoreum famosum quidem, sed fumosum nimis medicamentum est, & facile caput obnubilat, atque præcordiorum anxietates auget. Præstat itaque in nauseabundis, vomibundis, & sursum vergentibus anxietatibus, eôdem abstinuisse.

14.) Millefolium specificâ quidem, in turbis circa Venam P. moderandis, efficacia pollet; attamen in hæmorrhoidariis ejus usus consultius omittitur, & rectius in fœminis, ad laboriosiorem ☒ium successum promovendum & expediendum, adhibetur.

TAB. XXVI.

TAB. XXVI.

DE

ASTHMATE CONVULSIVO.

Hujus

I. *Signa* sunt

1.) Difficilis & laboriosa respiratio;

2.) Imò ejusdem veluti oppressio ad suffocationis usque periculum,

3.) Per periodos affligens, sive notabiles remissiones & acerbationes formans.

4.) Quæ exacerbationes stato interdum tempore, impr. verò circa primam noctem, recurrunt,

5.) Et sæpe ad unam, vel alteram horam durant,

6.) Cum sudoris anxii eruptione, Cordis palpitatione, inflatione.

7.) Faciei, & vasorum circa tempora, turgescentia, vel alvi quoq; segnitie, imò sensibili adstrictione,

8.) Sine stertore & infarctu sensibili pulmonum.

II. *Subjectum.*

1.) Evenit familiarius plethoricis, ventilationibus sanguinis, scarificationibus in scapulis & humeris assuetis, mobiliori aliàs, jam sedentariæ magis vitæ deditis: fœminis ☒ium suppressione, aut insufficiente successu laborantibus, it. hypochondriacis, hæmorrhoidariis, podagricis.

2.) Admod. teneræ ætati non facilè obtingit, nisi aliis affectibus acutis forte superveniat.

III. *Prognosis.*

1.) Affectus est mali moris & ominis.

2.) Quodsi non protinus jugulet, facilè tamen recrudescit,

scit, aut graviores affectus post se trahit, in junioribus convulsivos, in mediocri ætate acutos febriles, aut hæmoptyicos, quin Catarrhum suffocativum.

3. In ætate tenuiore aliis morbis acutis superveniens, utplurimum lethalis exitus prodromus est.

V. *Remedia.*

1.) Causam materialem (sc. plethoram,) respiciunt V. Sio in pede, vel brachio, scarificationis consuetæ continuatio, fluxus ⊠ui & hæmorrhoidalis promotio per medicamenta appropriata, vel applicationem hirudinum.

2.) Sanguinis turgescentiam componunt ⊕sa, & antispasmodica.

3.) Spasticam Mesenterii stricturam leniunt & expediunt laxantia, ubi ⊙ fulminans præ cæteris commendatur, & Enemata.

4.) Motus exacerbatos sedant & mitigant Anodyna v. g. MP. de Cynogl. Sanguinem circa præcordia congestum & restagnantem discutiunt Alexipharmaca & diaphoret. v. g. Mixt. simplex.

5.) Motuum ad pectus directorum nimium impetum revellunt Vesicatoria genubus applicata, blandius eundem avocant Pediluvia.

V. *Methodus medendi.*

1.) In paroxysmo:

α.) Vestimenta circa thoracem laxentur, deducatur patiens in aërem liberiorem.

β.) Alvus expidiatur per Clysterem, etiam paulo acriusculum, ubi in casu necessitatis sola urina calida adhiberi poterit.

γ.) V. Sio, si æger, antea similem paroxysmum expertus

tus, eandem admiserit, instituatur in brachio vel, si affectus lenior, in pede, sed paulo largior.

δ.) Subjungantur ad sanguinis circa thoracem congesti discussionem Alexipharm. cum moderato regimine diaphoretico.

ε.) Interponantur temperantia ⊕sa, quibus, si affectus vehementia valde urgeat, & periculum in mora esse videatur, lene anodynum addi potest.

2.) Extra Paroxysmum.

1.) Scarificationes consuetæ continuentur, Hæmorrhoidum & ⊠ium successus promoveatur.

2.) V. Sio circa Æquinoctia instituatur in pede, præmissis & subjunctis pediluviis.

3.) Partium tonus roboretur per MRam tonico-nervinam, ex spiritu C. C. & Tinct. ♂ii, vel ⊖is □ri, cujus hic dupla quantitas priori potest addi.

VII. *Cautelæ* Practicæ.

1.) Affectus hic, si regimine nimis calido diaphoretico tractetur, facilè in febrem Synocham degenerat; sin puris refrigerantibus & temperantibus supprimatur, palpitationem cordis chronicam post se trahit.

2.) Anodynorum usum alvi apertio, & Salium △lium exhibitionem (quod tamen in paroxysmo melius omittitur,) V. Sio præcedat.

3.) In ætate provectiore, aut, ubi pathemata hypochondriaca simul concurrunt, consultius V. S. in pede instituatur, præmissis, & subjunctis singulis, vel alternis septimanis, pediluviis.

4.) Qui tamen â multis retro annis eandem in brachio celebrarunt, poterunt huic consuetudini insistere.

5.) Concursat plerumque cum Asthmate tali convulsivo aliquis motus & æstus febrilis, qui Opiatis exacerbari

bari solet; Tantò magis itaque tùm opus est prudens subordinatio Alexipharmacorum, & ⦶sorum conjunctio.

6.) Habet hic, concurrentibus imprimis pathematibus hypochondriacis flatulentis, non contemnendum usum MR. simplex bene acidulata, parcius verò camphorata, & cum bono ∼ ♀ri parata.

7.) Neque plane inefficacia sunt externa topica, v. g. V. Camphor. circa scapulas, nucham, collum &c. applicitus, item odoramenta penetrantiora naribus admota.

8.) In parox. V. Ses absolutè necessariæ non sunt: Quodsi tamen antea insultus priores eâ ipsa expugnati sint, repetendæ omnino sunt, detur tamen opera, ut sufficiente quantitate adornentur.

FINIS.